

HELSINGIN KAUPUNKI
Tarkastusvirasto

ARVIOINTIMUISTIO

Nuorisotyön vahvistaminen

2023

johtava tuloksellisuustarkastaja Liisa Kähkönen ja
kaupunkitarkastaja Elina Vismanen

Sisällys

1	Arvioinnin taustatiedot.....	4
1.1	Arvioinnin tavoite ja laajuus	4
1.2	Arvioinnin kohde ja taustatiedot	4
1.3	Arviointikysymykset ja -kriteerit.....	8
1.4	Arvioinnin aineistot ja menetelmät	9
1.5	Nuorisopalvelujen järjestäminen ja ohjaus.....	9
1.5.1	Nuorisolaki	9
1.5.2	Nuorisopalvelujen järjestäminen.....	10
1.6	Nuorisotyön keskeinen käsitteistö.....	11
2	Havainnot.....	16
2.1	Nuorisotyön taustaa	16
2.1.1	Taantumet ja koronapandemia ovat muuttaneet nuorisotyötä.....	16
2.1.2	Järjestöillä on edelleen keskeinen rooli nuorisotyössä	17
2.2	Nuoret ja nuorisotyö Helsingissä	18
2.2.1	Nuorten määrä on pysynyt ennallaan.....	18
2.2.2	Nuorten fyysisen uhan kokemus lisääntyi ja yksinäisyys on edelleen ongelma	18
2.2.3	Nuorisotyöllä pyritään vahvistamaan nuorta toimijana ja osallisena.....	21
2.3	Nuorisotyön resurssit, asiakastyytyväisyys ja työhyvinvointi.....	23
2.3.1	Nuorisotilat ovat vähentyneet ja henkilöstöresurssit hiipuneet	23
2.3.2	Kävijämäärät ovat palautumassa, yksilöllisesti tuettujen määrä on kasvanut.....	27
2.3.3	Nuorisotalojen ja etsivän nuorisotyön asiakkaat ovat tyytyväisiä palveluun	31
2.3.4	Henkilöstö kokee työn mielekkäänä mutta kuormitus on lisääntynyt	36
2.4	Nuorisotalojen avoin nuorisotoiminta ei ole vahvistunut.....	42
2.4.1	Henkilöstön määrä on riittämätön monilla alueilla	43
2.4.2	Hallinnollista työtä yritetään vähentää tiimiesihenkilökokeilulla	45
2.4.3	Nuorisotaloilla joudutaan priorisoimaan tehtävää työtä	46
2.5	Etsivää ja jalkautuvaa työtä vahvistettiin koronapandemian aikana.....	48
2.5.1	Jalkautuvasta työstä tuli osa perusnuorisotyötä	48
2.5.2	Etsivää työtä hankitaan aiempaa enemmän.....	49
2.5.3	Yhteistyötä on lisätty eri tahojen kanssa	50
2.6	Nuorisotyötä on alettu kehittää tavoitteiden mukaisesti	52

2.6.1	Kaikki ovat käyneet Common Approach -koulutuksen	52
2.6.2	Digitaalinen nuorisotyö yleistyi koronapandemia-aikana	55
2.6.3	Nuorten väkivallan ehkäisy -hanke käynnistyi 2023	57
2.6.4	Yksinäisyys tunnistetaan parhaiten kohdennetussa nuorisotyössä	58
2.6.5	Kesätoimintaa ja muuta vapaa-ajan toimintaa on systematisoitu	61
2.7	Kokoavat havainnot	62
3	Johtopäätökset	65
	Lähteet	67
	Liitteet	71

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl. 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

1 ARVIINNIN TAUSTATIEDOT

1.1 Arvioinnin tavoite ja laajuus

Tavoitteena oli arvioida, onko nuorisopalveluita kehitetty kaupungin strategian ja talousarviotavoitteiden mukaisesti siten, että nuorisotyön perustoiminta, etsivä ja jalkautuva nuorisotyö vahvistuvat ja että työssä on otettu käyttöön toimintamalleja, jotka tukevat nuorisopalvelujen kykyä vastata nuorten haasteisiin. Arviointi kohdistui nuorisopalveluissa erityisesti nuorisotalojen toimintaan sekä etsivään nuorisotyöhön ja jalkautuvaan nuorisotyöhön.

1.2 Arvioinnin kohde ja taustatiedot

Tämä arviointi kohdistui pääasiassa nuorisotyön perustoimintaan. Arvioinnissa perusnuorisotyö tai nuorisotyön perustoiminta ymmärretään nuorisotalojen toiminnaksi, ja siinä erityisesti avoimeksi, kaikille nuorille avoimeksi nuorisotyöksi. Toinen arvioinnin kohde oli etsivä ja jalkautuva nuorisotyö, jotka luetaan kuuluvaksi erityisnuorisotyöhön.¹ Lisäksi arvioinnissa tarkastellaan digitaalisuuden edistämiseen, uusien toimintamallien käyttöönottoon nuorten väkivaltaisuuden ja yksinäisyyden ehkäisyssä ja kesätoiminnan systematisointiin liittyvien tavoitteiden toteutumista.

Kaupunkistrategian tavoitteet nuorisotyölle

Aiemmassa kaupunkistrategiassa 2017–2021 nuoriin kohdistuvana keskeisenä tavoitteena oli syrjäytymisen ehkäiseminen. Strategian tarkoitus oli lisäksi muun muassa vahvistaa lasten ja nuorten palveluketjua perustasolla, kuten nuorisotyössä.² Tuolloin käynnistettiin toimialarajat ylittävä laaja Mukana-hanke, jossa muun muassa käynnistettiin nuorisotyötä kouluissa.³ Aiempaa strategiakautta leimaa kuitenkin ennen kaikkea koronapandemia, ja sitä ennenkin pitkään jatkunut nuorten ahdistuneisuusoireilun kasvu⁴. Uuteen strategiakauteen mennessä oli astunut voimaan laki oppivelvollisuuden laajentumisesta 18-vuotta täyttäneisiin, mikä toteutuessaan merkitsi uudenlaista työtä ja yhteistyötä eri toimijoiden kesken, ja uusia tehtäviä esimerkiksi nuorten työpajatoiminnalle ja etsivälle nuorisotyölle.⁵ Tarve nuorten kohtaamiselle ja nuorten kanssa tehtävälle työlle lisääntyi.

Kaupunkistrategiassa 2021–2025 keskeisimmät nuorisotyöhön liittyvät tavoitteet ovatkin:

¹ Käsitteistöä on kuvattu tarkemmin luvussa 1.6.

² Maailman toimivin kaupunki. Helsingin kaupunkistrategia 2017–2021.

³ Mukana-ohjelma 2017–2021. Eriarvoisuuden vähentämisen ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyn kaupunkistrategiahanke. Loppuraportti. Helsingin kaupunki, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

⁴ Helsingin kaupungin uutinen 26.10.2021. Kouluterveyskysely tuo esille monia huolestuttavia seikkoja helsinkiläislasten ja -nuorten hyvinvoinnista. <https://www.hel.fi/fi/uutiset/kouluterveyskysely-tuo-esille-moniahuolestuttavia-seikkoja-helsinkilaislasten-ja-nuorten>. Katsottu 29.6.2023.

⁵ <https://www.intory.fi/ajankohtaista/oppivelvollisuuden-laajentaminen/>. Katsottu 29.6.2023.

ARVIOINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

- Vahvistetaan etsivää ja jalkautuvaa nuorisotyötä ja
- Turvataan nuorisotalojen toiminta ympäri kaupunkia.⁶

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala on ottanut toiminnan elinvoimaisuuden palauttamisen koronapandemian jälkeen keskeiseksi painopistealueekseen tavoittelemalla aikaisempia asiakas- ja kävijämääriä.⁷

Kaupunkistrategiassa 2021–2025 todetaan lisäksi, että panostetaan erilaisten ihmisten kohtaamiseen kouluttamalla sosiaali-, terveys- ja opetushenkilöstöä ja muita lapsiperheiden kanssa työskenteleviä kohtaamaan erilaisia perheitä entistä sensitiivisemmin tunnistamaan ja purkamaan rasismia, tunnistamaan väkivallan eri muodot ja silpomisen uhan alla olevat nuoret sekä lisäämällä vähemmistöihin kuuluvien nuorten kanssa tehtävää työtä.⁸ Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan talousarviossa ja toimintasuunnitelmassa 2023 tavoitteena onkin, että toimialalla ”otetaan käyttöön Common Approach -malli, joka helpottaa eri ammattiryhmien, lasten ja nuorten sekä perheiden välistä vuorovaikutusta, luo toimijoiden yhteistä kieltä ja kokonaisvaltaisempaa hyvinvointikuvaa. Jatketaan lasten ja nuorten ohjaustyössä olevien koulutusta mallin käyttöön ottamiseksi toimialalla. Tavoitteen toteutumista seurataan koulutukseen osallistuneiden määrällä.”⁹ Kohdassa muut tavoitteet ”Parannetaan mielen hyvinvoinnin varhaista tukea lasten ja nuorten arjessa.” Siinä on mittarin ”Common Approach -mallin koulutukseen osallistuneiden määrän tavoitteena vähintään 130 työntekijää.”¹⁰

Helsingin hyvinvointisuunnitelman 2022–2025 painopiste 1 on mielen hyvinvointi. Siihen liittyen valtuustokauden aikana on tarkoitus vahvistaa varhaisen tuen toimintamalleja, kuten lasten ja nuorten mielenterveysongelmien parempaa tunnistamista Common Approach (CA) -mallia hyödyntäen, sekä vahvistaa lasten tunne- ja vuorovaikutustaitoja, koulujen nuorisotyötä, yhteisöllisyyttä sekä vertaistukea. Painopiste 5 on Hyvät väestösuhteet, ja siihen liittyen on tarkoitus valtuustokaudella lisätä väestöryhmien sekä eri väestöryhmiin kuuluvien yksilöiden välistä vuorovaikutusta sekä vaikuttaa ihmisten turvallisuuden tunteeseen ja asenteisiin. Painopisteen 6 Turvallinen ja kaunis kaupunki mukaisesti vaikuttaa turvallisiin arjen ja kodin ympäristöihin sekä laajemmin viihtyisään ja turvalliseen kaupunkiin elinympäristönä, koska muun muassa lasten ja nuorten elinympäristö on muuttunut turvattommaksi.¹¹

Nuorisopalvelujen tavoitteet nuorisotyölle

Nuorisopalveluissa valmisteltiin vuosien 2019 ja 2020 aikana Nuorisotyön perussuunnitelma NUPS, joka toimii pohjana vuosittaiselle suunnittelulle. Suunnitelma laa-

⁶ Kasvun paikka. Helsingin kaupunkistrategia 2021–2025.

⁷ Kulttuurin ja vapaa-aikatoimen toimintasuunnitelmat ja tulosbudjetit vuosille 2022 ja 2023.

⁸ Kasvun paikka. Helsingin kaupunkistrategia 2021–2025.

⁹ Helsingin kaupungin talousarvio 2023, 249.

¹⁰ Helsingin kaupungin talousarvio 2023, 254.

¹¹ Helsingin kaupungin hyvinvointisuunnitelma 2022–2025. Hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta kaikille. Kvsto 16.11.2022, 277 §.

ARVIOINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl. 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

dittiin toimintatutkimuksena, johon osallistui koko nuorisopalvelun henkilöstö. Suunnitelmassa on kuvattu nuorisotyön missio, visio ja periaatteet, sekä nuorisotyön työmuodot ja menetelmät. Suunnitelmaa päivitettiin vuonna 2022. Suunnitelma on varsin ylätasoinen, ja se lähinnä toimii tarkemman suunnittelun pohjana. Suunnitelma perustuu alun perin Iso-Britanniassa kehitettyyn ideaan nuorisotyön opetussuunnitelmasta. Suomessa NUPS-prosesseja on toteutettu 2010-luvulta alkaen useissa kaupungeissa.¹²

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan toimintasuunnitelman ja tuloskortin 2023 keskeiset toimenpiteet nuorisopalveluissa ovat:

- Nuorisotyön perustoiminnan¹³ vahvistaminen, jolle on erityinen tarve pandemian jälkeisessä tilanteessa
- Avoimen toiminnan vahvistaminen ja toiminnan itsearviointi, tiimiesihenkilömallin kokeilu
- Digitaalisuus helsinkiläisessä nuorisotyössä -työ etenee
- Nuoret ja väkivalta: kehitetään ja otetaan käyttöön uusia toimintamalleja
- Nuoret ja yksinäisyys: otetaan tietoisesti käyttöön yksinäisyyden ehkäisyn työmalleja
- Kesätoiminnan systematisointi.¹⁴

Nuorisotyön järjestäminen Helsingin kaupungissa

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan nuorisopalvelukokonaisuus vastaa kaupungin tekemästä nuorisotyöstä ja nuorisopolitiikasta. Se huolehtii nuorisotyöstä ja nuorisopolitiikasta.¹⁵ Nuorisopalvelukokonaisuudella on nuorisotiloja, palvelukokonaisuus tarjoaa harrastusmahdollisuuksia, viikonloppu- ja lomatoimintaa ja tuottaa kursseja ja leirejä.¹⁶ Nuorisopalvelukokonaisuuden henkilöstömäärä vuonna 2023 oli 405 ja rahoitus 32,3 miljoonaa euroa.¹⁷ Nuorisopalvelukokonaisuuteen kuuluu runsaasti erilaisia palveluja.

¹² Helsingin nuorisopalveluiden nuorisotyön perussuunnitelma – NUPS. Helsingin kaupungin nuorisopalvelukokonaisuus, joulukuu 2020, muokattu marraskuu 2022.

¹³ Kiilankoski (2015) kuvaa nuorisotalotyötä perusnuorisotyöksi, sillä siihen käytetään iso osuus kuntien nuorisotyön resursseista. Tilat ja toiminnot ovat välineitä työntekijän ja nuoren kohtaamiseen. Varsinaista perusnuorisotyötä voi olla sellaisenaan vaikea tunnistaa ja täsmällisesti määritellä.

¹⁴ Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan toimintasuunnitelma ja tulosbudjetti vuodelle 2023.

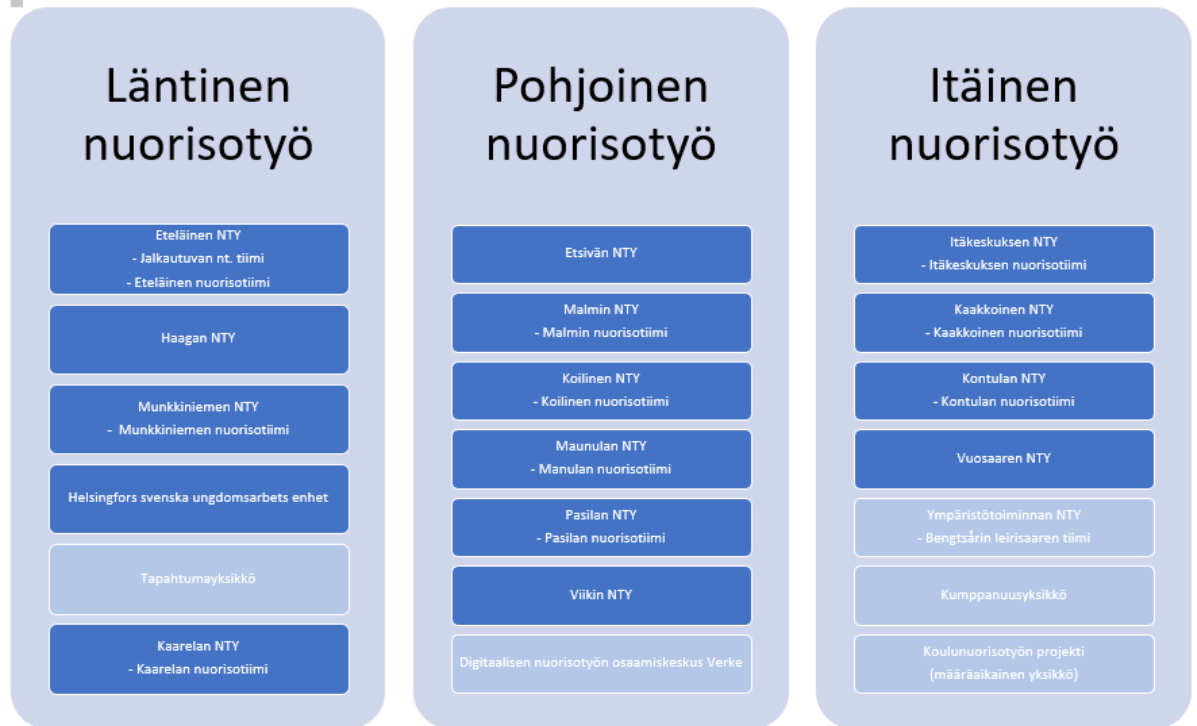
¹⁵ Helsingin kaupungin talousarvio 2023.

¹⁶ Helsingin kaupungin intranet, Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, Tämä on Kuva, nuorisopalvelukokonaisuus. Katsottu 24.4.2023.

¹⁷ Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan toimintasuunnitelma ja tulosbudjetti 2023.

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Kuvio 1 Helsingin nuorisopalvelukokonaisuus¹⁸

Helsingin nuorisotyö jakaantuu kolmeen alueelliseen palvelukokonaisuuteen: Itäinen nuorisotyö, Läntinen nuorisotyö ja Pohjoinen nuorisotyö (kuvio 1). Kullakin alueella on useita nuorisotyöyksiköitä, jotka vastaavat alueen nuorisotyöstä. Nuorisopalvelukokonaisuuden johtoryhmään kuuluvat nuorisoasianjohtaja puheenjohtajana sekä Itäisen, Läntisen ja Pohjoisen nuorisotyön aluepäälliköt sekä kumppanuuspäällikkö.¹⁹

Helsingissä etsivän nuorisotyön yksikkö kuuluu Pohjoiseen nuorisotyöhön. Etsivän nuorisotyön yksikkö vastaa etsivästä nuorisotyöstä ja Ohjaamossa tehtävästä nuorisotyöstä.²⁰ Etsivä nuorisotyö Stadin etsivät auttaa alle 29-vuotiaita helsinkiläisiä, jotka eivät ole opiskelemassa tai töissä sekä niitä, jotka muuten toivoisivat elämänsä muutosta. Tapaamiset ovat aina vapaaehtoisia ja luottamuksellisia, eivätkä sido nuorta mihinkään. Työntekijöitä on 11.²¹

Jalkautuvan nuorisotyön tiimi kuuluu Läntiseen nuorisotyöhön, ja se vastaa jalkautuvasta nuorisotyöstä koko kaupungin alueella.²² Jalkautuva nuorisotyö Stadin jalkautajat jalkautuu päivittäin puistoihin, kauppakeskuksiin, rautatieasemalle ja muihin

¹⁸ Helsingin nuorisopalvelukokonaisuus. Kuvio saatu nuorisopalvelujen aluepäälliköltä 20.9.2023. NTY tarkoittaa nuorisotyön yksikköä.

¹⁹ Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan toimintasääntö 19.12.2022.

²⁰ Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan toimintasääntö 19.12.2022.

²¹ <https://nuorten.hel.fi/terveys-ja-hyvinvointi/tukea-ja-vetoapua/stadin-etsivat/>. Katsottu 26.4.2022.

²² Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan toimintasääntö 19.12.2022.

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (JulkL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

nuorten suosimiin ajanviettopaikkoihin. Stadin jalkautajat liikkuvat myös erilaisissa tapahtumissa ympäri vuoden.²³ Työntekijöitä on 12.²⁴

1.3 Arviointikysymykset ja -kriteerit

Pääkysymys:

Onko nuorisotyötä vahvistettu strategian ja talousarvion tavoitteiden mukaisesti?

Osakysymykset:

1. Onko nuorisotyön avointa perustoimintaa vahvistettu ja toiminta turvattu ympäri kaupunkia?
2. Onko etsivää ja jalkautuvaa nuorisotyötä vahvistettu?
3. Onko nuorisotyötä kehitetty kouluttamalla henkilöstöä ja ottamalla käyttöön uusia toimintamalleja nuorten kohtaamisessa?

Osakysymyksen 1 kriteerinä on, että nuorisotyön avoimeen perustoimintaan on lisätty resursseja koronapandemian jälkeen tulokortin 2023 tavoitteen mukaisesti. Resurssit voivat tarkoittaa rahoitusta, työntekijöitä tai muuta, kuten yhteistyön lisäämistä eri tahojen kanssa. Kriteerinä on myös, että nuorisotalojen ja -tilojen resurssit ovat pysyneet ennallaan tai kasvaneet ja toiminnan monipuolisuus on kyetty säilyttämään, tilojen fyysinen saavutettavuus on pysynyt hyvänä ympäri kaupunkia ja nuorisotalot ovat saavutettavissa matalalla kynnyksellä kohteena olevalle ikäryhmälle. Kriteerinä on myös, että kesätoimintaa on alettu systematisoida ja avoimesta nuorisotoiminnasta on alettu laatia itsearviointia ja kokeilla tiimiesihenkilömallia tulokortin 2023 tavoitteen mukaisesti.

Osakysymyksen 2 kriteerinä on, että etsivän ja jalkautuvan nuorisotyön resursseja on lisätty strategian 2021–2025 tavoitteen mukaisesti. Resurssit voivat tarkoittaa rahoitusta, työntekijöitä tai muuta, kuten yhteistyön lisäämistä eri tahojen kanssa.

Osakysymyksen 3 kriteerinä on, että nuorisotyöntekijöitä on koulutettu kohtaamaan erilaisia perheitä entistä sensitiivisemmin tunnistamaan ja purkamaan rasismia, tunnistamaan väkivallan eri muotoja ja silpomisen uhan alla olevat nuoret sekä lisäämällä vähemmistöihin kuuluvien nuorten kanssa tehtävää työtä strategian mukaisesti. Kriteereinä on myös se, että on otettu käyttöön Common Approach -malli ja koulutettu henkilöstö siihen talousarvion 2023 mukaisesti. Kriteerinä on myös, että on otettu käyttöön toimintamalleja väkivaltaisen käytöksen ja yksinäisyyden ehkäisemiseksi sekä edistetty nuorisotyön digitaalisuutta tulokortin 2023 mukaisesti.

Resursseja tarkastellaan kustannusten ja työntekijämäärien kehityksen avulla ja miten ne ovat muuttuneet suhteessa nuorten määrään erityisesti viime vuosina, mutta kehitystä tarkastellaan myös pidemmällä aikavälillä. Lisäksi asiakaspalautteen ja

²³ <https://nuorten.hel.fi/terveys-ja-hyvinvointi/tukea-ja-vetoapua/stadin-jalkautajat/>. Katsottu 26.4.2022.

²⁴ <https://nuorten.hel.fi/terveys-ja-hyvinvointi/tukea-ja-vetoapua/luotsi/>. Katsottu 26.4.2022; Nuorisopalveluista saatu sähköpostivastaus 29.1.2024.

ARVIOINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl. 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

henkilöstön haastattelun avulla tulkitaan resurssien riittävyyttä ja sitä, vastaako nuorisotyö nuorten tarpeita. Nuorisotyön laatua tarkastellaan myös työelämän laadun avulla, eli kokeeko nuorisotyötä tekevä henkilöstö työhyvinvointinsa hyväksi. Nuorisotyön resursseja ja laatua tarkastellaan mahdollisuuksien mukaan alueellisesti.

1.4 Arvioinnin aineistot ja menetelmät

Arviointiaineistona olivat kirjallisen ja tilastomateriaalin ohella nuorisopalveluista vastaavan johtajan ja kolmen aluepäällikön haastattelut sekä teemahaastattelut nuorisotalojen, etsivän nuorisotyön ja jalkautuvan nuorisotyön edustajille. Lisäksi aineistoa saatiin tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan kokouksessa alkusyksyllä ja käynnillä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalle marraskuussa 2023.

Muistion laadinnassa on avustanut tarkastaja Mika Erander.

1.5 Nuorisopalvelujen järjestäminen ja ohjaus

1.5.1 Nuorisolaki

Nuorisolain (1285/2016) tavoite on

- edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa,
- tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä sekä niihin liittyvää tietojen ja taitojen oppimista,
- tukea nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa,
- edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä oikeuksien toteutusta sekä
- parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja.²⁵

Nuorisolain mukaan nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa.²⁶ Paikallisesta nuorisotyöstä, kuten esimerkiksi nuorisotilojen ylläpidosta, nuorten yhdistysten ja ryhmien avustamisesta sekä erityisnuorisotyöstä, vastaavat kunnat. Kunnat saavat palvelujen toteuttamiseen valtionosuutta, joka kattaa osan kustannuksista. Valtionosuus lasketaan kunnan alle 29-vuotiasta asukasta kohden määriteltävän yksikköhinnan perusteella vuosittain valtion talousarvion rajoissa. Kuntien nuorisotyötä tuetaan lisäksi valtionavustusten kautta (etsivä nuorisotyö, lasten ja nuorten paikallinen harrastustoiminta, nuorisotyön kehittäminen). Aluehallinnossa nuorisotoimen tehtäviä hoidetaan aluehallintovirastoissa, ja tehtävät liittyvät nuorten mahdollisuuksiin löytää opiskelu tai työpaikka, nuorten tieto- ja neuvontapalveluihin sekä harrastus- ja vapaa-aikatoimintaan. Aluehallintovirastot jakavat avustuksia nuorten työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön.²⁷

²⁵ Nuorisolaki 1285/2016 2§.

²⁶ Nuorisolaki 1285/2016.

²⁷ <https://okm.fi/nuorisotyö>. Katsottu 21.6.2023.

ARVIOINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Nuorisolain 8 § mukaan nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Kunnan tulee paikalliset olosuhteet huomioon ottaen luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa. Tarpeen mukaan tässä tulee tehdä yhteistyötä muiden nuorille palveluja tuottavien viranomaisten sekä nuorten, heidän perheidensä, nuorisoalan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa. Paikallisten viranomaisten monialaisen yhteistyön yleistä suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä varten kunnassa on oltava ohjaus- ja palveluverkosto tai muu vastaava yhteistyöryhmä, jonka kohderyhmänä ovat kaikki kunnassa asuvat nuoret.²⁸

Nuorisolain mukaan etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille.²⁹

Valtion nuorisoneuvosto laatii vuosittain nuorisobarometrin, joka kunakin vuonna keskittyy eri teemoihin. Barometrin perusteella nuorisoneuvosto antaa politiikkasuosituksia. Vuoden 2020 nuorisobarometri keskittyi nuorten palveluihin. Siinä havaittiin, että työttömät, ilman tutkintoa ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret kokivat palvelut muita useammin riittämättömiksi. Samanlaisia kokemuksia oli myös heikosti toimeentulevilla, vieraskielisillä, vähemmistöön kuuluvilla sekä nuorilla, joilla on jokin pitkäaikaissairaus tai terveysongelma.³⁰ Vuoden 2022 nuorisobarometrin pohjalta valtion nuorisoneuvosto suositteli muun muassa, että etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajatoiminnan resurssit ja toimintamahdollisuudet on turvattava, kunnallisen nuorisotyön valtiosuutta on kasvatettava ja nuorten yhteisöllisyyden lisäämisen tulee olla yksi seuraavan Valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman tavoitteista.³¹

1.5.2 Nuorisopalvelujen järjestäminen

Lainsäädännössä ei määritellä kunnallisen nuorisotyön mahdollisia toimintamuotoja. Kuntien nuorisotyön piiriin voivat kuulua esimerkiksi

- nuorten kasvatuksellinen ohjaus,
- toimitilojen ja harrastusmahdollisuuksien sekä
- tieto- ja neuvontapalveluiden tarjoaminen,
- nuorisoyhdistysten tukeminen,
- liikunnallinen, kulttuurinen ja kansainvälinen nuorisotoiminta,
- nuorten ympäristökasvatus,
- nuorten työpajapalvelut ja
- etsivä nuorisotyö.³²

²⁸ Nuorisolaki 1285/2016.

²⁹ Nuorisolaki 1285/2016.

³⁰ Berg, P. & Myllyniemi, S. (toim.), 2021 ja Valtion nuorisoneuvoston politiikka suositukset 2020.

³¹ Kivijärvi, M. (toim.), 2022.

³² <https://www.kuntaliitto.fi/opetus-ja-kulttuuri/nuorisotyö>. Katsottu 29.6.2023.

ARVIOINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Opetus ja kulttuuriministeriö tukee kuntien ja järjestöjen nuorisotyötä valtionosuuksin tai -avustuksin ja tukee alueellista nuorisotyötä. Paikallisesta nuorisotyöstä, kuten esimerkiksi nuorisotilojen ylläpidosta, nuorten yhdistysten ja ryhmien avustamisesta sekä erityisnuorisotyöstä, vastaavat kunnat. Aluehallinnossa nuorisotoimen tehtäviä hoidetaan aluehallintovirastoissa, ja tehtävät liittyvät nuorten mahdollisuuksiin löytää opiskelu tai työpaikka, nuorten tieto- ja neuvontapalveluihin sekä harrastus- ja vapaa-aikatoimintaan. Aluehallintovirastot jakavat avustuksia nuorten työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön.³³

Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma VANUPO:n hallituskausittain. Ohjelma on lakisääteinen, valtioneuvoston nelivuotiskausittain hyväksymä poikkiallinen ohjelma, jonka tavoitteena on edistää nuorten kasvu- ja elinoloja. Viimeisin valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma on laadittu vuosille 2020–2023. Sen pääteemoiksi valittiin nuorten syrjäytymisen ehkäisy ja osallisuuden vahvistaminen. VANUPO:n säädösperusta on nuorisolaki 1285/2016, ja sitä täydentää valtioneuvoston 13.4.2017 voimaan tullut asetus nuorisotyöstä ja -politiikasta (211/2017). VANUPO:n sisältöä ohjaavat myös hallituksen nuoria koskevat kirjaukset.³⁴

Nuorisotyötä ja -toimintaa avustetaan opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisotyön määrärahoista. Ohjaus on vahvinta valtakunnalliselle nuorisotalan osaamiskeskusille (6 kpl) myönnettävien avustusten kohdalla. Osaamiskeskuksen painopisteet ovat Nuorisotyö kunnassa, Nuorisotalalla toimivien järjestöjen tilannekuva ja vaikuttavuus, Osallisuus ja vaikuttaminen, Kohdennettu nuorisotyö (työpajatoiminta ja jalkautuva nuorisotyö), Digitaalinen nuorisotyö ja Nuorisotyö kouluissa ja oppilaitoksissa.³⁵

Kunnallisen nuorisotyön osaamiskeskus Kanuuna tuottaa ja jakaa tietoa kunnallisesta nuorisotyöstä sekä järjestää erilaisia tilaisuuksia, kuten koulutuksia, seminaareja ja tapaamisia ja koordinoi nuorisotyön ammattilaisten muodostamia verkostoja ja ryhmiä.³⁶ Osaamiskeskus Into tekee etsivää nuorisotyötä ja työpajatoimintaa tunnetuksi valtakunnallisesti, osallistuu yhteiskunnalliseen keskusteluun ja koordinoi ammattilaisten verkostoa.³⁷

1.6 Nuorisotyön keskeinen käsitteistö

Nuoruus ei ole käsitteenä yksiselitteinen. Nuorisolaisissa nuorella tarkoitetaan väljästi kaikkia alle 29-vuotiaita.³⁸ YK määrittelee nuoriksi kaikki 15–24-vuotiaat.³⁹ Euroopassa tyyppillisesti nuoruuden katsotaan alkavan 14–16-vuotiaasta ja ulottuvan 29–30-vuotiaaksi. Suomessa nuorisotyö on suurelta osin keskittynyt yläkouluikäisiin.⁴⁰

³³ <https://okm.fi/nuorisotyö>. Katsottu 21.6.2023.

³⁴ Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma 2020–2023.

³⁵ Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma 2020–2023.

³⁶ <https://www.nuorisokanuuna.fi/fi>. Katsottu 31.7.2023.

³⁷ <https://www.intory.fi/into/osaamiskeskus/>. Katsottu 31.7.2023.

³⁸ Nuorisolaki 1285/2016.

³⁹ <https://www.un.org/esa/socdev/documents/youth/fact-sheets/youth-definition.pdf>. Katsottu 1.8.2023.

⁴⁰ Kivijärvi & Kauppinen & Kiilakoski & Leskinen (2022).

ARVIOINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Tässä arvioinnissa nuoren käsite ymmärretään väljästi, mutta kuitenkin keskittyen lähinnä siihen ikäluokkaan nuoria, joille kaupungin nuorisotyö on suunnattu. Avoimessa nuorisotyössä kohdejoukko on lähinnä yläkouluikäiset ja etsivässä työssä vähän vanhemmat nuoret. Jalkautuvan nuorisotyön kohdejoukko on laajempi.

Tähän lukuun on koottu eräitä keskeisiä arvioinnissa käytettäviä tai siihen läheisesti liittyviä käsitteitä.

Nuori:

Nuorisolain 3 § määritelmän mukaan nuoria ovat alle 29-vuotiaat.⁴¹ YK:n määritelmän mukaan kaikki 15–24-vuotiaat ovat nuoria.⁴² Helsingin hyvinvointitilastoissa nuoreksi on määritelty 15–29-vuotiaat.⁴³ Nuorilta itseltään kysyttäessä myös alakoululaiset saattavat mieltävät itsensä nuoreksi.⁴⁴ Nuorisotyössä nuorison määrittely on tehtävä organisaatiokohtaisesti.⁴⁵

Nuorisopolitiikka:

Nuorisopolitiikka on nuorisotyön lähikäsite. Nuorisopolitiikka on liittynyt läheisesti nuorisotyöhön 1940-luvulta lähtien. Nuorisopolitiikka tarkoittaa, niitä yhteiskunnan toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on edistää nuorten kehittymistä itseään toteuttaviksi ja yhteiskuntaa hyödyntäviksi ihmisiksi.⁴⁶ Opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan nuorisopolitiikan tavoitteena on nuorten kasvu- ja elinolojen sekä sukupolvien välisen vuorovaikutuksen parantaminen, ja tavoitteeseen pyritään yhteistyöllä eri toimialojen kanssa.⁴⁷

Nuorisotyö:

Nuorisotyö on nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa. Keskiössä on ryhmä- ja yhteisöllähtöinen työote, jonka avulla tuetaan nuorten hyvinvointia, osallisuutta, ryhmäytymistä, kaveritaitoja ja lähisuhteita. Paikallisesta nuorisotyöstä, kuten nuorisotilojen ylläpidosta, nuorten yhdistysten ja ryhmien avustamisesta sekä erityisnuorisotyöstä, vastaavat kunnat (ks. myös luku 1.5). Kunnallisen nuorisotyön toimintaympäristöt ovat monipuolistuneet ja laajentuneet erityisesti

⁴¹ Nuorisolaki 1285/2016.

¹³ <https://www.un.org/en/global-issues/youth>. Katsottu 1.8.2023.

⁴³ Helsingin seudun avoimet tilastotietokannat. Nuorten määrä iän, sukupuolen ja äidinkielen mukaan. Saatavana https://stat.hel.fi/pxweb/fi/Hyvinvointitilastot/Hyvinvointitilastot_Lasten_ja_nuorten_hyvinvointi_1_Vaesto_ja_elinolot/VE02_nuortenmaara.px/. Katsottu 1.8.2023.

⁴⁴ Allianssin tiedote 9.6.2022. Uusi julkaisu kokoaa yhteen ajankohtaisen tiedon nuorista. <https://nuori-soala.fi/uusi-julkaisu-kokoaa-yhteen-ajankohtaisen-tiedon-nuorista-nuorten-hyvinvoinnin-edistämiseksi-onylla-riittavasti-tietoa-ena-tarvitaan-paattajilta-uskallusta/>. Katsottu 1.8.2023.

⁴⁵ Soanjärvi, 2021.

⁴⁶ Soanjärvi, 2021.

⁴⁷ <https://okm.fi/nuoriso/linjaukset>. Katsottu 1.8.2023.

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl. 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

ehkäisevän työn näkökulmasta. Nuorisotilojen lisäksi nuoria kohdataan muun muassa kouluissa ja oppilaitoksissa, kaduilla, kauppakeskuksissa, verkossa ja sosiaalisessa mediassa.⁴⁸

Ammatillinen nuorisotyö:

Nuorisotyön ammattilaisten rinnalla nuorisotyön kentällä toimii myös vapaaehtoisia nuorisotyöntekijöitä. Vapaaehtoisesti nuorten kanssa työskentelevän ja ammatillisen nuorisotyöntekijän välisenä erona on kasvatuksellisuus. Ongelmaisten nuorten kanssa toimiminen vaatii ammatillista osaamista, jota ei välttämättä löydy vapaaehtoistyötä tekevilta.⁴⁹ Ammatillisen nuorisotyön tunnusmerkkejä ovat muun muassa:

- Työtä toteuttaa alalle sopivan koulutuksen saanut, palkallista työtä tekevä nuorisotyöntekijä.
- Työ perustuu kasvatukseen ja nuorten nuoren tai nuorisoryhmän kohtaamiseen.
- Ammatillisen nuorisotyön sisältö on jännitteinen ja odotuksiin vastaaminen vaatii monenlaista osaamista. Nuorisotyöntekijän odotetaan vastaavan samanaikaisesti nuorten osallisuuteen, syrjäytymiseen, kontrollointiin ja emansipaatioon.⁵⁰

Nuoriso-ohjaaja:

Nuoriso-ohjaajan työ on ohjata, toteuttaa ja luoda edellytyksiä nuorten vapaaehtoiselle, heidän omista lähtökohdistaan syntyvälle vapaa-ajantoiminnalle ja harrastuksille. Nuoriso-ohjaajat myös suunnittelevat ja järjestävät kulttuuri-, liikunta-, seikkailu-, leiri-, retki- ja elämystoimintaa.⁵¹ Oma persoona on nuorisotyöntekijän tärkein työväline, joka tuo työhön työntekijän minuuden ja tunteet. Nuorisotyöntekijäksi tullaan sekä koulutuksen että persoonallisen kasvun kautta.⁵²

Nuoriso- ja yhteisöohjaajan koulutus on kasvatusta ja ohjausalan toisen asteen ammatillinen tutkinto. Ammattikorkeakoulussa yhteisöpedagogin ja sosionomin tutkinnoissa on mahdollista erikoistua nuorisotyöhön.⁵³

Vuonna 1995 kunnallisesta nuorisotyöstä poistettiin nuorisotyölain myötä pätevyysvaatimukset, ja työnantajat itse määrittelevät koulutusvaatimukset hakiessaan työntekijää.⁵⁴

⁴⁸ <https://okm.fi/nuorisotyö>. Katsottu 29.6.2023; Lahtinen, 2022.

⁴⁹ Soanjärvi, 2021.

⁵⁰ Soanjärvi, 2021.

⁵¹ <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/ammattilliset-perustutkinnot> (katsottu 11.11.2023) ja <https://opin-topolku.fi> (katsottu 11.11.2023).

⁵² Soanjärvi, 2021.

⁵³ <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/ammattilliset-perustutkinnot> (katsottu 11.11.2023) ja <https://opin-topolku.fi> (katsottu 11.11.2023).

⁵⁴ Soanjärvi, 2021.

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Nuorisotyön perustoiminta:

Nuorisotyön perustoiminta tai perusnuorisotyö tarkoittaa useimmiten nuorisotalossa tai -tilassa tehtävää työtä. Nuorisotalot pyritään sijoittamaan siten, että alueen nuorilla on mahdollisuus hakeutua toimintaan mukaan. Nuorisotalo on tavallaan väline, jonka avulla työntekijöiden on mahdollista luoda nuoriin haluttuja kontakteja. Perusnuorisotyö on myös nuorisotyön ammattilaisten jakamaa käytännön perinnettä.⁵⁵

Avoim nuorisotyö:

Avoimella nuorisotyöllä ja avoimilla palveluilla tarkoitetaan kaikille nuorille tarkoitettua toimintaa ja tukimuotoja, joille on ominaista nuorilähtöisyys ja helppo tavoitettavuus. Käsite on vanha ja sen sisällöstä on eri näkemyksiä.⁵⁶ Nuorisotyön tilastoissa⁵⁷ avoimeen (ja yhteisölliseen) nuorisotyöhön on luettu kuuluvaksi nuorisotalot tai muut nuorille avoimet tilat, avoimet nuorten illat -toiminta, avoin pienryhmä- tai kerhotoiminta, digitaalinen nuorisotyö / verkkonuorisotyö, nuorten tieto- ja neuvontatyö, nuorille järjestetyt koulutukset ja tiedotustilaisuudet, kansainvälinen nuorisotyö ja leiritoiminta.

Erityisnuorisotyö ja kohdennettu nuorisotyö:

Nuorisotyön tilastoissa⁵⁸ ryhmään kuuluu etsivä nuorisotyö, katutyö tai jalkautuva nuorisotyö, Ohjaamon palvelut, pienryhmätoiminta ja yksilöohjaus. Helsingissä käytetään termiä kohdennettu nuorisotyö.⁵⁹

Etsivä nuorisotyö:

Lain mukaan etsivän nuorisotyön tavoite on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa nuori sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuun, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille.⁶⁰ Etsivä nuorisotyö pyrkii olemaan läsnä nuorten keskuudessa ja tarjoaa mahdollisuuden turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin sekä etsii yhdessä nuoren kanssa ratkaisuja nuoren pulmiin ja kysymyksiin.⁶¹

Jalkautuva nuorisotyö:

⁵⁵ Kiilakoski, T., 2015.

⁵⁶ <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/nuorisotutkimuspaivat2020-tyoryhmat-avoim-nuorisotyö>. Katsottu 29.6.2023.

⁵⁷ <https://nuorisotilastot.fi/101/uncategorized/kuntien-nuorisotyö-aiempiversio/>. Katsottu 29.6.2023.

⁵⁸ <https://nuorisotilastot.fi/101/uncategorized/kuntien-nuorisotyö-aiempiversio/>. Katsottu 29.6.2023.

⁵⁹ Nuorisopalvelujen aluepäällikön kommentti muistioon 31.1.2024.

⁶⁰ Nuorisolaki 1285/2016.

⁶¹ <https://avi.fi/tietoa-meista/tehtavamme/opetus-ja-kulttuuri/nuorisotoimi/etsivanuorisotyö>. Katsottu 29.6.2023.

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Jalkautuvassa nuorisotyössä liikutaan kävellen tai jollakin kulkuneuvolla julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa kohdaten nuoria. Joillain paikkakunnilla jalkautuvaa työtä tehdään säännöllisesti arkityönä, kun taas toisaalla jalkaudutaan pääasiassa juhlapyhinä ja muina ajankohtina, kuten keväällä koulujen päättyessä. Raidenuorisotyö on yksi pääkaupunkiseudulla toteutettavan jalkautuvan nuorisotyön muoto, jota tehdään raideliikenteen varrelle sijoittuvissa kohtaamispaikoissa, julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa erilaisina operaatioina⁶² tai muuna suunniteltuna toimintana.⁶³

Nuorisotyö kouluissa, koulunuorisotyö:

Nuorisotyön tilastoissa⁶⁴ kouluissa tehtävä nuorisotyö on erotettu avoimesta ja kohdennetusta nuorisotyöstä. Koulunuorisotyöhön kuuluu nuorisotyö peruskouluissa, peruskoulun ja toisen asteen nivelvaiheessa ja toisen asteen oppilaitoksissa.

Osallisuustoiminta ja yhteiskunnallinen nuorisotyö:

Nuorisotyön tilastoissa⁶⁵ avoimen, kohdennetun ja koulunuorisotyön lisäksi on erotettu näistä nuorisojärjestöjen tukipalvelut ja nuorten vapaiden toimintaryhmien tukipalvelut.

Nuorisotyö on koulun ohella merkittävä nuorten demokratiakasvatuksen toteuttaja. Nuorten kiinnittymistä yhteiskuntaan lisätään nuorisotyön kaikissa toiminnoissa osallisuuden kokemusta vahvistamalla. Nuorisotoimi vastaa usein kuntalain edellyttämän nuorten vaikuttajaryhmän toiminnan tuesta, mahdollistaa nuorten osallistumisen toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen osallistuvan budjetoinnin menetelmillä, sekä lisää nuorten ja kaupungin päättäjien välisiä kohtaamisia. Järjestöjä ja vapaita nuorten ryhmiä tuetaan nuorisotyössä tarjoamalla tiloja, välineistöä ja tukea, sekä myöntämällä avustuksia toimintaan.⁶⁶

⁶² Helsingissä nuorisopalvelut toteuttaa neljää operaatiota: vappu, koulujen päättäjäisviikonloppu, koulujen alkamisajankohta ja uusi vuosi. Operaatio tarkoittaa nuorisotyöntekijöiden jalkautumista myöhään yöhön (n. klo 02.00 asti) nuorten suosimilla paikoilla ja alueilla niin keskustassa kuin lähiöissä. Operaatioihin osallistuu kaikki alueelliset nuorisotyöyksiköt ja se toteutetaan yhteistyössä järjestökumppanien kanssa. Nuorisopalvelujen erityissuunnittelijalta ja suunnittelijalta saatu kommentti muistioon 1.2.2024.

⁶³ Laine, Kauppinen, Malm & Hoikkala (toim.), 2023 ja nuorisopalvelujen aluepäällikön kommentti muistioon 31.1.2024.

⁶⁴ <https://nuorisotilastot.fi/101/uncategorized/kuntien-nuorisotyö-aiempiversio/>. Katsottu 29.6.2023.

⁶⁵ <https://nuorisotilastot.fi/101/uncategorized/kuntien-nuorisotyö-aiempiversio/>. Katsottu 29.6.2023.

⁶⁶ Nuorisopalvelujen aluepäällikön lisäys muistioon 31.1.2024.

2 HAVAINNOT

2.1 Nuorisotyön taustaa

2.1.1 Taantumet ja koronapandemia ovat muuttaneet nuorisotyötä

Nuorisotyön juuret ovat 1800-luvun kansalaisliikkeiden synnyssä. Alkuun työ oli vapaaehtoista, mutta 1940-luvulla koulutuksen myötä käynnistyi nuorisotyön ammatillistuminen. 1990-luvun laman aikana nuorisotyötä karsittiin. Uudelleenrakennus aloitettiin vasta 2000-luvun puolella ja alkuun fokuksena oli syrjäytymisen ehkäisy.⁶⁷ Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) rahoitti etsivää nuorisotyötä ensimmäisen kerran vuonna 2008, mikä mahdollisti etsivän nuorisotyön käynnistämisen 42 kunnassa. Vuoden 2011 laki etsivästä nuorisotyöstä myötävaikuttanut etsivän nuorisotyön vakiintumiseen.⁶⁸

Vuosikymmenen lopulla koettiin uusi taantuma, joka heijastui toimintaan, mutta nuorten hyvinvointiin vaikutti erityisesti vuonna 2020 alkanut koronapandemia ja sen aiheuttamat rajoitustoimet. Valtion nuorisoneuvoston vuonna 2021 tilaamassa selvityksessä koronakriisin vaikutuksista tarkasteltiin koronan vaikutuksia nuorisotoimialaan. Nuorisotyössä yleisiin ongelmiin kuuluvat kuormittuneisuuden tunne, rutiinien katoaminen ja osalla nuorista lisääntynyt ahdistus. Nuorisotoimiala reagoi koronakriisiin nopeasti – nuorisotyötä ja -toimintaa mukautettiin, uudenlaista ryhmämuotoista toimintaa ja yksilöpalveluita ryhdyttiin välittömästi suunnitella ja toteuttaa digitaalisesti.⁶⁹ Lisäksi jalkautuvaa nuorisotyötä lisättiin ja kehitettiin koronapandemia-aikana kasvaneen henkilöstöresurssien ja osaamisen kehittymisen myötä. Nuorisotyöntekijöiltä 2020 kerätyn kokemusaineiston mukaan työntekijät oppivat tuntemaan alueen paremmin ja oppivat ymmärtämään nuorten vapaa-aikaa ja vapaa-ajan tiloja paremmin. Jalkautuminen näytti olevan toimiva tapa organisoida palveluita ja tavoittaa nuoria.⁷⁰

Kunnallinen nuorisotyö Suomessa 2021 -aineiston mukaan noin puolessa kunnista työskenneltiin ainoastaan alle 18-vuotiaiden kanssa, kolmannes kunnista rajasi nuorisotyön palvelut alaikäisille ja viidennes ilmoitti nuorisotyön kohderyhmäksi myös 29-vuotiaat. Pääsääntöisesti nuorisotoimet tavoittivat toiminnallaan 13–17-vuotiaita nuoria.⁷¹

⁶⁷ Soanjärvi, 2021.

⁶⁸ Hoikkala & Vauhkonen (2020).

⁶⁹ Soanjärvi, 2021.

⁷⁰ Laine, Kauppinen, Malm & Hoikkala (toim.), 2023.

⁷¹ Lahtinen, 2022.

ARVIOINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

2.1.2 Järjestöillä on edelleen keskeinen rooli nuorisotyössä

Suuri osa suomalaisesta nuorisotyöstä tehdään edelleen järjestöissä. Järjestöt ovat kasvatuksellisia yhteisöjä, joiden toimintaan osallistuminen edesauttaa yksilökehitystä, sosiaalisen pääoman kerryttämistä sekä yleistä hyvinvointia. Ryhmätoiminnan lisäksi järjestöjen nuorisotyö voi olla myös sosiaalista nuorisotyötä tai yksilöllistä kohtaamista. Nuorisojärjestöjen nuorisotyö edistää monimuotoisuutta, sillä järjestöt kohtaavat työssään sekä kantasuomalaisia että maahanmuuttajia.⁷² Järjestöissä nuorisotyö on nuorten vaikutusmahdollisuuksien edistämistä ja harrastustoiminnan tarjoamista. Keskeistä nuorisoalan järjestöille on nuorten osallisuuden edistäminen. Vapaa-aikatutkimuksesta käy ilmi, että hieman yli puolet nuorista (10–29-vuotiaista) kuuluu yhdistyksiin tai on mukana järjestötoiminnassa. Vuonna 2021 näin järjestöihin kiinnittyneitä nuoria on vapaa-aikatutkimuksen arvion mukaan 58 % nuorista.⁷³

Helsingin kaupungin nuorisopalvelut tekevät yhteistyötä useiden järjestöjen kanssa. Tällaisia ovat muun muassa Aseman lapset ry. ja Suomen Punainen Risti, Helsinkiläisten nuorisojärjestöjen yhteenliittymä Helsinki-Team sekä Helsinki Missio. Nuorisopalveluita myös ostetaan useilta järjestöiltä, kuten Helsingin diakonissasäätiön Vamos -toiminta, Suomen diakoniaopisto, Valo-valmennusyhdistys ry. ja Sveps ungdomsverkstad (Sveps ry).⁷⁴

Helsingissä toimii myös useita nuorisotyötä tekeviä järjestöjä, esimerkiksi Allianssi ry, Nuorten Akatemia, NMKY ja partio. Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry on valtakunnallinen nuorisoalan palvelu- ja vaikuttajajärjestö. Se on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton edunvalvoja, jonka jäsenenä on yli 140 valtakunnallista nuoriso- tai kasvatusalalan organisaatiota.⁷⁵ Nuorten Akatemian toiminnan haluttiin tavoittavan ne nuoret, jotka jäivät järjestö- ja harrastustoiminnan ulkopuolelle.⁷⁶ Valtakunnallisen NMKY:n/YMCA:n paikallisyhdistys Helsingissä on tarjonnut 130 vuoden ajan liikunta, sosiaalialan ja kaupunkikulttuurin osallistumis-, vaikuttamis- ja verkostoitumismahdollisuuksia lapsille, nuorille ja aikuisille.⁷⁷ Partio on tavoitteellinen kasvatusjärjestö. Helsingin seudulta löytyy lukemattomia lippukuntia.⁷⁸

⁷² Komonen ym., 2012.

⁷³ <https://nuorisoala.fi/vaikuttaminen/nuorisotyö-ja-nuorten-hyvinvointi/>. Katsottu 2.8.2023.

⁷⁴ Nuorisoasiainjohtajan ja aluepäälliköiden haastattelu 23.10.2023.

⁷⁵ <https://nuorisoala.fi/meista/allianssi/>. Katsottu 2.8.2023.

⁷⁶ <https://nuortenakatemia.fi/nuorten-akatemia/mika-on-nuorten-akatemia/>. Katsottu 2.8.2023.

⁷⁷ <http://www.hnmky.fi/>. Katsottu 2.8.2023.

⁷⁸ https://www.partio.fi/tule-mukaan/?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=liity23/?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=liity23&gclid=EAlalQob-ChMI8a_15Om_gAMV8guiAx1vngqhEAAYASAAEgJtxfD_BwE (Katsottu 5.9.2023).

ARVIOINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

2.2 Nuoret ja nuorisotyö Helsingissä

2.2.1 Nuorten määrä on pysynyt ennallaan

Nuorten määrä Helsingissä on pysytellyt melko samansuuruisena viimeiset vuodet. Vuonna 2022 0–28-vuotiaita oli 225 403. Heidän osuutensa väestöstä on laskenut hieman viime vuosina.

Suurin ryhmä vuonna 2022 oli 19–24-vuotiaat, joita asui Helsingissä 48 307. Vastavasti pienin nuorten ryhmä Helsingissä oli 16–18-vuotiaat, joita tilaston mukaan asui Helsingissä 17 861 samana vuonna. Toiseksi suurin ikäryhmä Helsingissä vuonna 2022 oli 25–28-vuotiaat, joita oli yhteensä 46 137. Ikäryhmät välillä 10–12-vuotiaat, 13–15-vuotiaat ja 16–18-vuotiaat jäivät Helsingissä kaikki alle 20 000 asukkaan rajan. Ikäryhmiin 10–18-vuotta kuuluvien määrä Helsingissä on ollut kasvava vuodesta 2015 asti. Ikäryhmiin 19–28-vuotiaat kuuluvien määrä Helsingissä on pienentynyt verrattuna vuoteen 2015 (liite 1).

Helsingin nuorten ikäryhmien 10–12-vuotiaat, 13–15-vuotiaat ja 16–18-vuotiaat prosenttiosuus koko väestöstä on ollut kasvussa vuodesta 2015 alkaen. Vastavasti Helsingissä 19–24-vuotiaiden ja 25–28-vuotiaiden prosenttiosuus koko väestöstä on pienentynyt vuonna 2022 verrattuna vuoteen 2015 (liite 1).

Helsingissä nuorten 0–28-vuotiaiden osuus, asukasluukuun suhteutettuna, vuonna 2021 on suurempi kuin vastaava osuus koko maassa. Toisaalta Helsingissä on Uuteenmaahan ja yli 100 000 asukkaan kuntiin verrattuna vähemmän 0–28-vuotiaita asukasluukuun suhteutettuna (liite 1).

2.2.2 Nuorten fyysisen uhan kokemus lisääntyi ja yksinäisyys on edelleen ongelma

Tuoreimman kouluterveyskyselyn 2023⁷⁹ mukaan suuri osa helsinkiläisnuorista on tyytyväisiä elämäänsä ja tykkää käydä koulua. Yläkoululaisista ja lukiolaisista 65–66 prosenttia on tyytyväisiä elämäänsä. Ammatillisen koulutuksen opiskelijoista 56 prosenttia oli tyytyväisiä elämäänsä, osuus on vähentynyt vuodesta 2021. Helsinkiläisnuorien kokema koulu-uupumus näyttäisi tasaantuneen ja kokemus koulu- tai luokkayhteisöön kuulumisesta parantuneen. Nuorten mielen hyvinvoinnin haasteet ovat kuitenkin jo pidempään yleistyneet ja erityisesti tytöillä. Tytöistä useampi kuin joka kolmas koki ahdistuneisuutta tai masennusoireilua Helsingissä vuonna 2023 (liite 2).⁸⁰

⁷⁹ Kouluterveyskyselystä saadaan kuntakohtaista seurantatietoa lasten ja nuorten kokemasta hyvinvoinnista, terveydestä, turvallisuudesta, koulunkäynnistä ja avun saannista. Kysely toteutetaan joka toinen vuosi ja siihen vastaavat perusopetuksen 4. ja 5. luokan oppilaat, 8. ja 9. luokan oppilaat sekä toisella asteella lukion ja ammatillisen koulutuksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat. Tuorein kysely toteutettiin keväällä 2023. <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely>. Katsottu 23.10.2023.

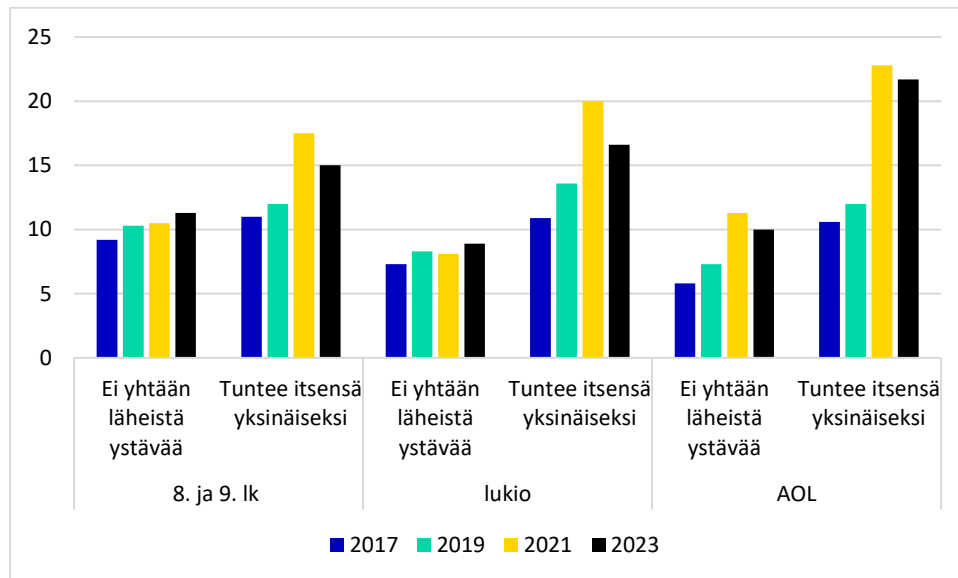
⁸⁰ Määttä, 2023

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Valtaosa nuorista Helsingissä harrasti jotakin vähintään kerran viikossa vuonna 2023: yläkoululaisista ja lukiolaisista yli 95 prosenttia, ammattioppilaitosten opiskelijoista keskimäärin 90 prosenttia. Omatoiminen harrastaminen oli ohjattua toimintaa yleisempää. Ohjattuun harrastustoimintaan osallistuminen palautui vuonna 2023 koronapandemiaa edeltävälle tasolle (liite 2).⁸¹

Nuorten yksinäisyyden pitkään jatkunut yleistyminen pysähtyi vuonna 2023, mutta edelleen yksinäisyyttä koettiin useammin kuin ennen koronapandemiaa. Valtaosalla helsinkiläisnuorista oli ainakin yksi läheinen ystävä. Noin joka kymmenes koki, ettei heillä ole yhtään hyvää ystävää ja kokemus oli yleisempi pojilla. Yläkoululaisista 15 prosenttia, lukiolaisista 17 prosenttia ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoista 22 prosenttia tunsivat itsensä yksinäiseksi vuonna 2023. Yksinäisyyden kokemus oli kaikilla opintoasteilla yleisempää tytöillä kuin pojilla (kuviot 2–3 sekä liite 2).⁸²

Kuvio 2. Itsensä yksinäiseksi kokevat ja ei yhtään läheistä ystävää Helsingissä, opintoasteittain, 2017–2023, %⁸³

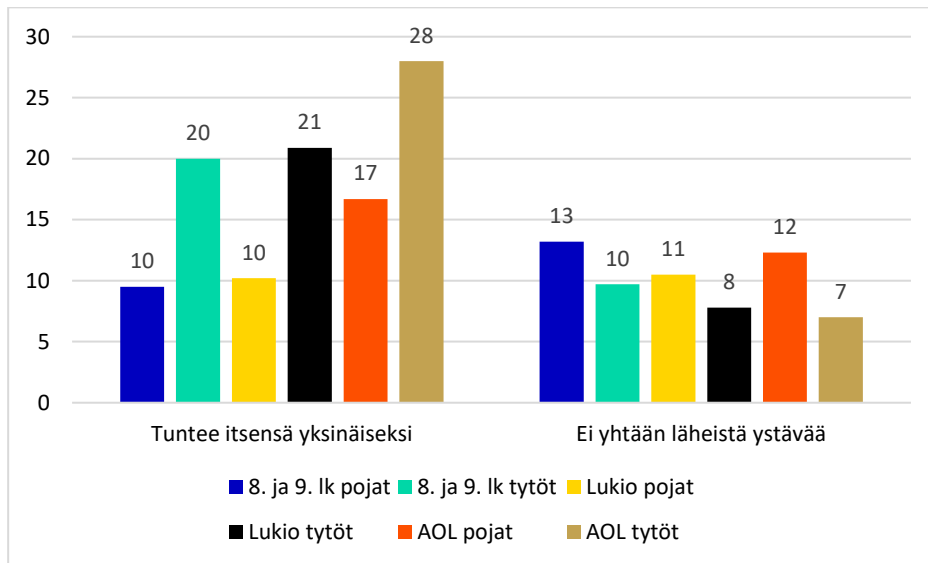
⁸¹ Määttä, 2023.

⁸² Lasten ja nuorten ihmissuhteet. <https://kaupunkitieto.hel.fi/fi/lapset-ja-nuoret/lasten-ja-nuorten-sosiaaliset-suhteet-ja-turvallisuus/ihmissuhteet>. Katsottu 29.12.2023.

⁸³ Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Kouluterveyskyselyn tulokset. Perusopetuksen 8. ja 9. luokan, lukion, ammatillisten oppilaitosten tulokset tilastokuutiosta. Saatavana <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset>. Noudettu 23.10.2023.

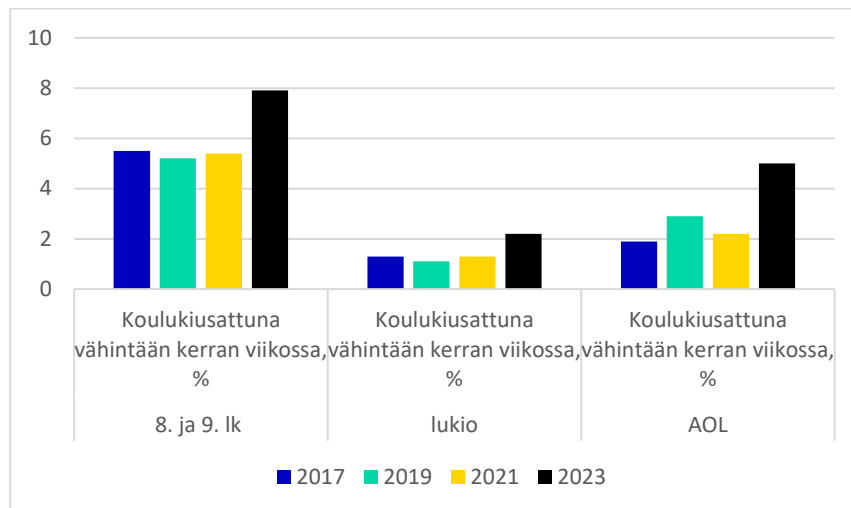
ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Kuvio 3 Itsensä yksinäiseksi kokevat ja ei yhtään läheistä ystävää Helsingissä, opintoasteittain ja sukupuolittain, 2023, %⁸⁴

Vaikka suuri osa helsinkiläisnuorista ei ollut kokenut lainkaan kiusaamista koulussa lukukauden aikana vuonna 2023, on viikoittaisen koulukiusaamisen kokemus yleistynyt vuosina 2017–2023. Yläkouluikäisistä kahdeksan prosenttia, lukiolaisista kaksi prosenttia ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoista viisi prosenttia oli ollut kiusattuna vähintään kerran viikossa (kuvio 4 ja liite 2).⁸⁵

Kuvio 4 Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa Helsingissä, opintoasteittain, 2017–2023, %⁸⁶

⁸⁴ Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Kouluterveyskyselyn tulokset. Perusopetuksen 8. ja 9. luokan, lukion, ammatillisten oppilaitosten tulokset tilastokuutiassa. Saatavana <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset>. Noudettu 23.10.2023.

⁸⁵ Määttä, 2023

⁸⁶ Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Kouluterveyskyselyn tulokset. Perusopetuksen 8. ja 9. luokan, lukion, ammatillisten oppilaitosten tulokset tilastokuutiassa. Saatavana <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset>. Noudettu 23.10.2023.

ARVIOINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl. 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Fyysisen uhan kokemukset ovat Helsingissä koko maata yleisempiä. Pojilla fyysisen uhan kokemukset olivat yleisempiä kuin tytöillä ja uhkaa koettiin aiempaa useammin Helsingissä. Myös vanhempien aiheuttaman fyysisen tai henkisen väkivallan kokemukset olivat yleistyneet (liite 5).⁸⁷ Syrjinnän, häirinnän ja seksuaaliväkivallan kokemukset olivat yleisempiä tytöillä, ja häirintä on lisääntynyt viime vuosina. Häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua oli kokenut joka kolmas nuori edeltävän vuotena koulussa tai vapaa-ajalla. Noin joka kymmenes nuori oli kokenut seksuaaliväkivaltaa edeltävän vuoden aikana ja osuus on kasvanut (liite 2).⁸⁸

2.2.3 Nuorisotyöllä pyritään vahvistamaan nuorta toimijana ja osallisena

Helsingissä nuorisotalojen perustoiminta on suunnattu 10-vuotiaasta ylöspäin. Avoimessa toiminnassa normaalisti erityinen kohderyhmä on 13–17-vuotiaat. Nuorisopalveluissa ajatellaan, että työ on erityisen vahvasti suunnattu yläasteikäisille, eli 7–9.luokkalaisille. Etsivä nuorisotyö poikkeaa perustoiminnasta, sillä se on suunnattu 13–27-vuotiaille, useimmiten oppivelvollisuuden ylittäneille nuorille. Jalkautuvassa nuorisotyössä kohderyhmä on nuorempi kuin etsivässä työssä. Muussa, kuten saateenkaarevassa työssä (IrisHelsinki) ei ole ikärajoja, mutta käytännössä mukana on nuoria 15 ikävuodesta lähtien. Yläraja liukuu eri asioissa, mutta normaalitoiminnassa kovin eri-ikäiset nuoret eivät halua osallistua samaan toimintaan eikä tämä ole tarkoituksenmukaistakaan.⁸⁹

Helsingin nuorisotyössä nuoruus nähdään itseisarvona ja työtä tehdään nuorten kanssa siellä, missä nuorisotyötä tarvitaan. Pyrkimyksenä on vahvistaa nuorten luottamusta itseensä ja tulevaisuuteen sekä luoda yhdessä nuorten kanssa kestävämpää, turvallisempaa ja toimivampaa kaupunkia. Visiona on, että kaupunki on kokonaisuudessaan nuorelle kiva paikka tarjoten kavereita, tekemistä ja osallisuutta. Helsingiläinen nuori näkee maailman myös toisten silmin.⁹⁰

Helsingissä nuorisopalvelujen työtä ohjaa kahdeksan periaatetta (kuvio 5):⁹¹

⁸⁷ Määttä, 2023.

⁸⁸ Määttä, 2023.

⁸⁹ Nuorisoasiainjohtajan ja aluepäälliköiden haastattelu 23.10.2023.

⁹⁰ Nuorisopalvelukokonaisuus. Diaesitys tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan kokouksessa 18.9.2023.

⁹¹ Nuorisopalvelukokonaisuus. Diaesitys tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan kokouksessa 18.9.2023.

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Kuvio 5 Nuorisopalvelujen työtä ohjaavat periaatteet, 2023⁹²

Nuorisopalveluissa käytetään neljää toisiinsa linkittyvää työmuotoa⁹³: nuoren toimijuuden vahvistaminen, yhteisöjen ja nuorten ryhmien kanssa työskentely, nuorten innostaminen vaikuttamiseen ja omaehtoiseen toimintaan sekä nuoruuden edunvalvonta ja elinoloihin vaikuttaminen. Kullekin työmuodolle on määritelty tavoitteet, menetelmät ja työkaluja. Menetelmällä vastataan siihen, miten nuorisotyötä tehdään ja työkalut määrittävät, millä tavoilla nuorten kanssa työskennellään. Menetelmät sisältävät useita työkaluja ja yksittäistä työkalua voidaan käyttää useassakin menetelmässä (ks. kuvio 6). Esimerkiksi nuoren toimijuuden vahvistamisen yhtenä menetelmänä on opinto- ja työmahdollisuuksia tukeva nuorisotyö ja työkaluna muun muassa työnhakupajat.⁹⁴

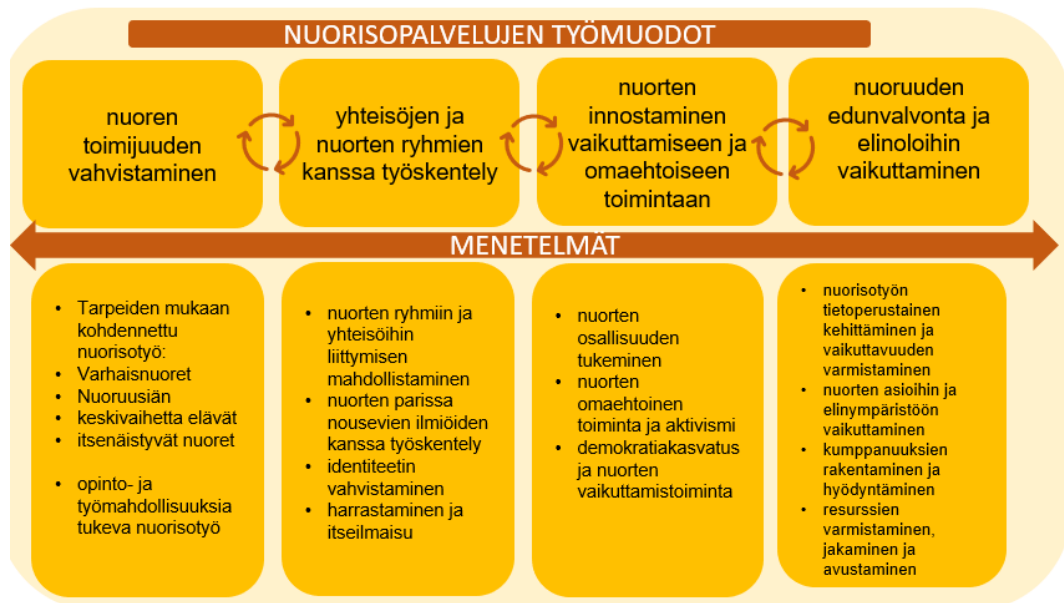
⁹² Nuorisopalvelukokonaisuus -diaesitys tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan kokouksessa 18.9.2023, muokattu.

⁹³ Nuorisopalvelukokonaisuus. Diaesitys tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan kokouksessa 18.9.2023.

⁹⁴ Nuorisopalvelukokonaisuus. Diaesitys tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan kokouksessa 18.9.2023.

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Kuvio 6 Nuorisopalvelujen työmuodot ja menetelmät, 2023⁹⁵

Edellä mainittujen lisäksi keskeisiä nuorisotyötä Helsingissä ohjavia säädöksiä ja asiakirjoja ovat nuorisolaki, kaupungin strategia erillisohjelmineen, Lasten ja nuorten osallisuuden edistämisen kaupunkitasoiset tavoitteet 2021–2025, Nuorisopalvelujen ympäristöohjelma, Nuorisopalvelujen tiedolla johtamisen suunnitelma ja NUPS.⁹⁶

2.3 Nuorisotyön resurssit, asiakastyytyväisyys ja työhyvinvointi

Nuorisopalvelujen nettomenojen osuus kaupungin toimintamenoista Helsingissä vuonna 2022 oli 0,86, muista suurista kaupungeista vain Lahdessa ja Tampereella osuus oli suurempi. 0–28-vuotiasta kohden menot olivat Helsingissä 166 euroa. Menot olivat suuremmat vain Kotkassa ja Lahdessa (liite 3).

2.3.1 Nuorisotilat ovat vähentyneet ja henkilöstöresurssit hiipuneet

Nuorisotiloja on vähennetty

Helsingissä on noin 70 nuorisotaloa ja -tilaa. Osa tiloista on erityistoimipaikkoja, kuten harrastushalli, moottorihalli, kotieläintila, skeittihalli tai erillinen nuorisopuisto. Lisäksi tiloilla on monipuolisia harrastusmahdollisuuksia, kuten teatteria, musiikkia, liikuntaa, tanssia, mediaa ja taiteita.⁹⁷

Kaupungin tilapolitiikka on pitkään ohjannut tilakustannusten ja siten tilojen vähentämiseen. Tilojen määrän vähentymiseen ovat vaikuttaneet myös muutokset toimintatavoissa ja entistä tehokkaampi tilojen yhteiskäyttö. Kaupungin kasvaessa uusille

⁹⁵ Nuorisopalvelukokonaisuus. Diaesitys tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan kokouksessa 18.9.2023, muokattu.

⁹⁶ Nuorisopalvelukokonaisuus. Diaesitys tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan kokouksessa 18.9.2023.

⁹⁷ Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan yleisesitys, toukokuu 2023. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan intranet.

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

alueille, on kuitenkin ollut viime aikoina välttämätöntä investoida myös uusiin tiloihin.⁹⁸

Valtakunnallisen selvityksen mukaan nuorisotilojen määrä on laskenut viime vuosina koko maassa. Nuorten aikuisten kohderyhmiä tavoittavat kunnallisen nuorisoyön palvelut ovat todennäköisimmin kohdennettuja palveluita, kuten etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta.⁹⁹ Myös Helsingin nuorisotilojen lukumäärä on vähentynyt ja tilojen neliömäärä pienentynyt vuodesta 2017 vuoteen 2022, kuten alla olevasta taulukosta havaitaan. Vuonna 2023 tilojen määrän ja neliömäärän arvioidaan pysyneen melko samana kuin edellisenä vuonna¹⁰⁰.

Taulukko 1 Nuorisotilojen ja -tilojen määrän ja neliömäärän kehitys vuosina 2017–2022¹⁰¹

Nuorisotilat	2017	2018	2019	2020	2022	muutos%
Tilojen lukumäärä	72	77	63	65	65	-10
Neliömäärä, m ²	39 487	38 317	33 062	33 375	32 853	-17

Fyysinen saavutettavuus on hieman heikentynyt vuodesta 2018 vuoteen 2023 kävelen, pyöräillen ja julkisella liikenteellä (taulukko 2).¹⁰² Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta hyväksyi 14.1.2020 kulttuurin ja vapaa-ajan palveluverkon suunnitteluperiaatteet. Siinä toimenpidesuosituksiksi asetettiin, että kulttuurin ja vapaa-ajan palvelujen suunnittelua ohjaa tavoite, että eri palvelut, kuten kirjasto sekä turvallinen kokoontumis- ja harrastustila nuorille, kuten nuorisotila tulisi löytyä helsinkiläisille läheltä.¹⁰³ Ne siis määritellään lähipalveluksi.

Taulukko 2 Nuorisotilojen fyysinen saavutettavuus Helsingissä vuosien 2018 ja 2023 matkaimatriisin mukaan¹⁰⁴

Kulkutapa	Asukkaita 15 min saavutettavuusalueella	Osuus väestöstä saavutettavuusalueella 2023	Osuus väestöstä saavutettavuusalueella 2018
Kävely	413 273	62	73
Pyöräily	630 558	94	99

⁹⁸ Nuorisoasiainjohtajan kommentti muistioon 31.1.2024.

⁹⁹ Lahtinen, 2022.

¹⁰⁰ Kulttuurin ja vapaa-ajan tilapalveluyksikön tekniseltä isännöitsijältä sähköpostitse saatu tieto 10.1.2024.

¹⁰¹ Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan nuorisopalveluista sähköpostitse saadut tiedot 19.9.2023. Tilojen määrä ei ole vuoden lopun luku, vaan luvut ovat eri ajankohdilta. Esimerkiksi vuoden 2017 luku on ajankohdalta 5.6.2017, vuoden 2020 luku ajankohdalta 20.11.2020 ja vuoden 2022 luku 8.6.2022.

¹⁰² Kuvan palvelut 15 minuutin päässä. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan erityissuunnittelijalta saatu diaesitys 29.5.2023.

¹⁰³ Kulttuurin ja vapaa-ajan palveluverkon suunnitteluperiaatteet 14.1.2020. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 14.1.2020 § 3.

¹⁰⁴ Palveluverkkosuunnittelun tietopohjan kehittäminen – Saavutettavuustarkastelut 2023. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan erityissuunnittelijalta saatu diaesitys 17.1.2024. Väestöaineisto on ajankohdalta 31.12.2022.

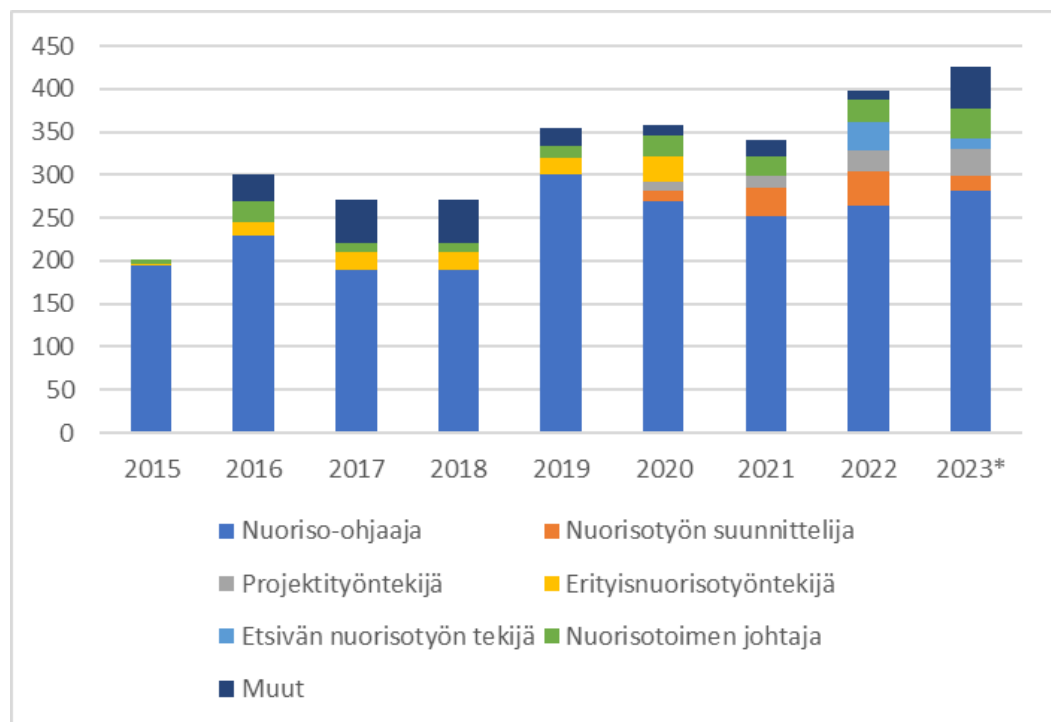
ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Julkinen liikenne	566 567	85	94
-------------------	---------	----	----

Henkilöstöresurssit kasvoivat 2019, mutta sen jälkeen on ollut vaihtelua

Kuviossa 7 on esitetty resurssien kehitys henkilötyövuosina (ks. myös liite 4). Vielä vuoteen 2019 nimikkeitä oli nykyistä vähemmän. Nuorisotyön suunnittelijan tai projektityöntekijän nimikkeet ovat korvanneet erityisnuorisotyöntekijän nimikkeen. Esihenkilöiden henkilötyövuosien määrä on kasvanut vuodesta 2017. Nuorisopalvelujen henkilötyövuosien määrä on kasvanut vuodesta 2018 lähtien lukuun ottamatta koronapandemiaavuotta 2021.

Kuvio 7 Helsingin nuorisotoimen henkilökunta (henkilötyövuosina¹⁰⁵) 2015–2023¹⁰⁶

Nuoriso-ohjaajien määrä 0–28-vuotiasta kohden on Helsingissä suurin verrattuna 21 isoon kaupunkiin, Uudenmaan kuntiin ja koko maahan. Luku on kuitenkin pienentynyt vuodesta 2016 vuoteen 2021 (liite 4).

Vuonna 2018 etsivä nuorisotyö siirtyi kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta nuorisopalveluihin, joka kasvatti nuorisopalvelujen henkilöstöresurssien määrää. Kuviossa 8 on esitetty vuodesta 2019 alkaen 10–29-vuotiaiden nuorten määrä suhteessa

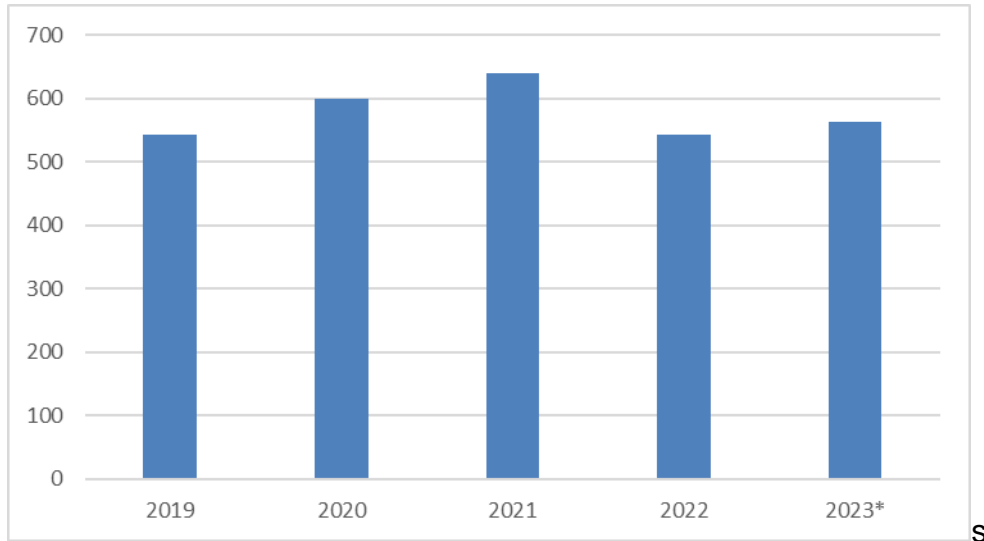
¹⁰⁵ Henkilötyövuosi (HTV 2) = Palkallisten palveluksessaolopäivien lukumäärä kalenteripäivinä / 365* (osa-aikaprosentti/100). KT:n suositus henkilöstökertomuksen laadintaan 2021. <https://www.kt.fi/henkilostojohtaminen/suosituksset/henkilostokertomus> (katsottu 11.4.2023).

¹⁰⁶ Vuoden 2015–2022 tiedot www.nuorisotilastot.fi, kuntayhteenveto, katsottu 12.6.2023. Vuoden 2023 henkilötyövuodet: Kaupunginkanslian henkilöstöosaston ennuste 14.12.2023.

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

nuorisotyötä tekevien työntekijöiden henkilötyövuosien määrään¹⁰⁷. Nuorisotyötä tekeviin on laskettu mukaan nuoriso-ohjaajat ja etsivän nuorisotyön tekijät. Vuoden 2019 jälkeen resurssien määrä suhteessa nuorten määrään heikkeni, mutta vuonna 2022 henkilöstöresurssit olivat yhtä hyvät kuin vuonna 2019. Vuonna 2022 henkilötyövuosia oli erityisen paljon nuorisotyön suunnittelija -nimikkeellä ja etsivän nuorisotyön tekijän nimikkeellä verrattuna vuoteen 2023. Vuoden 2023 ennusteen mukaan suhdeluku heikkeni jälleen.

Kuvio 8 10–29-vuotiaiden määrä suhteessa nuoriso-ohjaajien henkilötyövuosien määrään 2019–2023¹⁰⁸

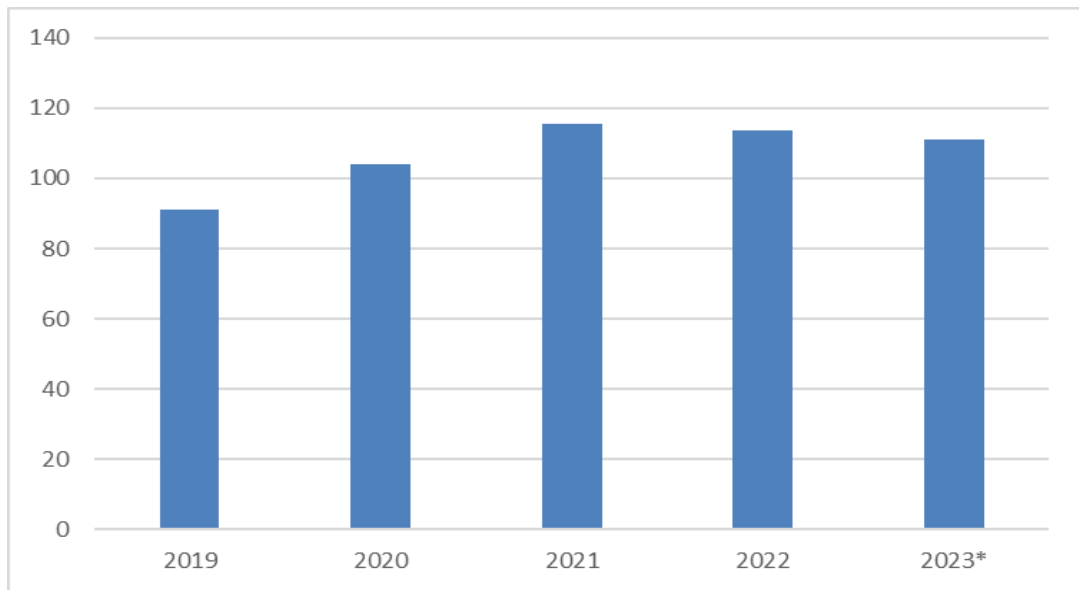
Mikäli tarkastellaan avoimen toiminnan erityisen kohderyhmän nuoria (13–17-vuotiaat), havaitaan, että nuoriso-ohjaajaresurssit ovat heikentyneet vuoteen 2019 verrattuna. Vuonna 2022 ja 2023 suhdeluku hieman parani, mutta nuoria on silti huomattavan paljon enemmän suhteessa resursseihin verrattuna aiempaan (kuvio 9).

¹⁰⁷ Kuvio on samankaltainen, vaikka tarkasteltaisiin nuorisolain mukaista laajaa ikäryhmää 0–29-vuotiaat.

¹⁰⁸ Helsingin seudun avoimet tilastotietokannat. Aluesarjat. Saatavilla: <https://stat.hel.fi/pxweb/fi/Aluesarjat/> Katsottu 21.12.2023; <https://nuorisotilastot.fi/1131/visualisoinnit/nuorisotyö-kunnissa/>. Katsottu 15.12.2023; kaupunginkanslian henkilöstöosastolta 14.12.2023 saatu ennuste henkilötyövuosista 2023.

ARVIOINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Kuvio 9 13–17-vuotiaiden määrä suhteessa nuoriso-ohjaajien henkilötyövuosien määrään 2019–2023¹⁰⁹

Vuosina 2022, 2023 ja 2024 uusia nuoriso-ohjaajan vakansseja on perustettu 6 vuositain. Vaikka vakanssien lisäys vahvistaa alueellista nuorisotyötä, määrä ei ole kovin suuri tarpeeseen nähden.¹¹⁰

2.3.2 Kävijämäärät ovat palautumassa, yksilöllisesti tuettujen määrä on kasvanut

Kävijämäärät nuorisotaloissa ja -tiloissa ovat kasvaneet koronapandemia-ajan jälkeen. Vuoden 2021 alusta on seurattu myös tilojen asukaskäyttöä ja digitaalisia käyntikertoja. Vuoden 2021 ja 2022 digitaaliset käyntikerrat eivät ole keskenään vertailukelpoisia, sillä mittarin sisältöä laajennettiin käsittämään digitaalisen sisällön käyttö (Tiivistämön striimausten katselukerrat) ja digitaalinen asiointi (avustushakemukset). Käyntien toteutumat verrattuna tavoitteeseen ovat parantuneet (taulukko 3).¹¹¹

Taulukko 3 Nuorisotalojen käyntikertojen, asukaskäytön ja digitaalisten käyntien tavoite ja toteutuma 2019–2022¹¹²

¹⁰⁹ Helsingin seudun avoimet tilastotietokannat. Aluesarjat. Saatavilla: <https://stat.hel.fi/pxweb/fi/Aluesarjat/> Katsottu 21.12.2023; <https://nuorisotilastot.fi/1131/visualisoinnit/nuorisotyto-kunnissa/>. Katsottu 15.12.2023; kaupunginkanslian henkilöstöosastolta 14.12.2023 saatu ennuste henkilötyövuosista 2023.

¹¹⁰ Nuorisoasiainjohtajalta sähköpostitse saadut tiedot 16.2.2024.

¹¹¹ Kulttuurin- ja vapaa-ajan toimialan nuorisopalveluista sähköpostitse saadut tiedot 23.9.2023.

¹¹² Kulttuurin- ja vapaa-ajan toimialan nuorisopalveluista sähköpostitse saadut tiedot 23.9.2023.

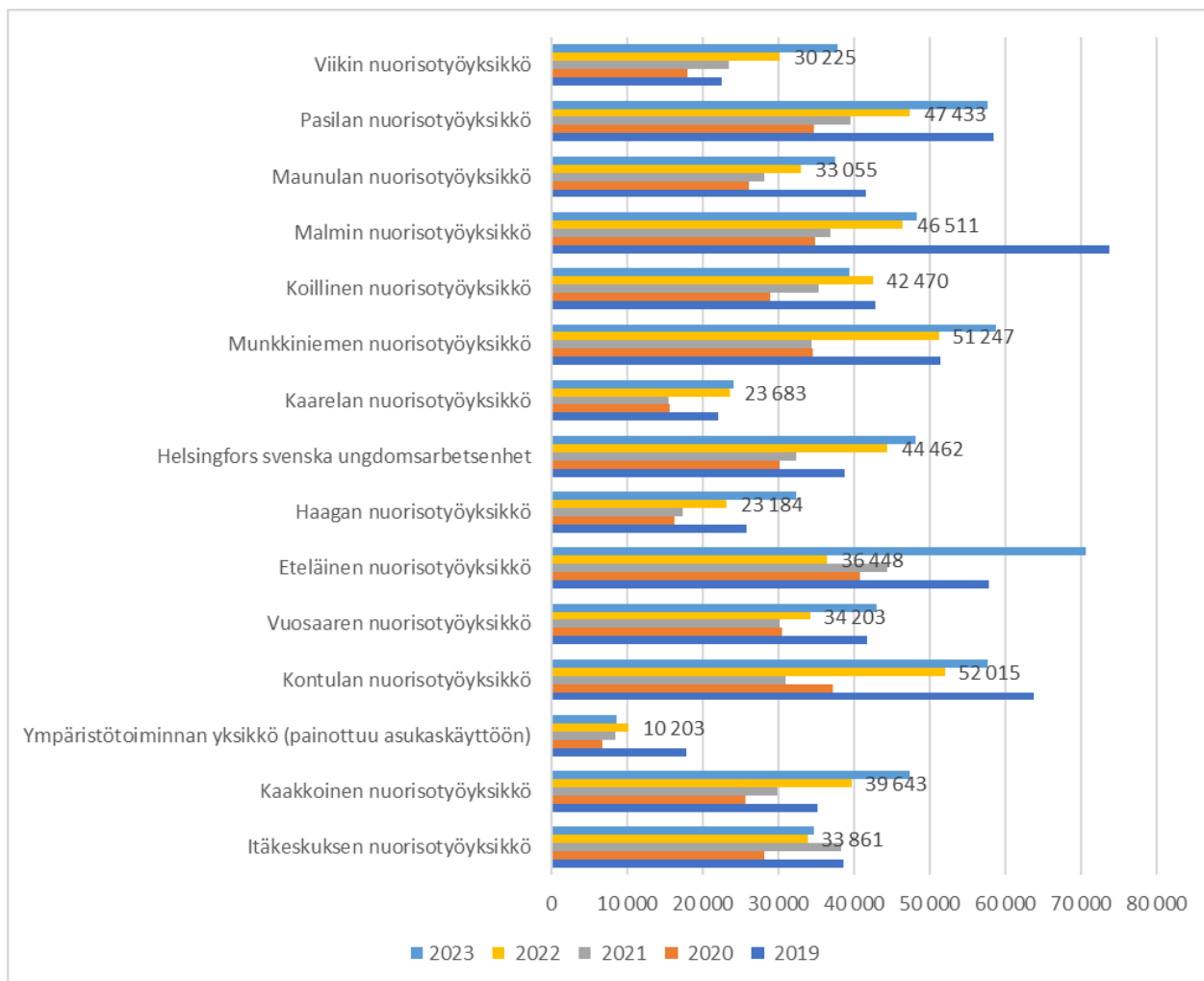
ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Nuorisotalojen käyntikerrat	TAV 2019	TOT 2019	TAV 2020	TOT 2020	TAV 2021	TOT 2021	TAV 2022	TOT 2022
Fyysiset osallistujat, kohdatut nuoret	880 000	795 507	880 000	503 327	836 000	478 124	794 000	610 374
Fyysiset osallistujat, asukaskäyttö					370 000	190 646	333 000	334 625
Digitaaliset käyntikerrat					44 000	62 850	133 000	140 808

Kävijämäärät ovat palautumassa vähitellen ennalleen

Suurimmassa osassa nuorisotyöyksiköitä toiminta, kuten käyntien määrä, ei vielä 2022 ollut samalla tasolla kuin ennen koronapandemiaa (kuvio 10). Käyntien määrä oli vuonna 2022 13 prosenttia pienempi kuin vuonna 2019 (liite 4).

Kuvio 10 Yksikön kaikki oma toiminta nuorisotyöyksiköittäin 2019–2023¹¹³

¹¹³ Nuorisopalvelujen erityissuunnittelijalta sähköpostitse saadut tiedot 25.10.2023 ja 16.2.2024. Oma toiminta tarkoittaa kaikkia fyysisiä ja digitaalisia käyntejä ja muuta omaa toimintaa. Kaikki toiminta ei tilastoidu

ARVIOINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Nuorisotyöyksiköt, joissa kävijämäärä on palautunut hyvin koronapandemiaa edeltävään aikaan, ovat Koillinen, Viikki, Munkkiniemi, Kaarela, ruotsinkielinen nuorisotyö, Kaakkoinen. Esimerkiksi Koillisessa nuorisotyöyksikössä Suutarilan nuorisotalon toiminta profiloitiin uudelleen, ja siellä toteutetaan aiempaa enemmän pienryhmä- ja kohdennettua toimintaa, sateenkaarevaa toimintaa ja yksilöllistä tukea. Munkkiniemen nuorisotyöyksikössä on onnistuttu saavuttamaan hyvin aiemmat kävijämäärät, vaikka koettiin, että kaksi ikäluokkaa jäi väliin koronapandemian vuoksi. Lisäksi vuoden 2023 ennakoitaan olevan ennätyskellisen hyvä.¹¹⁴

Kaakkoisessa nuorisotyöyksikössä Roihuvuoren nuorisotalon avoin toiminta siirtyi vuonna 2020 Hertsin nuorisotalaan Hertsin kauppakeskuksen yhteyteen. Lisäksi syksyllä 2021 alueelle avattiin nuorisotaloa pienempi nuorten Kulttuurilabra, joka palvelee alueen 9–29-vuotiaita nuoria, ja tämä on osaltaan tasoittanut palautumista koronaa edeltävälle tasolle. Kaarelassa Malminkartanon ja Kannelmäen nuorisotalojen kävijämäärät ovat palautuneet pääosin ennalleen, ja tilanteen arvioidaan paranevan, koska nuorten tavoittamiseksi iltaisin on tehty toimenpiteitä. Myös ruotsinkielisessä nuorisotyöyksikössä kävijämäärät ovat kasvaneet erityisesti Rastiksessa. Drumsö ja Sandels ovat toimineet vajaalla miehityksellä, koska resursseja on suunnattu muualle ja henkilöstövaihtuvuus on ollut suurta vuonna 2022.¹¹⁵

Niitä nuorisotyöyksiköitä, jossa kävijämäärät eivät vielä 2022 olleet palautuneet koronapandemiaa edeltävälle tasolle, leimaa tilaongelmien ohella henkilöstövajaus. Toisaalta kävijämäärät olivat vuonna 2019 erityisen korkeat. Vuonna 2023 kävijämäärien ennakoitaan olevan useimmissa paikoissa suurempi kuin vuonna 2022.¹¹⁶

Esimerkiksi eteläisessä nuorisotyöyksikössä vuonna 2022 vanhoja toimintoja ja pitkäaikaisia nuorisotalojen työntekijöitä siirtyi muualle. Lisäksi useita työpaikkoja on avoinna ja rekrytointi on haastavaa. Henkilöstön vaihtuvuuden vuoksi resurssit eivät riittäneet toiminnan markkinoimiseen tai yhteistyöhön alueen koulujen kanssa. Vuonna 2023 tilanteen arvioidaan olevan parempi.¹¹⁷

Maunulan alueella Oulunkylässä poistettiin pelitila, joka vähensi kävijämääriä. Torparinmäessä rajattiin resurssipulan takia koulu yhteistyötä. Maunulan nuorisotalolla oli poikkeuksellisen hiljaista kesätoiminnassa 2022. Vuonna 2023 kävijämäärät ovat lisääntyneet selvästi.¹¹⁸

yksittäisen nuorisotalon alle, vaan osa toiminnasta toteutetaan osana yksikön yhteistä tekemistä. Tällaista on esimerkiksi osa jalkautumisesta, Nuorten budjetin prosessit ja yksikön yhteiset tapahtumat tai kesätoiminta. Asukastoiminta ei sisälly lukuun.

¹¹⁴ Nuorisotyöyksiköiden ja nuorisotalojen käyntikertoihin vaikuttavia tekijöitä. Nuorisopalvelujen erityissuunnittelijalta sähköpostitse saadut tiedot 27.11.2023.

¹¹⁵ Nuorisotyöyksiköiden ja nuorisotalojen käyntikertoihin vaikuttavia tekijöitä. Nuorisopalvelujen erityissuunnittelijalta sähköpostitse saadut tiedot 27.11.2023.

¹¹⁶ Nuorisotyöyksiköiden ja nuorisotalojen käyntikertoihin vaikuttavia tekijöitä. Nuorisopalvelujen erityissuunnittelijalta sähköpostitse saadut tiedot 27.11.2023.

¹¹⁷ Nuorisotyöyksiköiden ja nuorisotalojen käyntikertoihin vaikuttavia tekijöitä. Nuorisopalvelujen erityissuunnittelijalta sähköpostitse saadut tiedot 27.11.2023.

¹¹⁸ Nuorisotyöyksiköiden ja nuorisotalojen käyntikertoihin vaikuttavia tekijöitä. Nuorisopalvelujen erityissuunnittelijalta sähköpostitse saadut tiedot 27.11.2023.

ARVIOINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (JulkL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Malmin nuorisotyöyksikössä henkilöstö on vaihtunut paljon, ja on ollut rekrytointihaasteita. Malmin nuorisotyöyksikön päällikön mukaan nuorten monimuotoiset haasteet ovat lisänneet yksilökohtaisia, vaikka toimintaa on yritetty painottaa ryhmiin. Nuorten liikkumisen ennustettavuus on heikentynyt. Kävijämäärän väheneminen vuodesta 2019 on suuri.¹¹⁹

Pasilan nuorisotyöyksikössä Arabian nuorisotalon musiikkitoiminta ja bändi-illat olivat yli puoli vuotta tauolla vuonna 2022. Pasilan nuorisotalolla ei myöskään ollut salivuoroa koripallotoimintaan vuonna 2022 kuten vuonna 2019.¹²⁰

Haagan nuorisotyöyksikössä oli ennen koronapandemia-aikaa tapahtumia, toimintaa ja yhteistyötä enemmän ja monipuolisemmin. Toiminta on kaventunut taloilla tehtäväksi työksi. Kävijämäärän vähentyminen selittyy pois jääneillä tapahtumilla (Joulumarkkinat, Korkeasaari, Walkers).¹²¹

Vuosaarella on ollut vajausta nuoriso-ohjaajista ja rekrytointivaikeuksia. Pitkäaikaisia nuoriso-ohjaajia on siirtynyt koulunuorisotyöhön, ja nuorisotalojen aukioloaikoja on jouduttu priorisoimaan sulkemalla Kallahti, jotta Rastila saadaan avoimeksi lauantaisin. Kävijäluvut ovat kehittyneet positiivisesti vuonna 2023.¹²²

Kontulassa on supistettu nuorten toimintakeskus Luupin aukioloaikoja, jotta viikonlopputoimintaa on voitu lisätä. Syksy 2023 on jo näyttänyt kävijämäärien suhteen paremmalta. Myös Itäkeskuksen nuorisotyöyksikön nuorisotalojen kävijämäärät ovat paranemassa vuonna 2023. Pienessä ympäristötoiminnan yksikössä on ollut henkilöstövajausta, ja pienryhmätoimintaa on supistettu.¹²³

Yksilöllisesti tuettujen nuorten määrä on kasvanut

Yksilöllisesti tuettujen nuorten¹²⁴ prosessien määrä puolestaan kasvoi selvästi vuodesta 2021 vuoteen 2022. Vuoden 2021 luku ei ole vertailukelpoinen aikaisempiin

¹¹⁹ Nuorisotyöyksiköiden ja nuorisotalojen käyntikertoihin vaikuttavia tekijöitä. Nuorisopalvelujen erityissuunnittelijalta sähköpostitse saadut tiedot 27.11.2023.

¹²⁰ Nuorisotyöyksiköiden ja nuorisotalojen käyntikertoihin vaikuttavia tekijöitä. Nuorisopalvelujen erityissuunnittelijalta sähköpostitse saadut tiedot 27.11.2023.

¹²¹ Nuorisotyöyksiköiden ja nuorisotalojen käyntikertoihin vaikuttavia tekijöitä. Nuorisopalvelujen erityissuunnittelijalta sähköpostitse saadut tiedot 27.11.2023.

¹²² Nuorisotyöyksiköiden ja nuorisotalojen käyntikertoihin vaikuttavia tekijöitä. Nuorisopalvelujen erityissuunnittelijalta sähköpostitse saadut tiedot 27.11.2023.

¹²³ Nuorisotyöyksiköiden ja nuorisotalojen käyntikertoihin vaikuttavia tekijöitä. Nuorisopalvelujen erityissuunnittelijalta sähköpostitse saadut tiedot 27.11.2023.

¹²⁴ Yksilölliseksi tueksi keskustelu (tai muu toiminta) muuttuu silloin, kun ohjaaja tukee ja auttaa nuorta pahanolon tai vaikean tilanteen kanssa tai nuoren tilanne herättää muutoin huolta. Tuen tarve voi nousta nuoren aloitteesta, ohjaajan huolesta tai muun henkilön huolen ilmaisusta. Yksilöllinen tuki edellyttää tilannetta, jossa nuoren kanssa voidaan paneutua asiaan rauhassa ja myös tilanteen etenemisen seuranta. Tilanne voi vaatia myös yhteistyötä huoltajien ja muiden toimijoiden kanssa, sekä saattamista muihin palveluihin. Joskus viranomaisilmoituksen tekeminen on välttämätöntä. Yhden nuoren kohdalla voi vuoden aikana useampia tukiprosesseja. Nuorisopalveluista saatu sähköpostivastaus 29.1.2024.

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

vuosiin nähden, mutta henkilökohtaisesti tuettujen prosessien määrä kasvoi myös vuodesta 2019 vuoteen 2020. Suunnitelmallisesti tuettujen nuorten¹²⁵ määrä kasvoi vuosina 2021 ja 2022 edellisiin vuosiin nähden. Suunnitelmallisesti tuettujen nuorten määrä, samoin kuin kohdennettujen pienryhmien määrä oli erityisen suuri vuonna 2021 (taulukko 4).

Taulukko 4 Kohdennettuun nuorisotyöhön liittyvät suoritteet¹²⁶

Nuorisopalvelujen sisäisesti seurattavat suoritteet	TAV 2019	TOT 2019	TAV 2020	TOT 2020	TAV 2021	TOT 2021	TAV 2022	TOT 2022
Henkilökohtaisesti tuettujen prosessien lukumäärä	1 000	101	1 000	1 076				
Yksilöllisesti tuettujen nuorten prosessien lukumäärä					4 000	4 478	4 000	6 476
Suunnitelmallisesti tuetut nuoret	850	1 178	1 350	963	1 350	1 534	1 450	1 420
Kohdennetut pienryhmät	200	60	200	157	215	255	225	203

2.3.3 Nuorisotalojen ja etsivän nuorisotyön asiakkaat ovat tyytyväisiä palveluun

Toimiala on selvittänyt nuorten asiakastyytyväisyyttä nuorisotaloilla 2018–2022. Lisäksi käytössä ovat valtakunnallisen etsivän nuorisotyö Sovarin helsinkiläisiä asiakkaita koskevat tulokset 2022 ja 2023. Lisäksi joka toinen vuosi toteutettavassa kouluterveyskyselyssä on tiedusteltu tyytyväisyyttä alueen vapaa-ajan tarjontaan ja tiloihin.

Valtakunnallinen nuorisotyön osaamiskeskus Kanuuna on koostanut arviointipaketin, jota kutsutaan Kyllin hyvän nuorisotyön arviointipaketiksi. Kokonaisuus muodostuu kyselyistä, nuorisotyön perussuunnitelman (NUPS) laadintaprosesseista, laatukriteeristöstä ja määrällisestä tiedosta. Kunnat voivat ottaa käyttöönsä yhden tai vaikka kaikki osa-alueet ja hyödyntää niitä omassa kehittämistyössään. Auditointi- ja itsearviointimallin kriteeristö¹²⁷ valmistui tammikuun 2023 lopussa. Nuorisotyön kriteeristön avulla tarkastellaan nuorisotyön kasvatuksen laatua. Kriteeristön tuottama arviointitieto on tarkoitettu kehittämiskohteiden löytämiseen. Kriteeristöä voi käyttää koko nuorisopalveluiden tasolla tai yksikkökohtaisesti ja sitä voidaan soveltaa kaiken ko-

¹²⁵ koskee esim. Luotsi-toimintaa, JOPO-luokkia ja etsivän nuorisotyön toimintaa. Suunnitelmallisesti tuetulle nuorelle laaditaan kirjallinen henkilökohtainen suunnitelma tuesta. Suunnitelma voidaan tehdä myös ryhmälle, kuitenkin niin, että suunnitelmassa on jokaiselle nuorelle yksilölliset tavoitteet. Myös seuranta kirjataan suunnitelmaan. Nuorisopalveluista saatu sähköpostivastaus 29.1.2024.

¹²⁶ Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan nuorisopalveluista sähköpostitse saadut tiedot 23.9.2023.

¹²⁷ <https://www.nuorisokanuuna.fi/sites/default/files/materiaalipankki/2023-06/Nuorisoty%C3%B6n%20kriteerist%C3%B6.pdf>. Katsottu 31.7.2023.

ARVIOINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

koisissa kunnissa. Kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävän nuorisotyön kriteeristö julkaistaan puolestaan syksyllä 2023.¹²⁸ Arviointipaketti on sen verran uusi, ettei sen tuloksia ollut vielä käytössä.

Nuorisotaloilla käyvien tyytyväisyys on kasvanut

Kulttuurin ja vapaa-ajan nuorisopalvelujen avoimesta toiminnasta on tehty asiakaskyselyjä vuosina 2018, 2020 ja 2022. Vuodet eivät ole täysin vertailukelpoiset keskenään, sillä väittämät on esitetty eri vuosina hieman eri muodossa. Kunakin vuonna kyselyjen tulokset olivat kuitenkin varsin hyvät.¹²⁹

Vuoden 2018 asiakaskyselyssä vastanneista 77 prosenttia oli täysin tai osittain samaa mieltä siitä, että oli saanut uuden ystävän osallistuessaan nuorisotalon toimintaan. Vastanneista 81 prosenttia oli samaa tai osittain samaa mieltä väitteestä, että on saanut tukea nuoriso-ohjaajalta. Aukioloajat täysin tai osittain sopiviksi koki 83 prosenttia ja tilat viihtyisäksi 91 prosenttia.¹³⁰ Vuonna 2020 väittämä oli muodossa ”nuorisotalolla saa ystäviä”, ja väittämästä samaa tai osittain samaa mieltä oli 74 prosenttia. Ohjaajalta tarvittaessa koki tukea saavansa 80 prosenttia vastaajista. Aukioloaikojen sopivuudesta samaa tai osittain samaa mieltä oli 77 prosenttia ja 85 prosenttia koki, että nuorisotalolla on viihtyisää.¹³¹ Vuonna 2022 sellaisia, jotka olivat samaa tai osittain samaa mieltä väittämästä ”saanut vähintään yhden uuden ystävän” oli 64 prosenttia. Vastanneista 66 prosenttia oli samaa tai osittain samaa mieltä väitteestä, että saa tarvittaessa tukea nuoriso-ohjaajalta. Aukioloajat täysin tai osittain sopiviksi koki 74 prosenttia ja tilat viihtyisäksi 83 prosenttia.¹³²

Vuosien 2018–2022 asiakaskyselyn väittämien keskiarvot osoittavat, että tyytyväisyys on lisääntynyt strategiakauden alkuun verrattuna, vaikka keskiarvot hieman lasivatkin vuodesta 2020 vuoteen 2022 (taulukko 5).

Taulukko 5 Asiakaskyselyjen 2018–2022 väittämien keskiarvot nuorisopalveluissa (asteikko 0–5)¹³³

	2018	2020	2022
Vastaajien lukumäärä	1 085	1 417	1 139
Nuorisotalon aukioloajat ovat sopivat	3,4	4,2	4,1
Nuorisotalolla on viihtyisää	3,6	4,4	4,3

¹²⁸ Kanuuna, Toimintakertomus 1.4.2022. Saatavilla <https://www.nuorisokanuuna.fi/sites/default/files/materiaalipankki/2023-06/Kanuunan%20toimintakertomus%202022%E2%80%932023.pdf>. Katsottu 31.7.2023.

¹²⁹ Nuorisopalvelujen erityissuunnittelijalta 23.10.2023 saadut nuorisopalvelujen asiakaskyselyt 2018, 2020 ja 2022.

¹³⁰ Nuorisopalvelujen erityissuunnittelijalta 23.10.2023 saatu nuorisopalvelujen asiakaskysely 2018.

¹³¹ Nuorisopalvelujen erityissuunnittelijalta 23.10.2023 saatu nuorisopalvelujen asiakaskysely 2020.

¹³² Nuorisopalvelujen erityissuunnittelijalta 23.10.2023 saatu nuorisopalvelujen asiakaskysely 2022.

¹³³ Nuorisopalvelujen erityissuunnittelijalta 23.10.2023 saadut nuorisopalvelujen asiakaskyselyt 2018, 2020 ja 2022.

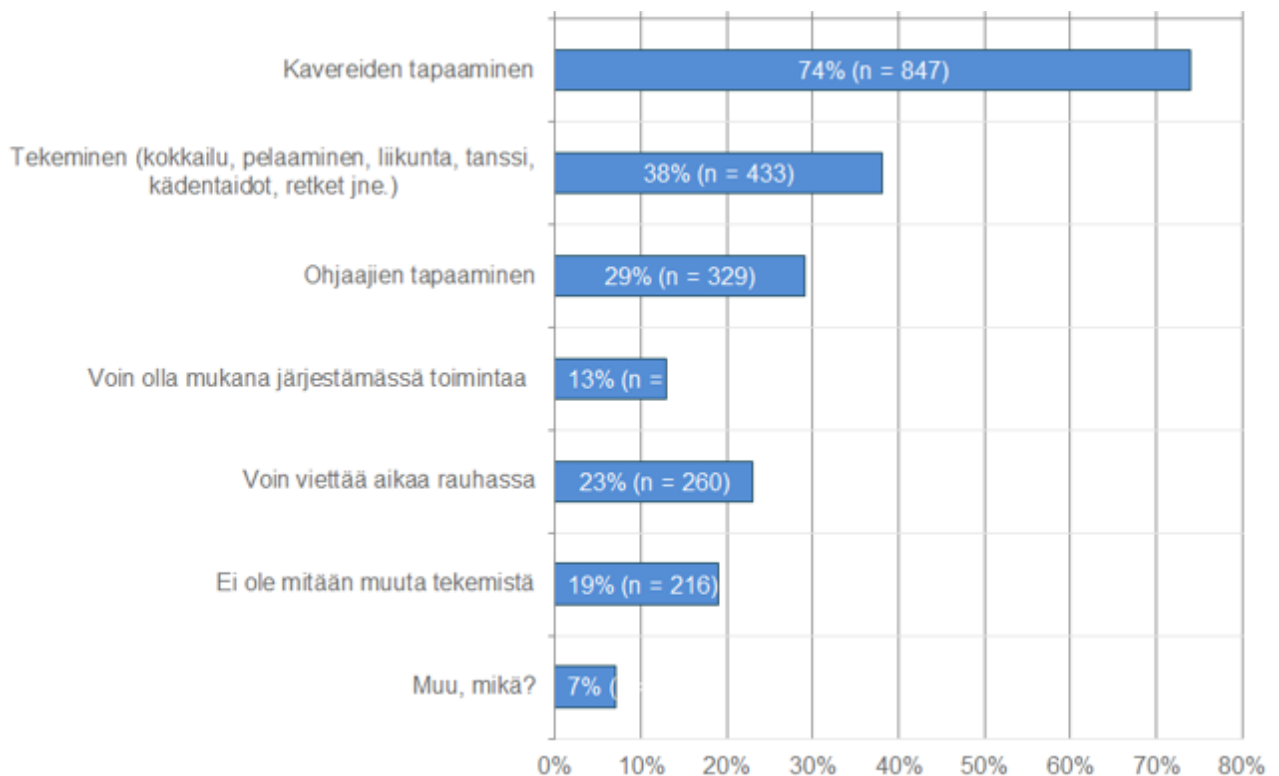
ARVIOINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Nuorisotalolta saa ystäviä/saanut ystävän	3,3	4,3	4
Saa (tarvittaessa) ohjaajalta apua ja tukea	3,5	4,4	4,2

Nuorisotalot vetävät puoleensa erityisesti yläkoulun ensimmäisellä tai toisella luokalla olevia poikia. Vuonna 2022 vastanneista noin 60 prosenttia oli poikia. Neljäsosa vastaajista oli 13-vuotiaita, toiseksi eniten oli 14-vuotiaita (18 %) ja seuraavaksi eniten 15-vuotiaita (16 %). Alle 12-vuotiaita oli vain 2 prosenttia ja 19-vuotiaita tai vanhempia 8 prosenttia.

Vuoden 2022 tulosten mukaan syyt tulla nuorisotalolle jakautuivat kuvion 11 mukaisesti:

Kuvio 11 Syyt osallistua nuorisotalon toimintaan (voi valita usean vaihtoehdon)¹³⁴

Etsivän nuorisotyön asiakastyytyväisyys on hyvällä tasolla

¹³⁴ Nuorisopalvelujen erityissuunnittelijalta 23.10.2023 saatu nuorisopalvelujen asiakaskysely 2022.

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Sovari eli sosiaalisen vahvistumisen mittari on etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan valtakunnallinen vaikutusmittari. Kyselyn luomisesta ja toteuttamisesta on vastannut osaamiskeskus Into ry, joka vastaa etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan valtakunnallisesta koordinaatiosta.¹³⁵ Kyselyjä on tehty vuodesta 2016 lähtien.¹³⁶

Valtakunnallisten vuoden 2022 etsivän nuorisotyön Sovari-tulosten (N=2509) perusteella etsivän nuorisotyössä toteutuvat yleisesti hyvin etsivän nuorisotyön periaatteet: nuoren sujuva yhteydensaanti, nuoren luottamuksen rakentuminen etsivään nuorisotyöntekijään ja nuoren kuulluksi tuleminen. Kansallisessa kyselyssä nuoret antoivat etsivän nuorisotyön toteutukselle arvosanan 4,6 asteikolla 1–5. Edelliseen vuoteen verrattuna entistä suurempi osa nuorista on ollut tyytyväisiä avun ja tuen saamiseen etsivältä nuorisotyöntekijältä.¹³⁷

Helsingin vastaajia Sovari-kyselyyn vuonna 2022 oli 30 ja vuonna 2023 heitä oli 49. Vastaajista suurin osa oli iältään 21–25-vuotias, toiseksi eniten oli 16–20-vuotiaita, mutta joukossa oli myös muutama 26–28-vuotias. Asiakkaista suurin osa oli tavannut etsivän nuorisotyön työntekijää vain puolisen vuoden ajan, mutta kolmella kokemus oli yli kolmelta vuodelta. Vuonna 2022 työntekijän kanssa oltiin yhteydessä viikoittain ja jopa tiheämmin.¹³⁸

Vuonna 2023 vastaukset poikkesivat edellisestä vuodesta siten, että työntekijän kanssa oltiin useimmiten harvemmin yhteydessä: joka toinen viikko tai kerran kuukaudessa. Vastanneista suurin osa (noin 76 prosenttia vuonna 2023) koki saaneensa keskustelutukea. Suuri osa sai apua myös muissa asioissa, kuten eri palveluissa asiointiin, viranomaisasioiden hoidossa, mielenterveyteensä, kriisissä tai vaikeassa tilanteessa, yksinäisyydessä, harrastuksissa sekä työnhaussa tai asumisessa. Vastaajista kaikki suosittelisivat etsivää nuorisotyötä myös muille nuorille. Kuviossa 12 on esitetty vastaajien kokemus etsivästä nuorisotyöstä. Nuoret antoivat etsivän nuorisotyön toteutukselle vuonna 2022 keskimäärin arvosanan 4,5 ja vuonna 2023 arvosanan 4,6 asteikolla 1–5.¹³⁹

¹³⁵ Kinnunen (2023).

¹³⁶ Into ry:n vuosikertomus 2021. Saatavilla [file:///C:/Users/kahkoli/Downloads/Vuosikertomus_2021-1%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/kahkoli/Downloads/Vuosikertomus_2021-1%20(1).pdf).

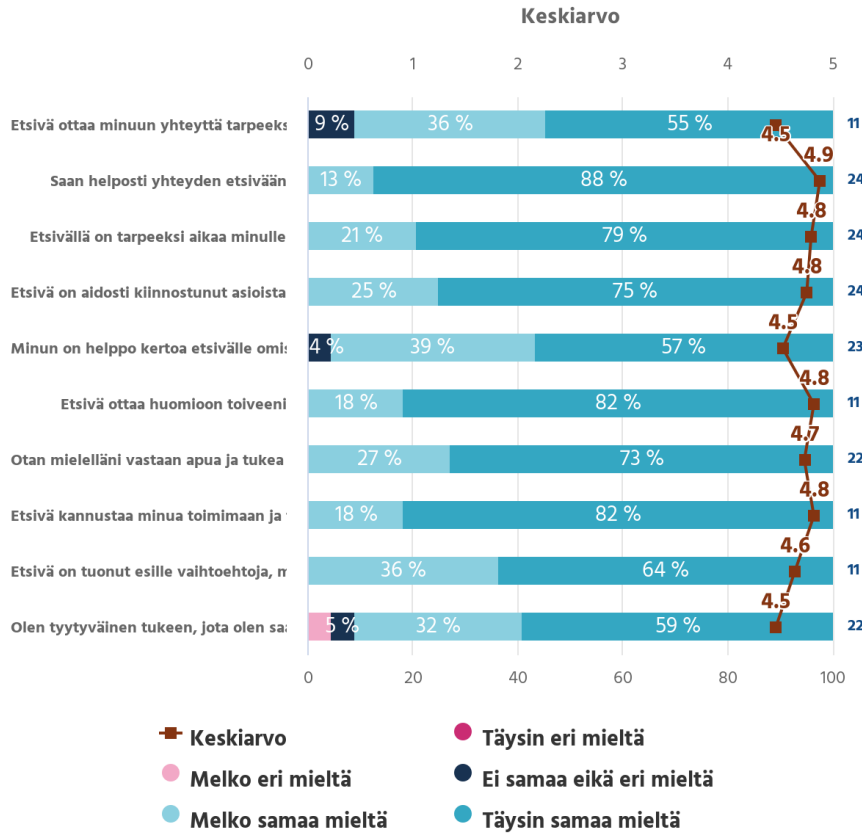
¹³⁷ Kinnunen (2023).

¹³⁸ Etsivän nuorisotyöyksikön päälliköltä 10.8.2023 ja 17.1.2024 saadut Helsingin kaupungin vastaukset 2022 ja 2023 valtakunnalliseen Sovari etsivä nuorisotyö -asiakaskyselyyn.

¹³⁹ Etsivän nuorisotyöyksikön päälliköltä 10.8.2023 ja 17.1.2024 saadut Helsingin kaupungin vastaukset 2022 ja 2023 valtakunnalliseen Sovari etsivä nuorisotyö -asiakaskyselyyn.

ARVIONTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Kuvio 12 Helsinkiläisten nuorten (N=24) kokemukset etsivästä nuorisotyöstä 2023¹⁴⁰

Neljäsosa nuorista kokee, että asuinalueella ei ole tarpeeksi oleskelutiloja

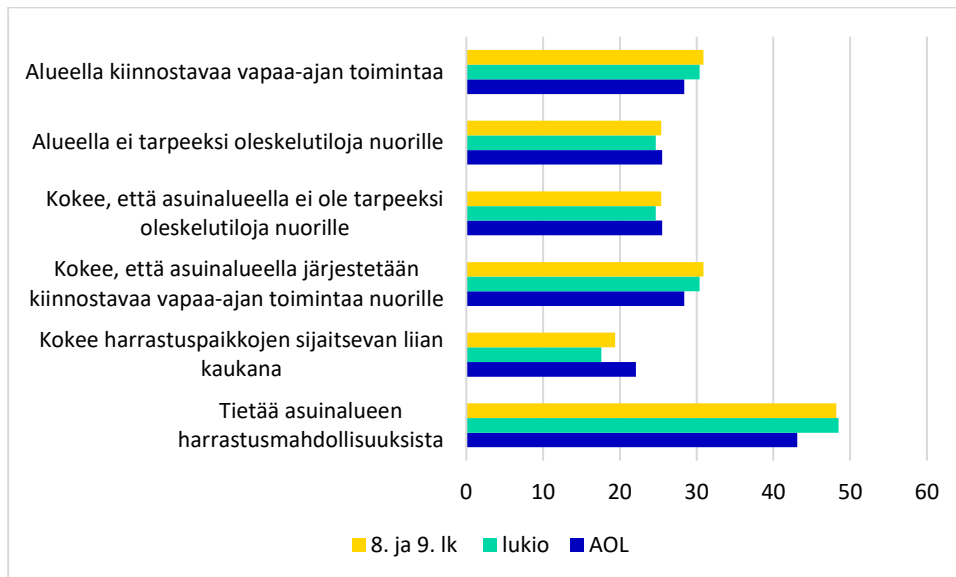
Joka kolmas nuori Helsingissä koki vuonna 2023, että asuinalueella järjestetään kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa nuorille. Joka neljäs koki, että asuinalueella ei ole tarpeeksi oleskelutiloja nuorille. Lisäksi aiempaa harvempi tiesi asuinalueensa harrastusmahdollisuuksista, yläkouluikäisistä ja lukiolaisista joka toisella oli tietoa harrastusmahdollisuuksista vuonna 2023. Lisäksi lähes joka viidennellä yläkouluikäisellä ja lukiolaisella oli kokemus harrastuspaikkojen kaukaisesta sijainnista. Ammatillisen opiskelijoilla oli jonkin verran harvemmin tietoa alueen harrastusmahdollisuuksista sekä useammin kokemus kaukana sijaitsevista harrastuspaikoista (kuvio 13 ja liite 5).¹⁴¹

¹⁴⁰ Etsivän nuorisotyöyksikön päälliköltä 10.8.2023 ja 17.1.2024 saadut Helsingin kaupungin vastaukset 2022 ja 2023 valtakunnalliseen Sovari etsivä nuorisotyö -asiakaskyselyyn.

¹⁴¹ Määttä, 2023.

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Kuvio 13 Kokemus asuinalueen vapaa-ajan toiminnasta opintoasteittain, 2023, %¹⁴²

Tytöillä oli kaikilla opintoasteilla poikia vähemmän tietoa asuinalueen harrastusmahdollisuuksista ja useammin kokemus, ettei alueella järjestetä kiinnostavaa vapaa-ajantoimintaa. Tytöt kokivat myös useammin, ettei alueella ole tarpeeksi oleskelutiloja nuorille.¹⁴³

2.3.4 Henkilöstö kokee työn mielekkäänä mutta kuormitus on lisääntynyt

Helsingin kaupungin henkilöstön työhyvinvointia seurataan Kunta10- ja Fiilari-henkilöstötutkimuksilla. Kunta10-tutkimus on Työterveyslaitoksen seurantatutkimus yhdeltoista kunnalle ja kaupungille, Fiilari on Helsingin oma henkilöstökysely.¹⁴⁴

Nuorisopalvelun kokonaissijoitus¹⁴⁵ oli viimeisimmässä Kunta10-tutkimuksessa (2022) jonkin verran koko kaupungin keskiarvoa parempi, vaikka eri mittareiden ja nuorisotyön eri alueiden välillä löytyikin eroja. Työ- ja johtamismittareissa nuorisopalvelun tulokset sijoituivat koko kaupungin keskiarvoa korkeammalle, työyhteisö -mit-

¹⁴² Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Kouluterveyskyselyn tulokset. Perusopetuksen 8. ja 9. luokan, lukion, ammatillisten oppilaitosten tulokset tilastokautiassa. Saatavana <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset>. Katsottu 23.10.2023.

¹⁴³ Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Kouluterveyskyselyn tulokset. Perusopetuksen 8. ja 9. luokan, lukion, ammatillisten oppilaitosten tulokset tilastokautiassa. Saatavana <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset>. Katsottu 23.10.2023.

¹⁴⁴ Henkilöstökyselyt. Helsingin kaupungin intranet, Meillä töissä, Työkulttuuri, Henkilöstökyselyt. Katsottu 30.10.2023.

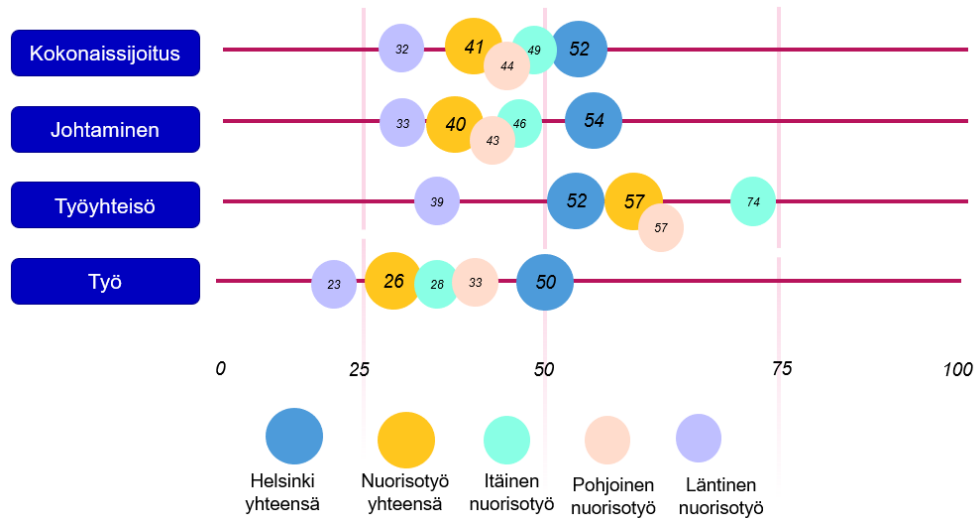
¹⁴⁵ Kokonaissijoitus on suhteellinen sijoitusluku, joka kertoo sijoittumisesta organisaation sisäisessä vertailussa (1=paras, 100=heikoin), kun vertaillaan kaikkien Kunta10-kyselyn mittareiden yhteistuloksia. Työterveyslaitos. Kunta10-tutkimuksen tulosportaali.

<https://tulosportaali.fi/fi/login/NWYzMDMyOTEtM2FkZi00NDgzLTlkMjYtM2UxODJhZWJhNTJh>

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

tarin tulokset olivat kaupungin keskiarvoa alemmat, ja heikot erityisesti Itäisellä alueella¹⁴⁶. Toimialalla tai nuorisopalveluissa ei ole tehty yhteenvetoa työhyvinvoinnin kehityksestä. Kukin työyhteisö on sopinut Kunta10-tulosten perusteella omat toimenpiteensä ohjeistuksen mukaan. Toimenpidekirjauksia on tuoreimpien tulosten pohjalta laadittu kaikkiaan 64 kappaletta, aihealueet näissä vaihtelevat.¹⁴⁷

Kuvio 14 Kunta10-tulokset 2022 Helsingissä. Nuorisopalvelujen ja Helsingin kaupungin kokonaissijoitus¹⁴⁸, johtaminen-, työyhteisö- ja työ -mittarit¹⁴⁹.

Nuorisotyön henkilöstön kokema työn palkitsevuus ja mielekkyys on kasvanut ja työstressi puolittunut vuosina 2018–2022. Vuonna 2022 henkilöstöstä 35 prosenttia koki työn palkitsevaksi ja 73 prosenttia mielekkääksi, työstressiä koki joka kymmenes (kuvio 15). Lisäksi lähiesihenkilöltä saadaan aiempaa enemmän tukea omaan työhön. Sen sijaan niiden työntekijöiden osuus, jotka suosittelisivat työnantajaa ystävilleen, on laskenut lähes 20 prosenttia vuosina 2020–2022 (kuvio 16).¹⁵⁰ Avointen vastausten perusteella tähän oli yhtenä keskeisenä syynä palkanmaksun epäselvyydet.

Myös Fiilari-henkilöstökyselyn mukaan työnantajan suosittelu, vaihtohalukkuus ja työhyvinvointi ovat heikentyneet vuodesta 2021 vuoteen 2023. Väkivaltatilanteiden,

¹⁴⁶ Työterveyslaitos. Kunta10-tutkimuksen tulosportaali. Saatavana

<https://tulosportaali.fi/fi/login/NWYzMDMyOTEtM2FkZi00NDgzLTikMjYtM2UxODJhZWJhNTJh>. Katsottu 26.10.2023.

¹⁴⁷ Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan HR-partnerilta sähköpostitse 29.11.2023 saadut tiedot.

¹⁴⁸ Kokonaissijoitus on suhteellinen sijoitusluku, joka kertoo sijoittumisesta organisaation sisäisessä vertailussa (1=paras, 100=heikoin), kun vertaillaan kaikkien Kunta10-kyselyn mittareiden yhteistuloksia. Työterveyslaitos. Kunta10-tutkimuksen tulosportaali.

<https://tulosportaali.fi/fi/login/NWYzMDMyOTEtM2FkZi00NDgzLTikMjYtM2UxODJhZWJhNTJh>

¹⁴⁹ Työterveyslaitos. Kunta10-tutkimuksen tulosportaali. Saatavana

<https://tulosportaali.fi/fi/login/NWYzMDMyOTEtM2FkZi00NDgzLTikMjYtM2UxODJhZWJhNTJh>. Katsottu 26.10.2023.

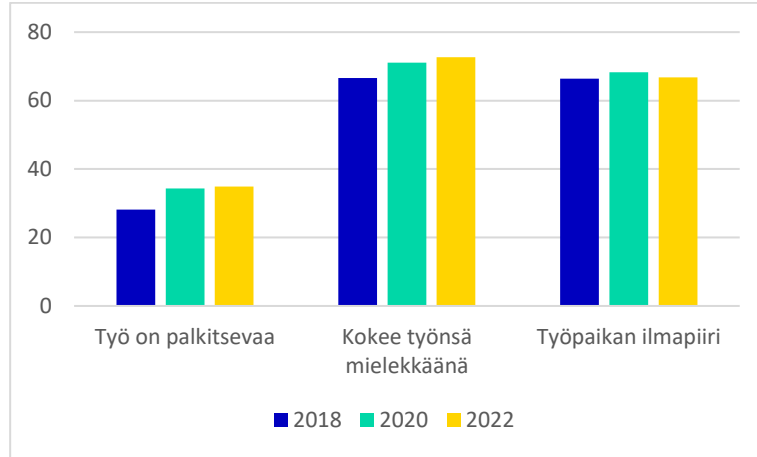
¹⁵⁰ Työterveyslaitos. Kunta10-tutkimuksen tulosportaali. Saatavana

<https://tulosportaali.fi/fi/login/NWYzMDMyOTEtM2FkZi00NDgzLTikMjYtM2UxODJhZWJhNTJh>. Katsottu 26.10.2023.

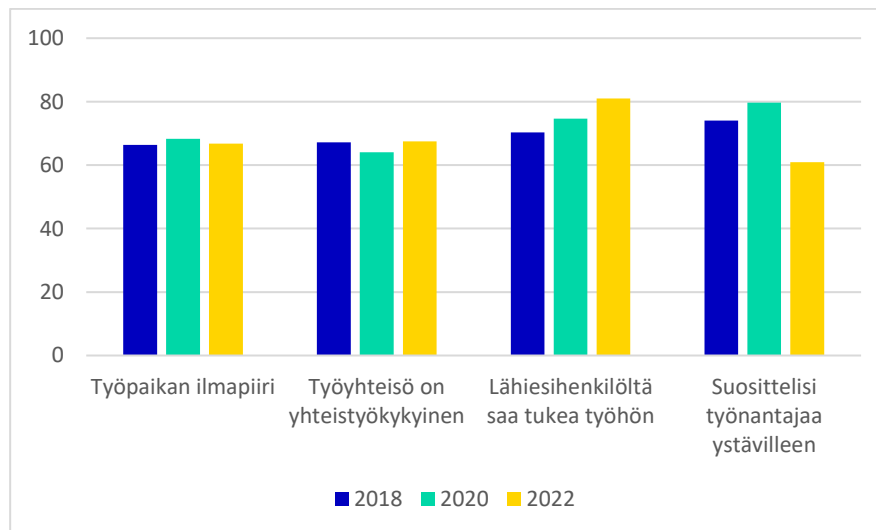
ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

häiriökäyttäytymisen, syrjinnän ja kiusaamisen nähdään lisääntyneen. Positiivista muutosta oli innostuksen, toimeenpanokyvyn ja toiminnan linjakkuuden kehityksessä.¹⁵¹

Kuvio 15 Kunta10-tulokset Helsingin nuorisopalveluissa, työhyvinvoinnin kehitys 2018–2022, %¹⁵²

Kuvio 16 Kunta10-tulokset Helsingin nuorisopalveluissa, työyhteisön ja johtamisen kehitys 2018–2022, %¹⁵³

¹⁵¹ Fiilari 2023 henkilöstökyselyn tuloskooste, Helsingin kaupungin intranet. Katsottu 29.12.2023.

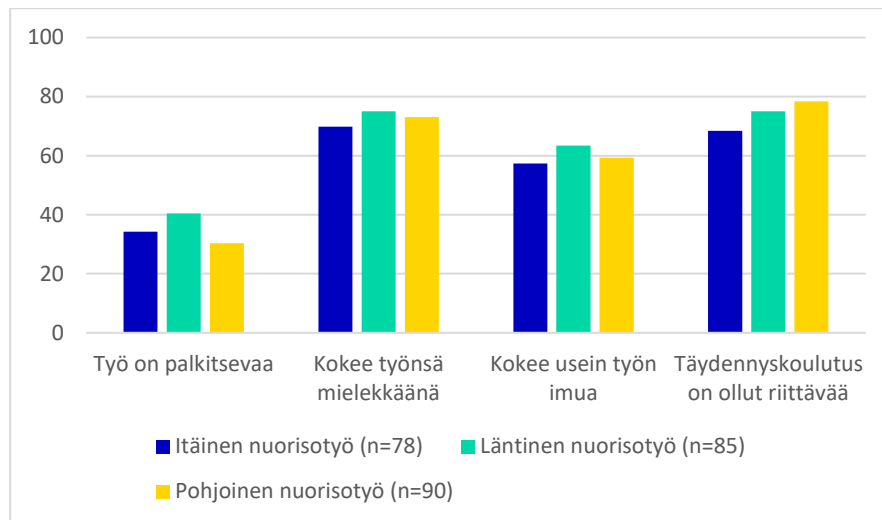
¹⁵² Työterveyslaitos. Kunta10-tutkimuksen tulosportaali. Saatavana <https://tulosportaali.fi/fi/login/NWYzMDMyOTEtM2FkZi00NDgzLTlkMjYtM2UxODJhZWJhNTJh>. Katsottu 26.10.2023.

¹⁵³ Työterveyslaitos. Kunta10-tutkimuksen tulosportaali. Saatavana <https://tulosportaali.fi/fi/login/NWYzMDMyOTEtM2FkZi00NDgzLTlkMjYtM2UxODJhZWJhNTJh>. Katsottu 26.10.2023.

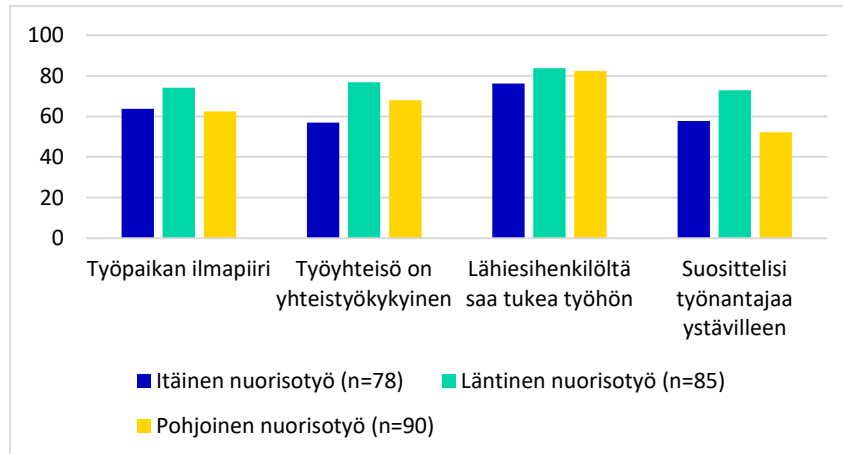
ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Kunta10-kyselyn tulosten mukaan Läntisen nuorisotyön alueen henkilöstö koki muita alueita useammin työnsä palkitsevaksi ja mielekkääksi sekä työn imua vuonna 2022. Pohjoisen nuorisotyön henkilöstö koki muita alueita useammin täydennyskoulutuksen riittäväksi (kuvio 17). Lisäksi työpaikan ilmapiiri, työyhteisön yhteistyökykyisyys sekä lähiesihenkilöltä saatava tuki arvioitiin Läntisellä alueella muita alueita myönteisemmin (kuvio 18).¹⁵⁴

Kuvio 17 Kunta10-tulokset Helsingin nuorisotyössä, työhyvinvointi alueittain, 2022, %¹⁵⁵

Kuvio 18 Kunta10-tulokset Helsingin nuorisotyössä, työyhteisö ja johtaminen alueittain, 2022, %¹⁵⁶

¹⁵⁴ Työterveyslaitos. Kunta10-tutkimuksen tulosportaali. Saatavana <https://tulosportaali.fi/fi/login/NWYzMDMyOTEtM2FkZi00NDgzLTlkMjYtM2UxODJhZWJhNTJh>. Katsottu 26.10.2023.

¹⁵⁵ Työterveyslaitos. Kunta10-tutkimuksen tulosportaali. Saatavana <https://tulosportaali.fi/fi/login/NWYzMDMyOTEtM2FkZi00NDgzLTlkMjYtM2UxODJhZWJhNTJh>. Katsottu 26.10.2023.

¹⁵⁶ Työterveyslaitos. Kunta10-tutkimuksen tulosportaali. Saatavana

ARVIOINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Kokemus työn mielekkyydestä ja palkitsevuudesta parani nuorisotyöalueilla tarkastelujaksolla 2018–2022 Kunta10-kyselyn tulosten mukaan. Idässä ja Lännessä kokemus työpaikan ilmapiiristä parani. Läntisellä alueella myös arvio työyhteisön yhteistyökyvystä nousi, Pohjoisella ja Itäisellä alueella sen sijaan laski. Lähiesihenkilöltä saatava tuki sekä täydennyskoulutuksen riittävyys koheni Pohjoisella ja Läntisellä alueella. Työnantajaa suosittlevien määrä laski Itäisellä ja Pohjoisella alueella 2020–2022, kun taas Läntisellä alueella suosittelijoiden määrä pysyi samalla tasolla (liite 5).¹⁵⁷

Vuoden 2022 Kunta10-kyselyyn sisältyi kysymys koronapandemian vaikutuksista työhön. Koronapandemia oli vaikuttanut omaan työhön jonkin verran useammin nuorisopalvelujen henkilöstön (62,5 %) kuin koko Helsingin kaupungin henkilöstön keskuudessa (56,6 %). Lisäksi nuorisopalvelujen vastaajat kokivat hieman useammin (42,9 %) pandemian lisänneen henkistä kuormittuneisuutta kuin koko kaupungin henkilöstö (39,2 %). Koronapandemian vaikutukset enimmäkseen negatiivisina kokeneiden osuus oli koko kaupungin tuloksissa hieman korkeampi (55,2 %) kuin nuorisopalveluissa (53,6 %) (kuvio 19).¹⁵⁸

Koronapandemian koettiin vaikuttaneen henkilöstön työhön enemmän Itäisen ja Pohjoisen nuorisotyön alueilla kuin Läntisellä alueella. Lisäksi Itäisellä ja Pohjoisella alueella koronan vaikutukset koettiin jonkin verran useammin kielteisenä kuin Läntisellä alueella. Idässä korona oli myös lisännyt henkilöstön kuormittuneisuutta muita alueita enemmän. Idän ja Lännen henkilöstöstä noin 11 prosentilla oli ollut uusia tehtäviä pandemian aikana, Pohjoisessa osuus oli 5,6 prosenttia (kuvio 19).¹⁵⁹

<https://tulosportaali.fi/fi/login/NWYzMDMyOTEtM2FkZi00NDgzLTlkMjYtM2UxODJhZWJhNTJh>. Katsottu 26.10.2023.

¹⁵⁷ Työterveyslaitos. Kunta10-tutkimuksen tulosportaali. Saatavana

<https://tulosportaali.fi/fi/login/NWYzMDMyOTEtM2FkZi00NDgzLTlkMjYtM2UxODJhZWJhNTJh>. Katsottu 26.10.2023.

¹⁵⁸ Työterveyslaitos. Kunta10-tutkimuksen tulosportaali. Saatavana

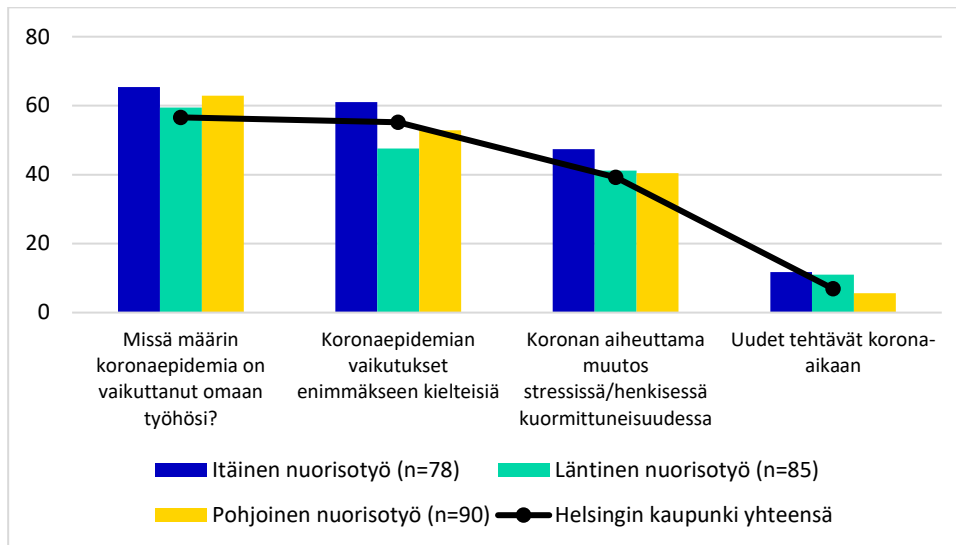
<https://tulosportaali.fi/fi/login/NWYzMDMyOTEtM2FkZi00NDgzLTlkMjYtM2UxODJhZWJhNTJh>. Katsottu 26.10.2023.

¹⁵⁹ Työterveyslaitos. Kunta10-tutkimuksen tulosportaali. Saatavana

<https://tulosportaali.fi/fi/login/NWYzMDMyOTEtM2FkZi00NDgzLTlkMjYtM2UxODJhZWJhNTJh>. Katsottu 26.10.2023.

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Kuvio 19 Kunta10-tulokset 2022, nuorisopalvelut ja koko Helsinki, koronapandemian vaikutus¹⁶⁰

Nuorisopalvelujen henkilöstön lähtövaihtuvuus on kaksinkertaistunut 2021–2023 ja oli 12,7 prosenttia ajalla 01–09/2023. Lähtövaihtuvuus oli 5,64 prosenttia 01–09/2021.¹⁶¹ Sairauspoissaolot ovat johdon näkemyksen mukaan kasvaneet. Myös tilastot osoittavat kasvua, sillä sairauspoissaoloja oli 4 938 vuonna 2021, 6 355 vuonna 2022 ja 6 941 vuonna 2023, joskin kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan HR-palvelujen mukaan tiedot eivät ole kovin luotettavia. Vanhasta henkilöstötietojärjestelmän (Hijat) tietojen siirtämisessä uuteen järjestelmään (Sarastia) huhtikuussa 2022 tapahtui virheitä. Tietoja on korjattu manuaalisesti, ja laatua on pyritty parantamaan vuoden 2023 osalta. Toimialan henkilöstöpalvelujen mukaan tietojen tarkentumisessa myös sairauspoissaolojen määrä näyttää HR- kasvaneen.¹⁶²

Vuoden 2022 aikana nuorisopalveluilla oli avoinna yhteensä 119 työpaikkaa. Työpaikoista joka toinen (50 %) oli avoimen toiminnan paikkoja ja näistä valtaosa nuorisohjaajan tehtäviä. Etsivän nuorisotyön paikkoja oli kaikkiaan seitsemän ja jalkautuvan nuorisotyön paikkoja kolme.¹⁶³

Nuorisopalvelun täytetyistä ja täyttämättömistä vakansseista ei ole saatavilla tietoja, koska kulttuuri ja vapaa-ajan toimialan vakanssirekisteriä ei ole päivitetty Sarastia-järjestelmään siirtymisen jälkeen siten, että tieto olisi ajan tasalla ja luotettavaa.¹⁶⁴

¹⁶⁰ Työterveyslaitos. Kunta10-tutkimuksen tulosportaali. Saatavana <https://tulosportaali.fi/fi/login/NWYzMDMyOTEtM2FkZi00NDgzLTikMjYtM2UxODJhZWJhNTJh>. Katsottu 26.10.2023

¹⁶¹ Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan HR-partnerilta sähköpostitse 29.11.2023 saadut tiedot.

¹⁶² Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan HR-partnerilta sekä nuorisotasianjohtajalta sähköpostitse 7.2.2024 saadut tiedot.

¹⁶³ Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan HR-partnerilta sähköpostitse 28.11.2023 saadut tiedot.

¹⁶⁴ Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan HR-partnerilta sähköpostitse 29.11.2023 saadut tiedot.

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Kokemus kuitenkin, on että tehtävien täyttäminen on ollut hankalaa jo pidempään, koska pätevistä hakijoista on pula.¹⁶⁵

2.4 Nuorisotalojen avoin nuorisotoiminta ei ole vahvistunut

Strategiassa tavoitteena on turvata nuorisotalojen toiminta ympäri kaupunkia. Talousarvioissa 2023 nuorisopalveluiden tuloskortin tavoitteena on nuorisotyön perustoiminnan ja avoimen toiminnan vahvistaminen. Kuten luvuissa 2.3.1 ja 2.3.2 todettiin, nuorisotilojen ja nelilöiden määrä on vähentynyt, fyysinen saavutettavuus heikentynyt ja henkilöstöresurssit vuotta 2022 lukuun ottamatta melko heikot suhteessa nuorten määrään. Kävijämäärät ovat aineiston mukaan vasta palautumassa ennalleen.

Nuorisotalojen toiminnan turvaaminen ympäri kaupunkia tarkoittaa nuorisopalvelujen johdon mukaan sitä, että laajaa nuorisotalojen verkostoa pidetään edelleen yllä. Se tarkoittaa myös sitä, että ollaan aktiivisia uusien kaupunginosien ja palvelujen suunnittelussa. Nuorisopalveluissa pyritään siihen, että riittävän laajoissa hankkeissa tai muutoksissa huomioidaan nuorisopalvelut. Nuorisopalveluissa seurataan nuorisotyön tarpeiden kehittymistä eri puolilla kaupunkia, ja ollaan aktiivisia rakennusvaiheessa. Vaikka nuorisopalveluissa ei enää tavoitella yksittäisten nuorisotilojen rakentamista, tarvitaan nuorten ”edunvalvoja” tilahankkeissa. Nuorten tilat voidaan järjestää monitoimitiloihin, mutta monitoimitilat sellaisenaan eivät välttämättä palvele nuorisotyötä.¹⁶⁶

Nuorisopalvelujen johdon mukaan nuorisotyön perustoiminnan vahvistamisella tarkoitetaan sitä, että toiminnassa päästäisiin koronapandemiaa edeltävälle tasolle. Koronapandemiamäärärahan myötä tähän oli käytettävissä henkilötyövoimaa, sekä päätoimisia että sijaisia. Määrärahaa käytettiin muun muassa nuorten toteuttamiin tapahtumiin ja nuorisotalotoimintaan. Lisäksi harrastamisen Suomen mallin myötä saatiin lisärahoitusta. Toimintaa lisäämällä ja vahvistamalla markkinointia toiminnan volyymin katsottiin palautuneen ainakin Tapahtumayksikössä jopa yli aiemman tason.¹⁶⁷

Nuorisopalvelujen johdon näkemys on, että nykyinen perustoiminnan volyyymi pystytään suurelta osin turvaamaan normaaleilla määrärahoilla. Epävarmuuksia liittyy lähinnä koulunuorisotyön ja harrastamisen Suomen mallin rahoitukseen. Monesti uusiin kokeiluihin löytyy helpommin rahoitusta kuin perustoimintaan, ja tiloihin helpommin kuin henkilökuntaan. Ongelmana onkin se, että nuorisopalvelujen työntekijämäärä ei ole kasvanut suhteessa nuorten määrään.¹⁶⁸

¹⁶⁵ Nuorisopalvelujen aluepäällikön kommentti muistioon 31.1.2024.

¹⁶⁶ Nuorisooasiainjohtajan ja aluepäälliköiden haastattelu 23.10.2023.

¹⁶⁷ Nuorisooasiainjohtajan ja aluepäälliköiden haastattelu 23.10.2023.

¹⁶⁸ Nuorisooasiainjohtajan ja aluepäälliköiden haastattelu 23.10.2023.

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

2.4.1 Henkilöstön määrä on riittämätön monilla alueilla

Nuorisopalvelujen johdon ja henkilöstön haastattelujen mukaan nuorten tilanteet ovat haasteellisia ja nuorten tarvitsevuus suurta. Resurssit ovat niukkoja ja haastattelujen perusteella joillain alueilla täysin riittämättömiä nuorten määrään ja tarpeisiin nähden. Henkilökunta uupuu työmääränsä alle, ja tämä lisää sairauspoissaoloja.¹⁶⁹

Työntekijöitä on myös aiempaa haastavampi rekrytoida, sillä avoimiin tehtäviin ei saada hakemuksia. Julkisuudessa ei ole nostettu esiin huolta nuorisotyöntekijöiden riittävydestä samaan tapaan kuin vaikkapa varhaiskasvatuksen ja sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijäpulaa. Helsinki on ennen ollut vahvempi nuorisotyön resurssoinnillaan kuin Vantaa ja Espoo, mutta nyt kehitys kääntynyt toisin päin. Vantaa nosti nuorisotyöntekijöiden palkkaa ja kaupunki on saanut tyhjät vakanssit täyteen. Palkka- ja vakanssikehitys ei ole pysynyt Helsingissä naapurikaupunkien mukana. Vantaalla myös koulunuorisotyöntekijät on vakainaistettu (noin 20). Helsinki on ennen ollut vetovoimainen työpaikka nuorisotyöntekijöille, mutta ei ole sitä enää. Nuorisopalvelujen johdon mukaan palveluja joudutaan jo nyt priorisoimaan, jatkossa mahdollisesti on tehtävä valintoja, miten nuorisotyötä kohdennetaan.¹⁷⁰

Työntekijöiden vaihtuvuus ja saatavuus nähdään nuorisotyöyksiköissä haasteena ja myös esihenkilöiden vaihtuvuus vaikuttaa toimintaan. Rekrytointitilanne on ollut vaikea pidempään. Erityisen vaikeita rekrytointeja ovat alle puolen vuoden määräaikaiset työsuhteet. Näissä taustalla voi olla pidempikin sijaistusketju, esimerkiksi koulu-nuorisotyö-hankkeessa on useita lyhyitä määräaikaisia tehtäviä, joihin on palkattu lukuisia nuorisotalojen vakituisia työntekijöitä. Aiemmin sijaisia on saatu Seuren kautta, mutta nyt tarjonnan koetaan supistuneen. Seuren kautta tulleita työntekijöitä on myös ”kaapattu” vakituisiksi sijaisiksi kaupungin nuorisotalolle.¹⁷¹

Nuorisotyötä kuvataan luonteeltaan vaikeasti mitattavaksi ja hitaaksi toiminnaksi, missä muutokset ja vaikutukset eivät tule näkyville heti. Nuorisotyöyksiköissä koetaan, että palvelulle määritetyt, usein määrälliset tavoitteet ohjaavat sitä, miten työtä kohdennetaan, ja nuorista lähtöisin olevalle nuorisotyölle jää vähemmän tilaa. Volyymien ja numeroiden koetaan ajavan yksilötyön yli, vaikka tulisi huomioida myös sen arvo, että panostamalla yksilötyöhön voidaan ehkäistä vaikkapa nuoren sijoitus. Lisäksi tavoitteiden vaihtelevuus vuosittain vaikuttaa työhön, esimerkiksi jonakin vuonna voidaan painottaa ryhmiä ja seuraavana vuonna jotakin muuta. Keskustelu siitä, mihin nuorisotyötä tulisi suunnata, koetaan jatkuvaksi.¹⁷²

Nuorisotyöyksiköissä koetaan, ettei perustyötä ole kyetty vahvistamaan riittävästi koronapandemian jälkeen. Yhdeksi tekijäksi koetaan lisääntyvä työmäärä ja sen epäsuhta resurssihin, joiden ei nähdä kasvaneen. Nuoret voivat aiempaa huonommin ja nuoriso-ohjaajan tehtävät ovat osin muuttuneet. Muuttunut tilanne heijastuu rekry-

¹⁶⁹ Nuorisoasiainjohtajan ja aluepäälliköiden haastattelu 23.10.2023.

¹⁷⁰ Nuorisoasiainjohtajan ja aluepäälliköiden haastattelu 23.10.2023.

¹⁷¹ Nuorisotyöyksiköiden työntekijöiden haastattelu 29.11.2023.

¹⁷² Nuorisotyöyksiköiden työntekijöiden haastattelu 29.11.2023

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

tointivaikeuksina ja lisääntyneinä sairaspöissaoloina. Uusien toimintojen tai erityispanostusten toteuttaminen edellyttää nuorisotyöyksiköiden haastateltujen mukaan riittävästi vakansseja tai muulla tavoin resurssoinnin vahvistamista.¹⁷³

Nuorisotyöyksiköissä kannetaan huolta henkilöstön työhyvinvoinnista. Nuoriso-ohjaajan perustehtävä nähdään laajaksi ja vaatimuksien kasvaneen. Työn koetaan muuttuneen kiireisemmäksi, sääläisemmäksi ja luonteeltaan geneerisemmäksi: kaikkien tulee tehdä kaikkea. Ohjaajilla ei ole riittävästi aikaa kohdata nuoria, vaikka nuoren kohtaaminen on nuorisotyön ydin. Työntekijät uupuvat kokemukseen, ettei heillä ole aikaa nuorille ja toisaalta kaikessa pitäisi olla mukana. Kiire on läsnä myös henkilöstön yhteistyöpalavereissa, joissa ei ehditä entiseen tapaan käydä läpi esimerkiksi nuorten käytökseen tai oireiluun liittyviä kysymyksiä tai suunnitella nuorelle tarjottavaa tukea. Ohjausta työhön ei arjessa aina ehditä pyytämään eivätkä kaikki työntekijät edes tiedä työnohjausmahdollisuudesta. Työntekijät voivat myös kokea painetta osallistua erilaisiin kehittämistehtäviin, vaikka siihen ei välttämättä ole resursoitu työaikaa.¹⁷⁴

Työntekijöissä on paljon vastavalmistuneita ja perehtyminen vie oman aikansa. Eriyisesti tiimit, joissa merkittävä osa henkilöstöstä on uusia työntekijöitä, vie perehtyminen tiimin resurssia. Nuoriso-ohjaajan työtä kuvataan sellaiseksi, mitä oppii tekeillä ja oppisopimuskoulutusta pidetäänkin hyvänä ratkaisuna. Yleisesti alan koulutus nähdään puutteelliseksi, erityisesti harjoittelujen vähyyys nähdään ongelmallisina osaamisen karttumisen näkökulmasta. Perehtymisprosessissa ja tulokaspäivässä nähdään myös kehittämistarpeita.¹⁷⁵

Nuorisotyöyksiköissä nähdään, että veto- ja pitovoimatekijöitä voisi parantaa palkkausta kehittämällä eriyttämällä töitä ja tarjoamalla erikoistumismahdollisuuksilla. Työ on iltapainotteista, mutta ei kuitenkaan esimerkiksi kolmivuorotyötä, mikä nostaisi maksettavaa korvausta runsaammin. Töiden eriyttäminen ja mahdollisuus erikoistua voisi lisätä työn houkuttelevuutta ja mahdollistaisi työntekijöiden yksilöllisten vahvuuksien hyödyntämisen – esimerkiksi yksittäinen työntekijä voi loistaa nuorten kohtaamisessa tai matalan kynnyksen soittotuntien pitämisessä, mutta nykyisellään kaikkien pitää tehdä samoja asioita.¹⁷⁶ Nuorisopalvelujen johdon mukaan erikoistumismahdollisuuksien tarjoaminen on hankalaa, koska työntekijöitä tarvitaan avoimessa nuorisotyössä perusnuorisotyön tekemiseen.¹⁷⁷

Nuoriso-ohjaajan tehtävien koetaan olevan murroksessa myös uusien yhteisöalojen myötä. Yhteisöaloissa tehdään yhteistyötä tiiviisti muiden toimijoiden, kuten opettajien ja kirjastotyöntekijöiden, kanssa, mikä muuttaa ohjaajan roolia. Eri väestöryhmien yhteiselo ei ole aina helppoa ja lieveilmiötä esiintyy, esimerkiksi muutos kirjastojen tehtävissä on vielä kesken. Monesti nuorisotyötä myös laajennetaan alueille ja

¹⁷³ Nuorisotyöyksiköiden työntekijöiden haastattelu 29.11.2023.

¹⁷⁴ Nuorisotyöyksiköiden työntekijöiden haastattelu 29.11.2023.

¹⁷⁵ Nuorisotyöyksiköiden työntekijöiden haastattelu 29.11.2023.

¹⁷⁶ Nuorisotyöyksiköiden työntekijöiden haastattelu 29.11.2023.

¹⁷⁷ Nuorisopalvelujen aluepäällikön kommentti muistioon 31.1.2024.

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

tiloihin, joihin nuoret eivät lähtökohtaisesti ole tervetulleita. Nuorisotalojen sijainti koulujen ja päiväkotien yhteydessä nähdään kuitenkin etupäässä hyvänä kehityskuluna, jossa lapset ja nuoret ”vuosikellon omaisesti” kasvavat nuorisotalon vieressä päiväkodissa, eskarissa, koulussa ja leikkipuistossa.¹⁷⁸

Yhteistyökumppanina nuorisotyö on toivottu ja tervetullut useisiin työryhmiin ja verkostoihin. Monesti tilanne näyttäytyy nuorisotyön näkökulmasta erityisesti kaupunki-uudistus-alueilla siten, että nuorisotyöntekijöiden toivotaan tulevan järjestyspoliiseiksi ja ratkaisemaan jokin konflikti tai akuutti tilanne. Nuorisotaloille mielekkäitä yhteistyökumppaneita on etenkin Aseman lapset ry ja Kohtaus ry.¹⁷⁹ Nuorisotaloilla, jotka toimivat koulujen yhteydessä, on myös enemmän yhteistyötä koulujen kanssa. Kouluvalmentajat koetaan tärkeänä yhteistyötahona, vaikka resurssointi on tiukka ja he ovat kiireisiä.¹⁸⁰

Nuorisobarometrissä 2022 Lahtinen kirjoittaa, että avoimeen nuorisotyöhön tulisi lisätä selkeästi enemmän resursseja, jos nuorten hyvinvointia halutaan tukea laajasti lähiyhteisöissä tehtävällä työllä. Erityisesti kaupungeissa korostuu vähemmistöihin kuuluvien nuorten huomioiminen ja yhdenvertaisuuden toteutumisen seuranta ja arviointi. Tulee arvioida, mitkä ja minkälaiset ovat ne kohderyhmät, joille nuorisotyön palveluja suunnataan, ja kenelle ne ovat saatavilla ja saavutettavia.¹⁸¹

2.4.2 Hallinnollista työtä yritetään vähentää tiimiesihenkilökokeilulla

Hallinnollisten töiden koetaan lisääntyneen viime vuosina, jolloin aikaa on jäänyt vähemmän perustyöhön.¹⁸² Nuorisotyön avoimen toiminnan vahvistamista oli tarkoitus toteuttaa palkkaamalla avoimeen toimintaan tiimiesihenkilöitä. Tarkoituksena on vähentää hallinnollista työtä, jotta varsinaiseen nuorisotyöhön jäisi enemmän aikaa. Tiimiesihenkilökokeilu käynnistyi alkuvuonna 2023. Kokeilu on määräaikainen, ja ajoittuu vuosille 2023–2024. Tämän jälkeen mallin toimivuutta on tarkoitus arvioida vuonna 2024.¹⁸³

Nuorisotyötä toteutetaan 14 alueellisessa nuorisotyöyksikössä. Vuonna 2019 tilattiin selvitys nuorisotyöyksiköiden toiminnanjohtajien (nykyisin yksikön päällikkö) tehtävistä. Selvityksen mukaan hallinnollisten tehtävien osuus työstä oli tuolloin 50–60 prosenttia ja esihenkilötyön osuudeksi arvioitiin vain 15–30 prosenttia. Erityisesti esihenkilötyölle koettiin tarvittavan huomattavasti enemmän aikaa. Ongelman ratkaisemiseksi aloitettiin vastuuhjaaja-kokeilu 1.9.2020. Kaikkiin alueellisiin nuorisotyöyksiköihin, joita tuolloin oli 15, perustettiin määräaikainen vastuuhjaajan tehtävä. Myöhemmin tehty vastuuhjaajakokeilun arviointi osoitti, että arjen sujuvuus vahvistui,

¹⁷⁸ Nuorisotyöyksiköiden työntekijöiden haastattelu 29.11.2023.

¹⁷⁹ <https://www.kohtaus.info/>. Katsottu 1.2.2024.

¹⁸⁰ Nuorisotyöyksiköiden työntekijöiden haastattelu 29.11.2023.

¹⁸¹ Lahtinen, 2022.

¹⁸² Nuorisotyöyksiköiden työntekijöiden haastattelu 29.11.2023.

¹⁸³ Nuorisosaainjohtajan ja aluepäälliköiden haastattelu 23.10.2023.

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

mutta esihenkilötyöhön eivät toiminnanjohtajat pystyneet juuri aiempaa enemmän panostamaan.¹⁸⁴

Vastuuohjaajakokeilun perusteella nähtiin tärkeänä luoda rakenne esihenkilötyön uudelleen organisoimiseksi. Vuoden 2023 alussa nuorisopalveluissa käynnistyi tiimiesihenkilökokeilu. Tiimiesihenkilöitä on 11 nuorisotyöyksiköissä ja heistä Fallkullan tiimin, Bengtsårin leirisaaren tiimin ja jalkautuvan tiimin tiimiesihenkilöt ovat vakinaisia eli näissä tiimeissä ei ole kyse kokeilusta. Tiimiesihenkilöitä on nuorisopalveluissa yhteensä 13 ja määräaikaisia, kokeiluun liittyvä tiimiesihenkilötehtäviä on 10. Tiimiesihenkilökokeilun alkaessa vuoden 2023 alussa vakinaistettiin neljään pienempään nuorisotyöyksikköön vastuuohjaajan tehtävä. Nämä yksiköt ovat Haagan nuorisotyöyksikkö, Viikin nuorisotyöyksikkö ja Vuosaaren nuorisotyöyksikkö ja Ympäristötoiminnan yksikkö. Tiimiesihenkilökokeilun onnistumisen tueksi on luotu sekä perehdytys- ja koulutussuunnitelma että kokeilun arviointisuunnitelma.¹⁸⁵ Työntekijöiden haastattelun perusteella tiimiesihenkilömalli on kuitenkin lisännyt kaupunkiyhteisiä tehtäviä aluetyöryhmissä, mikä koetaan työllistäväksi.¹⁸⁶

2.4.3 Nuorisotaloilla joudutaan priorisoimaan tehtävää työtä

Avoimessa toiminnassa prioriteettina on pitää nuorisotaloja mahdollisimman paljon auki. Nuorisotalojen koetaan olevan melko hyvin auki lauantaisin Helsingissä. Lauantai-aukiolot toteutetaan siirtämällä joustavasti henkilöstöä eri talojen välillä sekä pitämällä talot alkuviikon kiinni. Yksikön henkilöstötilanne vaikuttaa siihen, kuinka usein lauantaiaukioloja voidaan toteuttaa. Pyrkimyksenä on pitää nuorisotalo auki lauantaina vähintään kerran kuukaudessa. Perusajatuksena on, että kaikilla isomilla alueilla on toimintaa myös lauantaisin. Viikonlopputoimintaa ja pidennettyjä aukioloja todennäköisesti tarvitaan jatkossa enemmän, jotta aukioloajat vastaisivat nuorten vapaa-ajan tarpeisiin. Helsingissä kaksi nuorisotilaa on sunnuntaisin auki: Oodin nuorisotila ja Hertsin nuorisotila.¹⁸⁷

Avoimessa toiminnassa pyritään järjestämään monipuolista toimintaa huomioiden nuorten moninainen joukko, esimerkiksi leffailtoja, kuvataide- ja käsityökerhoja. Lisäksi on panostettu loma-aikoihin ja vertaisohjaajatoimintaan. Vertaisohjaajamallia pidetään onnistuneena, mutta ohjaajien perehdytys vie aikaa eikä mallia ole saatu rakennettua kaikkialle, esimerkiksi nuorisotaloilla, joissa kävijät vaihtuvat usein.¹⁸⁸

Eri kaupunginosien ja tilojen välillä on vaihtelua siinä, minkälaiset ikäraajat ovat toimivat. Muutamalla nuorisotalolla on nostettu yläikärajaa, jos toimintaa on vaikkapa per-

¹⁸⁴ Nuorisotyön erityissuunnittelijalta 24.10.2023 saatu Nuorisopalvelujen tiimiesihenkilökokeilun lyhyt kuvaus.

¹⁸⁵ Nuorisotyön erityissuunnittelijalta 24.10.2023 saatu Nuorisopalvelujen tiimiesihenkilökokeilun lyhyt kuvaus.

¹⁸⁶ Nuorisotyöyksiköiden työntekijöiden haastattelu 29.11.2023

¹⁸⁷ Nuorisotyöyksiköiden työntekijöiden haastattelu 29.11.2023 ja nuorisopalveluista saatu sähköpostivastaus 29.1.2024.

¹⁸⁸ Nuorisotyöyksiköiden työntekijöiden haastattelu 29.11.2023.

ARVIOINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (JulkL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

jantai- tai lauantai-iltaisiin. Tällainen on esimerkiksi Kontulan luuppi. Oodissa puolestaan ollaan laskemassa ikärajaa, koska on huomattu eri ikäryhmien törmäyksiä. Merkittävä osa nuorisotaloista auki perjantai-iltaisin.¹⁸⁹

Nuorisotaloihin pääsee ilman jäsenkorttia, sillä jäsenyys annetaan kaikille. Jäsenkortin ideana on, että aktiivisesti käyvät nuoret hankkisivat kortin. Tarkoitus on seurata, keitä nuorisotaloissa käy sekä tarvittaessa saada huoltajat kiinni, mikäli ilmenee huolta, on tarvetta lastensuojeluilmoitukselle tai on muuten tarve ottaa yhteyttä. Jäsenkortin avulla myös vanhemmat tietävät, että heidän nuorensa käy nuorisotalolla. Leireihin ja yönuorisotalo-toimintaan kysytään vielä erikseen lupa. Pääkaupunkiseudun kaupunkien kesken on sovittu käytänteestä, jonka mukaan kaikkiin nuorisotaloihin pääsee myös toisen kaupungin jäsenkortilla. Tällä hetkellä jäsenkortille kehitetään uutta digitaalista järjestelmää.¹⁹⁰

Jos nuorisotalon resurssit sallivat, panostetaan myös jalkautuvaan työhön. Jalkautuvan työn koetaan käynnistyneen koronan myötä ja jääneen pysyväksi osaksi myös avointa toimintaa, samoin kuin digitaalisesti tehtävä työ. Aiemmin avoimessa toiminnassa ajateltiin pikemminkin, että nämä osa-alueet kuuluvat muiden tehtäväksi, mutta ajattelutapa on muuttunut, kun toiminta on tullut tutuksi ja sitä on lähdetty tekemään.¹⁹¹

Odotukset nuorten työlle nuorisotaloilla ovat kuitenkin moninaisia ja vaatimusten koetaan olevan liian moninaisia suhteessa resurssien määrään. Avoimessa toiminnassa tehdään tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan myös jalkautuvaa työtä, mutta painopiste on nuorisotaloilla tehtävässä työssä ja että talot voidaan pitää avoinna. Lisäksi nuoret pyritään tavoittamaan myös digitaalisesti mahdollisuuksien mukaan.¹⁹²

Avoimen toiminnan työntekijät kokevat, että nuoria tavoitetaan nuorisotyössä enemmän kuin mitä nuorisotaloilla on kävijöitä. Nuorisotyö ei rajoitu nuorisotalojen sisälle ja avoimessa nuorisotyössä kohdataankin laaja kattaus peruskouluikäisistä. Nuorisotalojen aukioloajat ja sijainti määrittävät kävijäkuntaa ja sen vakinaisuutta, esimerkiksi radan tai metrolinjan varrella sijaitsevat nuorisotalot ovat useammalle saavutettavampia kuin paikat, joihin on vähäiset liikenneyhteydet.¹⁹³

Nuorisotalojen avoimen toiminnan kävijät ovat pääosin nuoria, jotka pystyvät toimimaan hälyisessä ympäristössä. Tarjoamalla nuorisotaloilla myös muuta pienryhmätoimintaa tavoitetaan myös niitä nuoria, jotka eivät viihdy hälyisessä ilmapiirissä. Ryhmä, jota avoimessa toiminnassa ei tällä hetkellä tavoiteta, on maahanmuuttaja-taustaiset yläasteikäiset tytöt.¹⁹⁴

¹⁸⁹ Nuorisoasiainjohtajan ja aluepäälliköiden haastattelu 23.10.2023.

¹⁹⁰ Nuorisoasiainjohtajan ja aluepäälliköiden haastattelu 23.10.2023.

¹⁹¹ Nuorisotyöyksiköiden työntekijöiden haastattelu 29.11.2023.

¹⁹² Nuorisotyöyksiköiden työntekijöiden haastattelu 29.11.2023.

¹⁹³ Nuorisotyöyksiköiden työntekijöiden haastattelu 29.11.2023.

¹⁹⁴ Nuorisotyöyksiköiden työntekijöiden haastattelu 29.11.2023.

ARVIOINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

2.5 Etsivää ja jalkautuvaa työtä vahvistettiin koronapandemian aikana

2.5.1 Jalkautuvasta työstä tuli osa perusnuorisotyötä

Jalkautuvan tiimin resurssit koetaan nykyisin riittävänä ja työ on toimivaa. Jalkautuvassa nuorisotyössä kuitenkin kohdataan puutteet muissa palveluissa, esimerkiksi kun kaupunki on unohtanut järjestää tiloja nuorille rakennettaessa uusia asuinalueita.¹⁹⁵

Jalkautuvaa nuorisotyötä on tehty kaupungissa jo toistakymmentä vuotta. Jalkautuvassa nuorisotyössä kohdataan nuoria julkisessa ja puolijulkisessa tilassa sekä havainnoidaan tilanteita ja ilmiöitä. Kohderyhmä on laaja ja vaihteleva – nuorisolain mukaisesti alle 29-vuotiaat, mutta käytännössä ne, jotka vapaa-ajalla kohdataan, ovat alakouluikäisestä noin 22 ikävuoteen asti. Jalkautuvassa työssä nuoret tavoitetaan, koska useimmiten tiedetään, missä he kokoontuvat. Jalkautuva nuorisotyö tekee myös runsaasti yhteistyötä pääkaupunkiseudun kuntien jalkautuvan nuorisotyön kanssa sekä raidekuntien yhteistyöverkostossa sillä nuoret liikkuvat paljon yli kunta-rajojen. Yksi keskeinen hanke on ollut 2010-luvulla käynnistynyt Nuorisotyö raiteilla, joka kokosi laajan verkoston kaupungeja ja kolmannen sektorin toimijoita yhteen. Hanke on sittemmin jatkunut normaalina yhteistyönä eri tahojen kanssa.¹⁹⁶

Nykyisellään jalkautuva tiimi on toiminut kaksi vuotta. Työtä on kehitetty paljon, koska yksikön toiminta on uutta. Jalkautuva työ organisoitiin uudella tavalla vuonna 2022. Se siirrettiin eteläiseen yksikköön, ja sille palkattiin oma tiimiesihenkilö. Jalkautuvassa nuorisotyössä on 12 vakanssia, lisäksi tuoreessa Ankkuritoiminnassa¹⁹⁷ on kolme työntekijää. Rekrytointi yhdelle vakanssille oli meneillään syksyllä 2023, eli työntekijöitä on yhteensä 16. Ankkuritoimintaa tehdään yhteistyössä poliisin kanssa, ja se keskittyy kaupungin keskustan alueelle. Jalkautuvassa työssä on myös lisätty suunnitelmallisuutta, tehokkuutta ja aluevastuuta. Yhteistyötä on alettu tehdä tiiviimmin järjestöjen, kuten Aseman Lasten ja Punaisen Ristin kanssa.¹⁹⁸

Koronapandemia-aikana nuorisotyöntekijöitä koulutettiin laajasti tekemään jalkautuvaa työtä. Koulutuksesta syntyi pysyvä koulutusmateriaali. Henkilöstöressin lisäys jalkautuvaan työhön oli enimmäkseen tilapäinen, koska nuorisotalot avattiin koronapandemian jälkeen uudelleen. Suuri osa henkilöstöstä on kuitenkin tottunut tekemään työtä jalkautuvasti ja se on osa perusnuorisotyötä, jos sitä vain ehditään muilta töiltä tekemään.¹⁹⁹

¹⁹⁵ Etsivän ja jalkautuvan nuorisotyön haastattelu 17.11.2023.

¹⁹⁶ Etsivän ja jalkautuvan nuorisotyön haastattelu 17.11.2023.

¹⁹⁷ <https://ankkuritoiminta.fi/etusivu>. Ankkuritoiminta kohdistuu varhaisessa vaiheessa nuorten hyvinvoinnin edistämiseen ja rikosten ennalta ehkäisemiseen. Ankkuritoimintaa toteutetaan moniammatillisessa tiimissä, johon kuuluvat asiantuntijat poliisista, sosiaalitoimesta, terveystoimesta sekä nuorisotoimesta.

¹⁹⁸ Nuorisoasiainjohtajan ja aluepäälliköiden haastattelu 23.10.2023.

¹⁹⁹ Nuorisoasiainjohtajan ja aluepäälliköiden haastattelu 23.10.2023.

ARVIOINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Kuten nuorisopalvelut muutoinkin, etsivä ja jalkautuva nuorisotyö on vapaaehtoista, ja nuori voi kieltäytyä yhteistyöstä. Nuorisotyö poikkeaa kuitenkin monista muista palveluista siten, että nuorta pyritään tavoittamaan useaan kertaan, vaikka nuori ei vastaisi yhteydenottoihin. Etsivä ja jalkautuva nuorisotyö tekee työtä toisiaan tukien, joten molemmissa hyödynnetään yksilö- ja ryhmätyötä. Osa nuorista myös pyytää nuorisotyöntekijän mukaansa tueksi muihin palveluihin. Jalkautuvassa nuorisotyössä koetaan, että tehtävänä on olla ”matalan kynnyksen sisäänheittäjä.”²⁰⁰

Jalkautuvassa nuorisotyössä nuoren vanhemmat pyritään saamaan mukaan, mikäli nuori on mukana pienryhmätyöskentelyssä tai yksilötyössä, jotta kotona tiedetään, missä nuori on. Lisäksi pyritään osallistumaan esimerkiksi koulujen vanhempainiltoihin eri alueilla.²⁰¹

2.5.2 Etsivää työtä hankitaan aiempaa enemmän

Etsivä nuorisotyö siirtyi nuorisopalveluihin kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta vuonna 2018. Etsivän nuorisotyön lähtökohtana ovat nuoren tarpeet. Tarpeet voivat liittyä esimerkiksi elämänhallintaan, talouteen, asumiseen, mielenterveyteen tai terveyteen. Etsivä nuorisotyö kulkee nuoren rinnalla, rakentaa verkostoa nuorelle ja auttaa nuorta löytämään palveluja. Joskus tavataan vain kerran ja joskus asiakkuus jatkuu hyvin pitkään. Etsivän nuorisotyön kohderyhmä ovat alle 29-vuotiaat nuoret, käytännössä 16–28-vuotiaat. Oppivelvollisuuslain myötä etsivään nuorisotyöhön perustettiin oppivelvollisuustiimi, johon ohjataan työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat oppivelvolliset. Suurin osa etsivän nuorisotyön asiakkaista tulee oppilaitoksista, puolustusvoimista, lisäksi nuoret itse, heidän huoltajansa tai verkostonsa voivat olla yhteydessä. Myös etsivä työ on hyvin liikkuvaa: tavataan nuoria siellä missä he haluavat tavata. Etsivässä nuorisotyössä tehdään myös kotikäyntejä, jos tästä on sovittu ja mukana voi olla esimerkiksi sosiaalialan ammattilainen. Etsivä nuorisotyö työskentelee myös sosiaalisessa mediassa ja etätaapaamisin.²⁰²

Etsivää nuorisotyötä tehdään omana toimintana ja erityisosaamista hankitaan kumppaneilta. Uudet sopimukset tulivat voimaan vuoden 2023 alusta. Samalla etsivän nuorisotyön volyyymi hieman kasvoi. Kumppaneita ovat Helsingin diakonissasäätiön Vamos -toiminta, Suomen diakoniaopisto, Valo-valmennu yhdistys ry ja Sveps ungdomsverkstad (Sveps ry), joka vastaa ruotsinkielisestä etsivästä nuorisotyöstä. Etsivässä nuorisotyössä selkiytyi johtaminen, kun jalkautuvaan nuorisotyöhön perustettiin oma yksikkö ja nimettiin esihenkilö. Etsivä nuorisotyö tekee tiiviisti yhteistyötä Ohjaamon kanssa.²⁰³

²⁰⁰ Etsivän ja jalkautuvan nuorisotyön haastattelu 17.11.2023.

²⁰¹ Etsivän ja jalkautuvan nuorisotyön haastattelu 17.11.2023.

²⁰² Etsivän ja jalkautuvan nuorisotyön haastattelu 17.11.2023.

²⁰³ Nuorisoasiainjohtajan ja aluepäälliköiden haastattelu 23.10.2023.

ARVIOINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Etsivässä nuorisotyössä ollaan varsin vähän yhteydessä nuorten vanhempiin, sillä asiakkaat ovat yleensä täysi-ikäisiä ja yleisesti vanhempia kuin ne nuoret, joita jalkautuvassa työssä kohdataan.²⁰⁴

Etsivässä työssä resurssit koetaan juuri ja juuri riittäväksi nykyiseen työmäärään nähden ja työssä joudutaan tekemään rajauksia. Lisäksi nuorten tilanteet ovat aiempaa monimutkaisempia ja nuoret ovat moniongelmaisempia, jolloin työ on myös kuormittavampaa kuin ennen.²⁰⁵

2.5.3 Yhteistyötä on lisätty eri tahojen kanssa

Nuorisotyötä on vahvistettu lisäämällä yhteistyötä muiden tahojen kanssa. Koulunuorisotyön kautta on syntynyt vahva yhteys perusopetukseen, mutta viime aikoina myös toisen asteen kanssa tehtävä yhteistyö on lisääntynyt. Ankkuritoiminnassa yhteistyö on tiivistynyt Poliisin ennaltaestävän toiminnan kanssa. Koulujen päättäjäisiin, uuden vuoden viettoon ja uutena ilmiönä puistobileisiin liittyen on tiivistetty yhteistyötä Aseman Lapset ry:n kanssa. Yhteistyötä on lisätty myös Punaisen Ristin ja ruotsin kielissä palveluissa Luckanin ja Svepsin kanssa. Ilman näitä järjestökumppaneita ei pystyttäisi toimimaan varsinkaan jalkautuvassa nuorisotyössä ja ruotsinkielisellä puolella.²⁰⁶

Helsinkiläisten nuorisojärjestöjen yhteenliittymä Helsinki-Teamin kanssa on tehty pitkään yhteistyötä, mutta sen ohella Helsinki Mission kanssa on lisätty yhteistyötä yksinäisyyden ehkäisyssä. Lisäksi tutkimusyhteistyö on tiivistynyt Nuorisotutkimusseuran kanssa sekä kaupunkitietoyksikön kanssa muun muassa positiivisen diskriminaation laskelmissa että tilannekuvien rakentamisessa.²⁰⁷

Erityisnuorisotyön luonteeseen kuuluu jatkuva toiminta verkostojen kanssa. Ennaltaestävän poliisin kanssa on tehty yhteistyötä jo pidempään. Nuoret suhtautuvat positiivisesti poliisin mukanaoloon. Erityisnuorisotyössä on koulutettu järjestyksenvalvoja nuorten kohtaamiseen.²⁰⁸

Etsivän nuorisotyön yhteistyö työllisyyspalvelujen ja puolustusvoimien kanssa on kasvanut. On myös käynnistetty yhteistyötä päihdepalvelujen kanssa. Tuoreen Ankkurityön ohella jalkautuvilla työntekijöillä on nykyisin jaetut alueelliset vastuut, joten he tekevät kullakin alueella yhteistyötä alueellisen nuorisotyön ja alueen järjestöjen kanssa. Jalkautuvassa nuorisotyössä yhteistyötä on tehty pitkään myös valtion toimijoiden kanssa, kuten VR ja Väylävirasto.²⁰⁹

²⁰⁴ Etsivän ja jalkautuvan nuorisotyön haastattelu 17.11.2023.

²⁰⁵ Etsivän ja jalkautuvan nuorisotyön haastattelu 17.11.2023.

²⁰⁶ Nuorisoasiainjohtajan ja aluepäälliköiden haastattelu 23.10.2023.

²⁰⁷ Nuorisoasiainjohtajan ja aluepäälliköiden haastattelu 23.10.2023.

²⁰⁸ Etsivän ja jalkautuvan nuorisotyön haastattelu 17.11.2023.

²⁰⁹ Etsivän ja jalkautuvan nuorisotyön haastattelu 17.11.2023.

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (JulkL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Joillakin alueilla koulut ovat tärkeitä kumppaneita. Jalkautuva nuorisotyö on sopinut koulujen kanssa, että niillä alueilla, joilla ei työskentele koulunuorisotyön tekijöitä, työskentelee jalkautuvan nuorisotyön tekijöitä. Kouluista otetaan usein yhteyttä, ja nuorisotyöntekijät voivat jalkauta vaikkapa välitunneille. Etsivällä nuorisotyöllä on yhteistyötä koulujen kanssa, erityisesti Stadin AO:n kanssa. Työntekijöillä on jaetut vastuut oppilaitoksittain. Kouluissa ja oppilaitoksissa työskentelee paljon eri nimikkeillä olevia oppilaita tukevia henkilöitä, kuten kouluvalmentaja, yhteisöohjaaja tai monikielinen ohjaaja. Heidän kanssaan yhteistyötä on myös paljon.²¹⁰

Henkilöstöpula näkyy myös etsivässä ja jalkautuvassa nuorisotyössä

Henkilöstön saatavuus on haasteellista sekä etsivässä että jalkautuvassa nuorisotyössä. Työ vaatii ammatillista kasvua eikä vastavalmistuneita voida suoraan ohjata tehtäviin. Työntekijöiltä vaaditaan lisäksi kiinnostusta työskennellä iltaihin ja viikonloppuisin. Työntekijöitä työskentelee kahdella eri koulutusohjalla, joka osaltaan vaikeuttaa työhön palkkaamista. Paraikaa ollaan tekemässä uutta työn vaatavuuden arviointia, joka tulee helpottamaan tilannetta. Työntekijöiden kieliosaaminen on myös yhä tärkeämpää, koska nuorten joukossa on paljon arabiaa, somaliaa ja venäjää puhuvia. Muutama työntekijä on maahanmuuttajataustainen, ja heidän työpanoksensa koetaan arvokkaaksi.²¹¹

Sekä etsivää että jalkautuvaa nuorisotyötä haastaa se, että moni toiminto on riippuvaista saatavista avustuksista. Iso osa rahoituksesta tulee projektirahoituksena opetus- ja kulttuuriministeriöltä, ja avustushaku sekä siitä raportointi työllistää paljon etsivän ja jalkautuvan nuorisotyön päälliköitä.²¹² Avustusten hakuun ja raportointiin käytetty aika etsivässä työssä liittyy siihen, että aikaa on vähemmän käytettävissä johtamiseen, tiimin kehittämiseen ja yhteistyöhön ostetun etsivän nuorisotyön tuottajien kanssa. Mikäli avustuksia ei saataisi, jouduttaisiin vähentämään henkilötyövuosia, ellei kaupunki lisää määrärahoja. Toistaiseksi vähennyksiin ei ole jouduttu.²¹³

Etsivä ja jalkautuva on varsin erilaista kuin nuorisotaloilla tehtävä työ. Tällä hetkellä valmistaudutaan väkivaltaisen käytöksen ennakointiin. Ollaan esimerkiksi aloittamassa yhteistyötä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa toimialan saaman rahoituksen avulla. Lisäksi on oletettavaa, että valtion taholta on tulossa muitakin isoja hankehakuja väkivallan ennaltaehkäisyyn. Haastattelun mukaan nuorten tukemiseksi tarvittaisiin kokonaisvaltaista yhteistyötä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan palvelujen, sosiaali- ja terveystalvelujen ja poliisin kanssa. Salassapitovelvollisuus hankaloittaa joskus yhteistyötä. Nuorisotyössä saadaan paljon tietoa nuorista, jota se voi välittää esimerkiksi opetus-, sosiaali- ja terveystalvelomaisille tai poliisille, mutta tiedonvaihdon ei koeta olevan vastavuoroista.²¹⁴

²¹⁰ Etsivän ja jalkautuvan nuorisotyön haastattelu 17.11.2023.

²¹¹ Etsivän ja jalkautuvan nuorisotyön haastattelu 17.11.2023.

²¹² Etsivän ja jalkautuvan nuorisotyön haastattelu 17.11.2023.

²¹³ Nuorisopalvelujen aluepäällikön kommentti muistioon 31.1.2024.

²¹⁴ Etsivän ja jalkautuvan nuorisotyön haastattelu 17.11.2023.

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl. 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

2.6 Nuorisotyötä on alettu kehittää tavoitteiden mukaisesti

2.6.1 Kaikki ovat käyneet Common Approach -koulutuksen

Strategiassa tavoitteena on muun muassa panostaa erilaisten ihmisten kohtaamiseen kouluttamalla henkilöstöä Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan talousarviossa ja toimintasuunnitelmassa 2023 tavoitteena on, että toimialalla otetaan käyttöön Common Approach -malli tämän tukemiseksi. CA-koulutuksen kävi 253 nuorisotyöntekijää vuonna 2022. Vuoden 2023 puolella koulutuksen käyneitä syyskuuhun mennessä oli 36. Kokemuksia mallin käyttämisestä erityisesti nuorisopalveluista ei ole, mutta laajempi, koko kaupungin kattava palautekysymys koulutuksesta tehtiin keväällä 2023. Palautteeseen saatiin vastauksia kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalta vain 18. Yleiset havainnot mallista kuitenkin olivat, että mallia on helppo käyttää ja se soveltuu asiakkaan/nuoren tilanteen kartoittamiseen. Osa kokee, että on toiminut mallin mukaan jo monta vuotta, eli se vastaa jo olemassa olevia työtapoja. Malli tarjoaa hyvän pohjan ja muistutuksen, miten käydä läpi nuoren tilannetta kokonaisvaltaisesti ja voimavaroja unohtamatta. Malli toimii hyvin ja sitä on sovellettu esimerkiksi opiskelijatapaamisissa ja yksinäisyyden ehkäisytyössä.²¹⁵

Nuorisopalvelujen johto pitää Common Approach- mallia periaatteessa toimivana. Nuorisopalveluissa koulutukseen on osallistuttu laajasti. Vuonna 2024 on tarkoitus määritellä mittareita sille, miten malli on aidosti saatu käyttöön.²¹⁶

Antirasistisen nuorisotyön koulutusprosessi on yksi keskeisistä koulutuksista nuorisotyössä. Vuonna 2021 Malmin nuorisotyön yksikössä (reilut 20 henkeä) henkilökunnalle järjestettiin antirasistinen työpaja pilottina. Lisäksi nuorisopalveluissa toteutettiin vuosien 2022 ja 2023 aikana osana Rauhankasvatusinstituutin kanssa, koko henkilökunnalle vuoden kestävä antirasistisen nuorisotyön koulutusprosessi. Prosessi sisälsi jokaiselle nuorisotyöyksikölle sekä hallinnolle toteutetut vaiheet: ennakotehtävä, oma työpaja, kehittämistehtävä sekä kolmen nuorisotyöyksikön yhteiset prosessin päätöstyöpajat. Prosessi on sisältänyt 23 työpajaa sekä lukuisia muita työyhteisöjen työskentelyjä ja siihen on osallistunut noin 280 työntekijää.²¹⁷ Antirasistisen työn kehittäminen jatkuu osaamisen vahvistamisen pohjalta työyhteisöissä sovitavalla tavalla. Prosessia on arvioitu palautteiden pohjalta keväällä 2023 nuorisopalveluiden johtoryhmässä ja sovittu jatkotyöstä antirasistisen osaamisen kehittämisessä Rauhankasvatusinstituutin kanssa niin perusosaamisen, syventävän osaamisen kuin johtamisosaamisen vahvistamisessa.²¹⁸

²¹⁵ Nuorisopalveluista saatu sähköpostivastaus 19.9.2023.

²¹⁶ Nuorisoasiainjohtajan ja aluepäälliköiden haastattelu 23.10.2023.

²¹⁷ Tukena työssä on Rauhankasvatusinstituutin hankevuonna toteuttama antirasistinen työkirja sekä vuoden 2023 alussa valmistunut oleva antirasistisen nuorisotyön opas. <https://rauhankasvatus.fi/antirasismi-nuorisotyossa> (Katsottu 11.4.2024).

²¹⁸ Nuorisopalveluista saatu sähköpostivastaus 19.9.2023.

ARVIOINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Nuorisopalveluissa on myös käynnistetty kansallisen lapsen oikeuksien koulutuskonaisuuden verkkokurssien²¹⁹ jalkauttaminen.²²⁰

Avoimessa toiminnassa koulutuksessa käymisen nähdään perustuvan pitkälti työntekijöiden omaan kiinnostukseen. Lisäksi koulutusten hyödyntäminen työssä ei ole aivan ongelmaton. Joskus ei ole aikaa hyödyntää hankittua osaamista käytännössä tai työparilla ei ole vastaavaa tietoa ja osaamista. Lisäksi saattaa puuttua sopiva nuorten ryhmä, jossa käyttää menetelmää, tai tarve ryhmälle voi myös muuttua tai poistua ennen kuin ryhmä saadaan edes koottua ja toimintaa käynnistettyä. Yleisesti nuorisotyössä koetaan olevan paljon osaamista eri menetelmien käytöstä, mutta ongelmana on ajan puute. Hyviä kokemuksia on koulujen kanssa yhteistyössä vedetyistä ryhmistä siten, että työpari on tullut koululta ja erityisesti jos ryhmä on voitu järjestää kouluajalla.²²¹

Avoimessa toiminnassa ovat kaikki käyneet Varhaisen tuen toimintamallin (Common Approach) koulutuksen. Sisällön ei pääsääntöisesti koettu tuovat nuorisotyöhön uutta. Nuorisotyöntekijöistä 33²²² on käynyt Aggression replacement training® eli ART-menetelmäkoulutuksen.²²³ Se on koettu hyväksi ja nuoriso-ohjaajien työtä tukevaksi. Nuorisotyöntekijöiden mukaan koulut mielellään hyödyntävät nuorisotyöntekijöiden osaamista, mutta koulutus sopisi myös kuraattoreille ja kouluvalmentajille.

Polarisaatio ja konfliktit nuorten keskuudessa -ennaltaehkäisy ja puuttuminen -malliin liittyvän koulutuksen on käynyt 80 nuorisotyöntekijää vuosina 2020–2022. Useat nuorisotyöntekijät ovat aiemmin käyneet myös tunne- ja vuorovaikutustaitojen ohjaaja eli Friends-koulutuksen.²²⁴

Saadut koulutukset ovat hyödyllisiä, jos ne pystytään viemään käytäntöön

Nuorisotyön arjessa nuorille opetetaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja avoimen nuorisotyön kautta. Nuorisotyössä on käytössä ART-menetelmä, kohdennettu ryhmätoiminta sekä tarvittaessa yksilöohjaus. ART-menetelmän nähdään sopivan esimerkiksi sellaisten nuorten tavoittamiseksi, jotka häiriköivät koulussa, koulumatkalla, kotimatalla ja vapaa-ajalla. Työntekijöiden haastattelujen mukaan ART-koulutus ja sen hyödyntäminen edellyttäisi, että olisi tiimi tai tiivis ryhmä, jonka kanssa toimia, minkä vuoksi mallia ei ole otettu käyttöön kovinkaan laajasti. Jalkautuvassa ja etsivässä nuorisotyössä sitä ei ole voitu ottaa käyttöön lainkaan.²²⁵

²¹⁹ <https://lapsistrategia.fi/etusivu/lapsenoikeudet365/>. Katsottu 16.10.2023.

²²⁰ Nuorisopalveluista saatu sähköpostivastaus 19.9.2023.

²²¹ Nuorisotyöyksiköiden työntekijöiden haastattelu 29.11.2023

²²² Nuorisopalveluista saatu sähköpostivastaus 19.9.2023.

²²³ ART on menetelmä, jonka avulla voidaan opettaa epäsosiaalisesti (aggressiivisesti tai vetäytyvästi) käyttäytyville nuorille tai nuorille aikuisille valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. <https://www.suomenart.com/>. Katsottu 16.10.2023.

²²⁴ Nuorisotyöyksiköiden työntekijöiden haastattelu 29.11.2023.

²²⁵ Etsivän ja jalkautuvan nuorisotyön haastattelu 17.11.2023.

ARVIOINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl. 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Uutena mallina on CA-malli, jonka ovat käyneet kaikki nuorisotyöntekijät. Mallista käytetään toimialalla nimeä Hyvä-malli. Lisäksi uusia toimintatapoja väkivallan ehkäisemiseksi etsitään eurooppalaisten yhteistyökumppanien avulla. Malleja tullaan testaamaan seuraavan kahden vuoden aikana.²²⁶ Etsivän ja jalkautuvan nuorisotyön mukaan CA-malli nähdään hyvänä, mutta sellaisena, että se on etsivässä ja jalkautuvassa nuorisotyössä muutoinkin sisäistetty. Koulutuksesta on haastateltujen mukaan todennäköisesti ollut enemmän hyötyä alueellisessa nuorisotyössä.²²⁷

Polarisaatio ja konfliktit nuorten keskuudessa -ennaltaehkäisy ja puuttuminen -menetelmän avulla käsitellään, miten monitoimijaisesti ennaltaehkäistä ja purkaa vastakainasettelua väestöryhmien välillä sekä käsitellä konflikteja oikea-aikaisesti oikealla tavalla.²²⁸ Etsivän ja jalkautuvan nuorisotyön mukaan mallista oli hanke Kontulan ja Mellunkylän alueella pari vuotta sitten, mutta juuri tätä koulutusta ei ole ollut viime aikoina tarjolla. Aiheita on tosin muutoin käsitelty erilaisissa koulutuksissa. Jalkautuvan nuorisotyön työntekijöistä osa on käynyt Friends-koulutuksissa ja hyödyntänyt mallia työssään. Kaikki nuorisotyöntekijät ovat käyneet antirasistisen nuorisotyön koulutuksen. Myös toimenpiteitä on tehty, ja ne jatkuvat vielä. Koulutus on koettu tarpeelliseksi ja silmiä avaavaksi.²²⁹

Syksyllä 2022 kasvatuksen ja koulutuksen toimiala järjesti viisi koulutusta Vastakainasettelut ja konfliktit ryhmätilanteissa – eväitä tilanteiden tunnistamiseen ja oikea-aikaisten toimenpiteiden valitsemiseen. Nuorisopalveluista koulutukseen on osallistunut noin viisi henkilöä.²³⁰

Nuorisotyö tekee jo yhteistyötä useiden tahojen kanssa, mutta tiiviimpää yhteistyötä koetaan tarvittavan edelleen, esimerkiksi sosiaali- ja terveystoimialan, eritoten perheyön kanssa. Yhteistyötä tulee nuorisopalvelujen mukaan tiivistää niin, että syntyy aitoja, toimivia yhteistyöverkostoja, jossa on alueellisesti osoitettu riittävä määrä eri tahojen työntekijöitä toimimaan nuorisotyön yhteistyökumppaneina. Onnistumisia löytyy paljon, useimmilla alueilla varsinkin yhteistyö koulujen sekä ennalta estävän poliisin kanssa on ollut erinomaista, ja apua tarvitsevia nuoria on tavoitettu ja saatu niin ohjattua tarvittaviin palveluihin kuin kiinnittymään nuorisotyöhön tai harrastuksiin. Mikäli ohjaajaresurssia olisi pysyvästi enemmän, olisi mahdollista tarjota enemmän pienryhmätoimintaa ja yksilöohjausta sekä ohjata resursseja tarvealueille väkivallan ehkäisytyöhön. Nuorisopalveluissa toivotaan myös sitä, että koulut voisivat jollakin tapaa osallistua nuoren vapaa-ajan toimintaan, jotta näkisivät, minkälaista nuorten arki on.²³¹

Nuorisopalvelujen mukaan kohdennetun nuorisotyön ryhmät ovat hyvin toimivia interventioita antisosiaalisen käytöksen vähentämiseksi. Toisaalta joillekin nuorille vertaisohjaajuus ja/tai kesätyömahdollisuus on toimiva henkilökohtaisen kasvun väylä.

²²⁶ Nuorisopalveluista saatu sähköpostivastaus 19.9.2023.

²²⁷ Etsivän ja jalkautuvan nuorisotyön haastattelu 17.11.2023.

²²⁸ Nuorisopalveluista saatu sähköpostivastaus 19.9.2023.

²²⁹ Etsivän ja jalkautuvan nuorisotyön haastattelu 17.11.2023.

²³⁰ Nuorisopalveluista saatu sähköpostivastaus 19.9.2023.

²³¹ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan käynnillä 10.11.2023 saadut tiedot.

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Kaikkia nuorisotyössä toteutettuja interventioita sekä normaalia päivittäistä toimintaa seurataan sähköisen Logbookin²³² avulla. Lisäksi Ankkuritoimintaan osaksi moniammatillista työtä on sijoitettu keväästä 2023 alkaen yhteensä neljä nuorisotyöntekijää (yhden rekrytointi kesken).²³³ On havaittu tarve kehittää moniammatillista yhteistyötä tietyillä alueilla ja saada maahanmuuttajajärjestöjä mukaan tähän työhön.²³⁴

2.6.2 Digitaalinen nuorisotyö yleistyi koronapandemia-aikana

Koronapandemian vuoksi digitaalisen nuorisotyön tekeminen lisääntyi, ja digitaalisten alustojen käyttöä työssä laajennettiin merkittävästi jo vuonna 2020.²³⁵ Nuorisotyöntekijät käyttävät yleensä varsin sujuvasti digitaalisia työvälineitä.²³⁶

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan toimintasuunnitelman ja tuloskortin 2023 toimenpiteinä on viedä eteenpäin Digitaalisuus helsinkiläisessä nuorisotyössä -työtä. Tätä varten toimialalle on palkattuna koordinaattori, jonka vastuualueeseen kuului digitaalinen nuorisotyö. Hänen avullaan työstettiin Digitaalisuus helsinkiläisessä nuorisotyössä 2023–2024-suunnitelmaa 2023.²³⁷ Suunnitelmassa digitaalinen nuorisotyö tarkoittaa digitaalisen median ja teknologian hyödyntämistä tai käsittelemistä nuorisotyössä, ja sen tarkoituksena on tukea nuorisotyötä pääsemään sille asetettuihin tavoitteisiin. Suunnitelmassa määritellään digitaalisen nuorisotyön kehittämisen vastuutahot ja prosessi. Digitaalisen nuorisotyön työryhmän toimikausi on keväästä 2023 kevään 2024 loppuun. Suunnitelman hyväksymisen jälkeen on tarkoitus, että valitaan painopisteet, joihin erityisesti työryhmän työssä keskitytään, sekä määritellä toiminnalle selkeät tavoitteet, toimenpiteet ja vastuunjako. Tämä työ on jonkin verran viivästynyt.²³⁸

Esimerkkejä toiminnasta, joissa digitaalisuutta hyödynnetään avoimessa nuorisotyössä, ovat mediakasvatukselliset hetket, sosiaalisen median ilmiöistä keskusteleminen, keskustelut digitalisaatiosta, pelaaminen, sosiaalisen median hyödyntäminen viestimisessä, digitaaliset visailut ja pokemonien keräily nuorten kanssa. Yksilötyössä digitalisaatiota voidaan hyödyntää esimerkiksi keskusteluissa digitaalisella alustalla, mediakasvatuksessa, kännykkäkameran hyödyntämisessä kerronnan välineenä, paikkatietoon perustuvissa liikunnallisissa sovelluksissa ja digitaalisten pal-

²³² Logbook on sähköinen dokumentointityökalu, johon voidaan tallentaa kvalitatiivista ja kvantitatiivista tietoa nuorten palveluista verkostojen käyttöön. https://www.nuorisokanuuna.fi/sites/default/files/materiaalipankki/2018-10/logbook_kayttoohje.pdf (Katsottu 11.4.2024).

²³³ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan käynnillä 10.11.2023 saadut tiedot.

²³⁴ Alkuhaastattelu nuorisopalveluissa 21.6.2023.

²³⁵ Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan toimintakertomus 2020.

²³⁶ Etsivän ja jalkautuvan nuorisotyön haastattelu 17.11.2023.

²³⁷ Nuorisoasiainjohtajan ja aluepäälliköiden haastattelu 23.10.2023.

²³⁸ Itäisen nuorisotyön aluepäälliköltä ja koordinaattorilta 2.11.2023 saatu Digitaalisuus helsinkiläisessä nuorisotyössä 2023–2024, suunnitelman luonnos.

ARVIOINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

velujen käytön opettelussa. Etsivä nuorisotyössä digitalisaatiota voi olla jalkautuminen sosiaalisen median alustoille, kuten Discord ja Jodel, yksilökeskustelut ja ryhmäkeskustelut.²³⁹

Avoimessa toiminnassa resurssien ei koeta riittävän laajamittaiseen ja suunnitelmalliseen digitaaliseen nuorisotyöhön. Käytännössä työ perustuu tällä hetkellä ohjaajien henkilökohtaiseen kiinnostukseen ja osaamiseen, esimerkiksi kerran viikossa alustoilla tehtävään työhön ja siellä pelaamiseen nuorten kanssa. Nuorisotyöntekijät ovat läsnä sosiaalisessa mediassa ja kommunikoivat siellä nuorten kanssa, mutta kaupungin ohjeiden koetaan olevan ristiriitaisia ja jopa vaikeuttavan työtä. Esimerkiksi on vaadittu, että kaikilla pitäisi olla sama logo ja nimi käytössä, mutta käytännössä tämän ei nähdä toimivan, koska nuoret haluavat jutella yleensä tietyn ohjaajan kanssa eikä ympäristöstä muodostu turvallinen, jos kaikki ohjaajat näkevät keskustelun. Ylipäänsä kaupungin visuaalisten ohjeiden ja velvoitteiden ei nähdä soveltuvan nopeatempoiseen nuorisotyöhön hitauden ja jähmeyden sekä ”hajuttoman ja mauttoman” markkinointilinjan vuoksi. Nuorisotyöyksiköiden työntekijöiden haastattelun mukaan jos digitaaliseen työhön halutaan panostaa, työn tekemisen edellytysten olisi oltava kunnossa.²⁴⁰

Etsivässä nuorisotyössä edistetään nuorten digitaalista osaamista ja digitaalisuutta. Kokemusta on aiemmin esimerkiksi Digipelietsivähankkeesta, jossa työntekijät jalkautuivat peleihin ja tekivät itsensä tutuksi. Työ ei enää jatku, ja muutoinkin työ olisi varsin vaativaa, sillä se edellyttäisi nuorisotyöosaamisen lisäksi peliosaamista ja oikeanlaista persoonaa. Työssä käytetään Yodelia, TikTokia ja etätapaamisia. Etsivässä ja jalkautuvassa nuorisotyössä ollaan tietoisia digitaalisen nuorisotyön kehittämishankkeesta, mutta digitaalisuuden koetaan muutoinkin olevan osa nuorisotyötä, sillä aina etsitään uusia paikkoja ja sovelluksia, joissa nuoret ovat ja toimivat.²⁴¹

Jalkautuvassa työssä käytetään Snapchatia ja Instagramia, ja työntekijät ovat enimmäkseen ”diginatiiveja”. Nuorisotyössä tuotetaan jonkin verran sisältöä, mutta ongelmaksi on koettu, että laadukas sisältö ja jatkuva paikallaolo sosiaalisessa mediassa vaatii valtavasti aikaa. Helsingin jalkautuvalla nuorisotyöllä on oma Instagram -tili. Lisäksi käytetään Whatsappia laajojen verkostojen kanssa toimiessa. TikTokilla saadaan puolestaan yhteys nuoriin. Sisällöllisissä keskusteluissa käytetään kuitenkin Teamsia, tekstiviestejä, puheluita tai läsnä tapaamisia.²⁴²

²³⁹ Itäisen nuorisotyön aluepäälliköltä ja koordinaattorilta 2.11.2023 saatu Digitaalisuus helsinkiläisessä nuorisotyössä 2023–2024, suunnitelman luonnos.

²⁴⁰ Nuorisotyöyksiköiden työntekijöiden haastattelu 29.11.2023.

²⁴¹ Etsivän ja jalkautuvan nuorisotyön haastattelu 17.11.2023.

²⁴² Etsivän ja jalkautuvan nuorisotyön haastattelu 17.11.2023.

ARVIOINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

2.6.3 Nuorten väkivallan ehkäisy -hanke käynnistyi 2023

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan toimintasuunnitelman ja tuloskortin 2023 toimenpiteenä on kehittää ja ottaa käyttöön uusia toimintamalleja nuorten väkivaltaisuuden ehkäisemiseksi.

Väkivaltaisuuden ehkäisemiseen on alettu panostaa aiempaa enemmän

Nuorisotyössä on meneillään Nuorten väkivallan ehkäisy -hanke, jonka taustaksi tehtiin selvitys vuoden 2023 aikana. Selvityksessä käytiin keskusteluja satojen nuorten kanssa nuorisotaloilla kysymällä, kohtaavatko nuoret väkivaltaa tai onko alueella turvallista, sekä 85 työntekijän kanssa tiedustelemalla, miten he kohtaavat väkivaltaa. Tulosten perusteella nuorisotyössä kohdataan jonkin verran henkistä väkivaltaa ja kiusaamista, myös poissulkemista, digitaalista väkivaltaa ja joskus fyysistä väkivaltaa nuorten välillä. Yksittäistapauksissa väkivalta tai sen uhka on myös voinut kohdistua henkilökuntaan. Työsuojelupakin ilmoituksissa on huomattu väkivaltailmoitusten kasvua.²⁴³

Koska nuorisopalvelu on nuorelle vapaaehtoista, nuorisotyön fokus on ennaltaehkäisevässä toiminnassa. Nuorisotaloille on laadittu turvallisen tilan periaatteet. Nuorisotyöntekijöiden valmiuksia on parannettu kouluttamalla heitä. Lisäksi nuorisotyön yksiköissä käydään läpi vähintään viikkotasolla mahdollisia haastavia tilanteita ja niihin puuttumista.²⁴⁴

Tilanteissa, jossa nuori on käyttäytynyt väkivaltaisesti, keskustellaan sekä tekijän että uhrin kanssa ja tilanne selvitetään. Nuori ohjataan osallistumaan kohdennettuun ryhmään sekä sitoutumaan nuorisotilan sääntöihin sekä turvallisemman tilan periaatteisiin ja sitoutumista seurataan. Väkivaltatilanteissa nuorisohjaajat tarjoavat nuorille keskusteluapua ja ohjaavat heitä eteenpäin tarvittaviin palveluihin ja ovat tarvittaessa yhteydessä nuoren perheeseen tai huoltajiin. Tilanteet käsitellään niiden sitä vaatiessa yhteistyössä poliisin ja lastensuojelun kanssa.²⁴⁵

Väkivallan ehkäisyä jalkautuvassa nuorisotyössä tehdään keskustelemalla nuoren tai nuorten kanssa kahden kesken. Jos esimerkiksi on tiedossa joukkotappelon uhka, jalkautuva nuorisotyö ja poliisi menevät paikalle. Alueellisten verkostojen kerääminen auttaa väkivallan ehkäisyssä. Lisäksi kohdataan paljon porukoita, joissa yksilöt saattavat hyvinkin olla vain vääränlaisessa seurassa.²⁴⁶ Juurettomuudella on huomattu merkittävä vaikutus olemiseen ja epäasialliseen ryhmäkäyttäytymiseen. On helppo ryhmäytyä sellaiseen, jossa jokainen tuntee olevansa ulkopuolinen. Oma taustaa saatetaan myös käyttää perusteluna huonolle käytökselle ja tausta vaikuttaa siihen,

²⁴³ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan käynnillä 10.11.2023 saadut tiedot.

²⁴⁴ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan käynnillä 10.11.2023 saadut tiedot.

²⁴⁵ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan käynnillä 10.11.2023 saadut tiedot.

²⁴⁶ Etsivän ja jalkautuvan nuorisotyön haastattelu 17.11.2023.

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

mitä nuori ajattelee voivansa tehdä milläkin kulttuuritaustalla. Tämä näkyy erilaisten alakulttuurien, kuten jengi- tai road man-kulttuurin, ihannointina.²⁴⁷

Avoimessa nuorisotyössä on ollut lukuisia uhka- ja vaaratilanteita, joissa on kaivattu työkaluja nuorten kohtaamiseen. Toimintamalleille, täsmäohjeille ja työnohjaukselle väkivaltatilanteiden varalle koetaan olevan tarvetta ja koetaan, että sitä on aiempaan nähden vähän saatavilla työntekijöille. Yhtenä haasteena nähdään työn iltapainotteisuus.²⁴⁸

Nuorten sosiaalisissa ja vuorovaikutustaidoissa nähdään olevan paljon opeteltavaa erityisesti varhaisnuorilla, ja tässä koronapandemialla ja etäkoululla nähdään olleen negatiivinen vaikutus.²⁴⁹

2.6.4 Yksinäisyys tunnistetaan parhaiten kohdennetussa nuorisotyössä

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan toimintasuunnitelman ja tulostiedon 2023 toimenpiteinä on ottaa tietoisesti käyttöön yksinäisyyden ehkäisyn työmalleja.

Yksinäisyyttä ehkäistään etsivässä nuorisotyössä, Luotsi-toiminnassa ja nuorisotalojen pienryhmissä

Yksinäisyys ei ole yksin olemista, vaan se on kokemus. Kouluterveyskyselyjen mukaan nuorten yksinäisyys on lisääntynyt. Nuorisotyössä yksinäisyys näkyy siten, että nuori on näkyvästi yksin, puhuu siitä tai on toistuva tarve aikuisen läsnäololle ja keskustelulle. Voi olla, että hän on kontaktissa vain nuoriso-ohjaajiin. Vapaa-ajalla on tekemisen puutetta, nuori on arka toimimaan sosiaalisesti aloitteellisena, hänellä ei ole sosiaalisia taitoja. Yksinäisyys voi näkyä myös runsaana pelaamisena ja/tai puhelimen käyttönä ja koulupoissaoloina. Pitkittynyt yksinäisyys alentaa kokemusta merkityksellisyydestä ja kyvykkyydestä ja siten heikentää toimintakykyä sekä resilienssiä.²⁵⁰

Yksinäisyyden tunnistaminen nuorisopalveluissa tapahtuu yleensä havainnoimalla, keskustelemalla ja puheeksi ottamalla. Yhtenä yksinäisyyden ehkäisyn toimintamallina on toteutettu turvallisemman tilan periaatteiden tekeminen nuorten kanssa jokaiseen toimipaikkaan. Onnistumisia on saavutettu matalan kynnyksen pienryhmätöiden järjestämisellä, jossa nuoria kuullaan ja keskustellaan erilaisista aiheista. Nuoria on ryhmitetty ja kiinnitetty huomiota siihen, että kaikki huomioidaan ryhmässä, sekä opeteltu sosiaalisia taitoja. Nuoria on tuotu yhteen järjestämällä nuorisotalotoimintaa, retkiä, leiriä, kansainvälisiä projekteja ja tapahtumia. Vertaisohjaajien (vanhempien nuorten) mukana olemisesta nuorisotalolla on ollut hyvä kokemus.²⁵¹

²⁴⁷ Nuorisotyöyksiköiden työntekijöiden haastattelu 29.11.2023.

²⁴⁸ Nuorisotyöyksiköiden työntekijöiden haastattelu 29.11.2023.

²⁴⁹ Nuorisotyöyksiköiden työntekijöiden haastattelu 29.11.2023.

²⁵⁰ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan käynnillä 10.11.2023 saadut tiedot.

²⁵¹ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan käynnillä 10.11.2023 saadut tiedot.

ARVIOINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Nuorisotaloilla on pidetty säännöllisiä nuorisotalokokouksia ja tuettu nuorten osallistumista, ohjattu harrastuksiin. Kaikessa on ajatuksena myönteiseen tunnistamiseen perustuva kohtaaminen, nuoren kiinnostuksen kohteiden ja vahvuuksien huomioiminen, syrjivään ja uhkaavaan käytökseen puuttuminen ja konfliktinratkaisukeinojen opettaminen, antirasistinen työote sekä sosiaalisten taitojen käytännön harjoittelu nuorten kanssa erilaisissa tilanteissa.²⁵²

Jalkautuvassa nuorisotyössä kohdataan paljon maahanmuuttajataustaisia, mahdollisesti yksinäiseksi itsensä tuntevia. Heitä yritetään ohjata erilaisen toiminnan pariin. Etsivässä nuorisotyössä ollaan jalkautuvaa nuorisotyötä enemmän ehkä tekemisissä yksinäisyyden ehkäisyn kanssa. Asiakkaana on usein aikuisia ihmisiä, jotka ovat kotonaan, eivätkä oleskele julkisissa tiloissa. Näillä nuorilla ei välttämättä ole sosiaalisia taitojaakaan. Nuorille järjestetään erityistä pienryhmätoimintaa, nuoria ohjataan kolmannen sektorin ryhmiin ja nuorten aikuisten olohuonetoimintaan mukaan. Lisäksi voidaan mennä nuoren mukana harrastukseen tai vaikkapa museoon.²⁵³

Itäluotsin²⁵⁴ nähdään tehneen useita vuosia hyvää työtä yksinäisyyden ehkäisemiseksi ja tunnistamiseksi. Avoimessa nuorisotyössä kohdataan vähemmän yksinäisiä kävijöitä. Nuorisotyöyksiköissä nähdään kuitenkin tärkeänä, että kohtaamismahdollisuuksia, toimintoja ja tiloja tarjotaan myös niille nuorille, jotka tuntevat olonsa yksinäiseksi tai eivät viihdy nuorisotalojen avoimessa toiminnassa. Esimerkiksi kädentaitojen toimintoihin tai leffakerhoihin hakeutuu erilaisia nuoria kuin nuorisotalojen avoimeen toimintaan. Nuorille saatetaan myös räätälöidä heille sopivaa toimintaa, esimerkiksi keittiössä aputyöntekijänä toimimista, mikä madaltaa kynnystä tulla talolle ja osallistua omien mahdollisuuksien puitteissa. Kohdennetun työn ohessa on yksinäisyys -teemaa lähestytty myös yhteisöllisestä näkökulmasta vahvistamalla nuorten yhteisöjen empatia- ja vuorovaikutustaitoja. Ylipäänsä kaveritaidoissa ja kommunikoinnissa nähdään olevan paljon opeteltavaa nuorilla koko kaupungissa ja etenkin varhaisnuorilla. Koronapandemia ja kotikoulu ovat vaikuttaneet tähän. Lisäksi erilaisilla alakulttuureilla ja sillä mitä ihaillaan, kuten road man-kulttuuri, on vaikutusta.²⁵⁵

HelsinkiMission yksinäisyyden ehkäisyn hankkeessa järjestetään koulutusta

Helsingin kaupunki käynnisti HelsinkiMissionin kanssa syksyllä 2021 ohjelman nuorten yksinäisyyden ehkäisemiseksi. Siinä koulutetaan henkilökuntaa tunnistamaan yksinäisyyttä ja ottamaan asia puheeksi, tarjotaan nuorille tukea ja keskusteluapua sekä annetaan oppilaitosyhteisölle keinoja vähentää yksinäisyyttä. Hankkeessa on myös toteutettu kaksi kyselyä yksinäisyydestä toisella asteella opiskeleville. Syksyn

²⁵² Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan käynnillä 10.11.2023 saadut tiedot.

²⁵³ Etsivän ja jalkautuvan nuorisotyön haastattelu 17.11.2023.

²⁵⁴ Luotsi on Helsingin kaupungin järjestämää kohdennettua nuorisotyötä. Se on tarkoitettu yläkouluikäisille (12–15 v.) nuorille, joiden elämäntilanteeseen tarvitaan yksilöllistä tukea, mutta tarvetta lastensuojelulliseen tai hoidolliseen työhön ei ole. Toimintaa järjestää Itäluotsi, Länsiluotsi ja Koillisluotsi. <https://nuorten.hel.fi/terveys-ja-hyvinvointi/tukea-ja-vetoapua/luotsi/>. Katsottu 16.1.2024.

²⁵⁵ Nuorisotyöyksiköiden työntekijöiden haastattelu 29.11.2023.

ARVIOINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

2022 kyselyn mukaan 15 prosenttia helsinkiläisistä opiskelijoista koki haitallista yksinäisyyttä, syksyn 2023 kyselyssä heitä oli jopa 18 prosenttia. Vuonna 2022 kyselyyn vastasi jopa 3 341 nuorta ja vuonna 2023 vastanneita nuoria oli 1 343.²⁵⁶

Koulut tavoittavat myös yksinäiset nuoret, joten nuorisopalvelujen mukaan koulujen kanssa tulee vahvistaa palveluohjausta. Tässä keskeisiä yhteistyökumppaneita ovat koulunuorisotyö ja yhteistyö kuraattorin kanssa. Yksinäisyystyötä tehdään yhdessä myös seurakunnan ja HelsinkiMission kanssa sekä yksinäisten nuorten tukemisessa että henkilöstön osaamisen vahvistamisessa. Yksinäisyyttä torjutaan myös muussa toiminnassa, kuten Tyttöjen ja poikien talot ja Sateenkaareva nuorisotyö yksinäisyyttä tai yhteisöstä ulossulkemista kokeneiden nuorten kanssa.²⁵⁷

Vuonna 2023 yksinäisyyskyselyn keskeinen huomio oli, että pitkäkestoista yksinäisyyttä kokevat tarvitsevat vahvempaa tukea. Nuorisotyön tehtävänä on tunnistaa yksinäisyyden riskitekijöitä, vahvistaa suojaavia tekijöitä ja ennalta ehkäistä yksinäisyyttä. Nuorisopalvelujen mukaan yksilötyöhön ja pienryhmien panostaminen vaatii ohjausresurssin lisäämistä, jotta nuorten yksinäisyyden ehkäisyä voidaan vahvistaa.²⁵⁸

Vuonna 2024 nuorisotyöyksiköissä on tarkoitus toteuttaa oman toiminnan arviointi ”Yksinäisyyden ehkäisyn hyvät käytännöt”-taulukkoa hyödyntäen ja valita kehittämistoimenpiteet jokaiseen yksikköön, sekä jatkaa henkilöstön osaamisen kehittämistä HelsinkiMission kanssa aiheesta Yksinäisyyden riskitekijöiden tunnistaminen ja puheeksi ottamisen malli. Koulutuksiin osallistuneiden määrää seurataan.²⁵⁹

Yhteiskehittämistä ja tutkimusta aiheesta tehdään myös laajassa kansainvälisessä ryhmittymässä Right to belong -tutkimushankkeessa, jossa Helsingin kaupunki on mukana.²⁶⁰

Nuorisopalveluissa toimintaa on kehitetty erityisesti koronapalautumiseen saaduilla määrärahoilla. HelsinkiMission käynnistämää School to belong -hanketta toteuttamaan on palkattu projektiasiantuntija.²⁶¹ Vuonna 2022 nuorisopalveluiden työntekijöistä 22 on osallistunut HelsinkiMission järjestämään yksinäisyyttä koskevaan kolmiosaiseen koulutukseen touko-lokakuussa. Koulutuksen teemoja olivat johdatus nuorten yksinäisyyteen ja yksinäisyys puheeksi, yksinäisyyden vähentämisen työkalut ja yksinäisyyttä vähentävä kulttuuri. Nuorisopalveluissa puhutaan mieluummin työkaluista kuin varsinaisista toimintamalleista.²⁶²

²⁵⁶ Helsingin kaupungin raportti opiskelijoiden yksinäisyyskyselyn tuloksista, 2022. School to belong. HelsinkiMission ja School to belong – yksinäisyyskysely 2023: Helsingin kaupungin 2. aste. HelsinkiMissio.

²⁵⁷ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan käynnillä 10.11.2023 saadut tiedot.

²⁵⁸ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan käynnillä 10.11.2023 saadut tiedot.

²⁵⁹ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan käynnillä 10.11.2023 saadut tiedot.

²⁶⁰ <https://righttobelong.fi/>. Katsottu 20.11.2023.

²⁶¹ Alkuhaastattelu nuorisopalveluissa 21.6.2023.

²⁶² Nuorisopalveluista saatu sähköpostivastaus 21.9.2023.

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl. 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

2.6.5 Kesätoimintaa ja muuta vapaa-ajan toimintaa on systematisoitu

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan toimintasuunnitelman ja tuloskortin 2023 yksittäisenä tavoitteena on lisäksi systematisoida kesätoimintaa.

Nuorisotyötä tehdään myös kesällä, kun useat muut palvelut ovat suljettuna. Etsivä ja jalkautuva nuorisotyö toimivat kaikkina vuoden päivinä joulupäivää ja tapaninpäivää lukuun ottamatta. Tuoreimmat kehittämisen kohteet ovat Vapun, koulujen päättäjäisten ja uusimpana koulujen aloittamiseen liittyvät nuorten kokoontumiset, johon jalkautuva nuorisotyö tulee paikalle. Tämän järjestäminen on jalkautuvan nuorisotyön toiminnanjohtajan vastuulla. Korkeakouluhakupudokkaiden määrä selviää vuosittain heinäkuussa, joten etsivä nuorisotyö on aloittamassa yhteistyötä eri kaupunkien ja oppilaitosten kanssa tämän ryhmän saavuttamiseksi.²⁶³

Kesät kuntoon-työryhmän työn tavoitteena oli, että yksiköissä sekä yhteisissä kesätoiminnoissa olisi tulevaisuudessa sopivat resurssit mahdollistamaan kesätoiminnan toteuttamisen mahdollisimman suunnitelmallisesti ja ennakoivasti. Työryhmä on kehittänyt erityisesti nuorten palkkaamiseen liittyviä prosesseja, kesä sijaiset sijoittamista ja miten henkilöstöä siirretään kesäaikana työskentelemään muualle.²⁶⁴

Kesälle 2023 pyrittiin varmistamaan, että valituissa yhteisissä toiminnoissa eli Bengtsårin leirisaarella, Fallkullan kotieläintilalla, Lasten liikennekaupungissa, Nuorten Pride-viikolla ja Tall Ship Race -tapahtumassa oli hyvissä ajoin tiedossa niissä kesällä työskentelevät ohjaajat. Alan opiskelijoiden rekrytointia kesälle lisättiin merkittävästi ja vuonna 2023 nuorisopalveluissa työskenteli 17 opiskelijaa. Opiskelijoiden rekrytoinnilla on pyritty muun muassa helpottamaan henkilöstön riittävyttä yhteisissä toiminnoissa ja yksiköissä, vähentämään oman henkilöstön siirtojen tarvetta sekä mahdollistamaan oman henkilöstön kesälomien pitämistä loma-aikaan. Lisäksi opiskelijoiden rekrytoinnilla houkutellaan potentiaalisia tulevia työntekijöitä.²⁶⁵

Opiskelijoiden keskeisenä tehtävänä on vakituisen henkilöstön tuella ohjata nuoria kesätyöntekijöitä, joka teki mahdolliseksi aiempaa useamman kesätyöpaikan tarjoamisen nuorille. Vuonna 2023 nuorisopalveluissa tarjosi kesätyöpaikan lähes 288 nuorelle. Kesätyöntekijöiden palkkaamiseen käytetään kaupunginkanslian määrärahoja, jotka laskivat vuonna 2023 edelliseen vuoteen nähden (vuonna 2022 kesätyöntekijöitä oli 314). Kesätyöntekijöistä suurin osa, 123, työskenteli Itäisessä nuorisotyössä, jonka alle on sijoitettu Ympäristötoiminnan nuorisotyöyksikkö (48 kesätyöntekijää).

²⁶³ Etsivän ja jalkautuvan nuorisotyön haastattelu 17.11.2023.

²⁶⁴ Kesät kuntoon -työryhmän puheenjohtajalta 31.10.2023 saatu työryhmän koostama esitys kesätoiminnan systematisoinnista.

²⁶⁵ Kesät kuntoon -työryhmän puheenjohtajalta 31.10.2023 saatu työryhmän koostama esitys kesätoiminnan systematisoinnista.

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Kesätyöntekijöistä 112 työskenteli Pohjoisessa nuorisotyössä (Pasilan nuorisotyöyksikössä 38 ja Malmin nuorisotyöyksikössä 31 kesätyöntekijää). Kesätyöntekijöistä 53 työskenteli Läntisessä nuorisotyössä.²⁶⁶

Kesät kuntoon -työryhmä keräsi kokemuksia rekrytointiin liittyen ja on vienyt niitä eteenpäin toimialan sekä Kaupunginkanslian HR:lle. Kesästä kerättiin kokemuksia ja palautetta yksiköiden päälliköiltä, rekrytoijilta, opiskelijoita ohjanneilta sekä opiskelijoilta välittömästi kesän jälkeen. Palautteen perusteella rekrytointien aikataulu ja paikoin myös prosessi koettiin epäselväksi, mutta opiskelijoiden työjaksosta, myös opiskelijoilta itseltään, saatu palaute oli hyvää ja helpotti työntekijätilannetta. Palautteen pohjalta valmistellaan toimenpiteitä vuodelle 2024. Tarkoitus on palkata opiskelijoita enemmän kuin kesällä 2023.²⁶⁷

Työryhmän on tarkoitus jatkaa työtään vuonna 2024 muun muassa laatimalla vuosikello rekrytointien, päätösten ja toiminnan osalta, perehdyttää työpaikkaohjaajat. Viestinnässä tärkeänä pidetään näkyvyyttä nuorisotyöpäivillä ja oppilaitoksissa kaupunkitasoisesti suunnitellusti ja koordinoitusti. Oppilaitosyhteistyötä on tarkoitus kesittää nimetyille henkilölle.²⁶⁸

2.7 Kokoavat havainnot

Tässä luvussa vastataan arvioinnin osakysymyksiin ja kuvataan arvioinnin muut keskeiset havainnot.

Vastaukset arvioinnin osakysymyksiin

Osakysymys	Vastaus	Huomioitavaa
1. Onko nuorisotyön avointa perustoimintaa vahvistettu ja toiminta turvattu ympäri kaupunkia?	Pääosin ei	Tilat ovat vähentyneet. Henkilöstöresurssit eivät ole kehittyneet tarpeen ja tehtävien kanssa samassa suhteessa.
2. Onko etsivää ja jalkautuvaa nuorisotyötä vahvistettu?	Kyllä	Osa toiminnasta on riippuvaista avustuksista.
3. Onko nuorisotyötä kehitetty kouluttamalla henkilöstöä ja otamalla käyttöön uusia toimintamalleja nuorten kohtaamisessa?	Osittain kyllä	Koulutuksia on käyty, mutta toimintamallien käyttöönotto on vielä kesken.

²⁶⁶ Kesät kuntoon -työryhmän puheenjohtajalta 31.10.2023 saatu työryhmän koostama esitys kesätoiminnan systematisoinnista.

²⁶⁷ Kesät kuntoon -työryhmän puheenjohtajalta 31.10.2023 saatu työryhmän koostama esitys kesätoiminnan systematisoinnista.

²⁶⁸ Kesät kuntoon -työryhmän puheenjohtajalta 31.10.2023 saatu työryhmän koostama esitys kesätoiminnan systematisoinnista.

ARVIOINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Ensimmäisen osakysymyksen kriteerinä oli, että nuorisotyön avoimeen perustoimintaan on lisätty resursseja koronapandemian jälkeen, nuorisotalojen ja -tilojen resurssit ovat pysyneet ennallaan, tilojen fyysinen saavutettavuus on pysynyt hyvänä ympäri kaupunkia ja nuorisotalot ovat saavutettavissa matalalla kynnyksellä kohteena olevalle ikäryhmälle. Arvioinnissa havaittiin, että nuorisotilojen lukumäärä on vähentynyt, neliömäärä pienentynyt ja fyysinen saavutettavuus heikentynyt 2017–2022. Nuoriso-ohjaajien määrä kasvoi 2019, kun etsivä nuorisotyö siirtyi toimialalle, mutta resurssit suhteessa nuorten määrään ovat vaihdelleet sen jälkeen. Käyntien määrä on vasta palautumassa koronapandemiaa edeltävään aikaan. Nuorisotalojen asiakastytyväisyys on parantunut, mutta neljäsosa nuorista pitää alueensa oleskelutiloja riittämättömänä. Sekä johto että henkilöstö katsovat, että avoin toiminta tai perustoiminta ei ole vahvistunut, syynä on muun muassa henkilöstöpula ja lisääntyneet tehtävät. Kriteerinä oli lisäksi, että kesätoimintaa on alettu systematisoida ja että avoimessa nuorisotoiminnassa on kokeiltu tiimiesihenkilömallia ja alettu laatia itsearviointia. Kesätoimintaa on systematisoitu Kesät kuntoon-työllä. Hallinnollista työtä on tarkoitus vähentää tiimiesihenkilökokeilulla 2023–2024.

Toisen osakysymyksen kriteerinä oli, että etsivään ja jalkautuvaan nuorisotyöhön on lisätty resursseja koronapandemian jälkeen. Työntekijöitä koulutettiin koronapandemian aikaan jalkautuvaan työhön, eli resurssit lisääntyivät tuolloin tilapäisesti. Jalkautuvassa työssä on lisätty suunnitelmallisuutta, tehokkuutta ja aluevastuuta. Yhteistyötä on alettu tehdä tiiviimmin järjestöjen kanssa. Etsivän nuorisotyön volyyymi kasvoi hieman 2023 myös uusien sopimusten myötä. Etsivän nuorisotyön asiakkaat ovat tyytyväisiä palveluun. Yksilöllisesti tuettujen nuorten määrä kasvoi runsaasti 2021–2022, ja suunnitelmallisesti tuettujen nuorten määrä kasvoi 2021 ja 2022 edellisiin vuosiin nähden. Etsivässä ja jalkautuvassa työssä ongelmaksi koetaan se, että osa toiminnasta on täysin riippuvaista avustuksista, ja niiden hakeminen on työlästä.

Kolmannen osakysymyksen kriteerinä oli, että nuorisotyöntekijöitä on koulutettu Common Approach -malliin, on otettu käyttöön toimintamalleja väkivaltaisen käytöksen ja yksinäisyyden ehkäisemiseksi ja edistetty nuorisotyön digitaalisuutta. CA-mallin koulutukseen on osallistunut koko nuorisopalvelun henkilökunta. Antirasististen työotteen koulutus ollut keskeistä väkivallan ennaltaehkäisytyössä, ja lisäksi paraikaa on meneillään Nuorten väkivallan ehkäisy -hanke, jossa etsitään uusia malleja väkivallan ennaltaehkäisyyn. Myös muita koulutuksia on ollut, kuten ART-koulutus väkivallan ehkäisyyn, mutta mallien vieminen käytäntöön on vaihdellut muun muassa henkilöstövajauksen vuoksi. HelsinkiMission kanssa toteutetaan yhdessä Nuorten yksinäisyyden ehkäisyyn liittyvää hanketta. Hankkeessa on toteutettu kaksi kyselyä ja saatu koulutusta. Digitaalista nuorisotyötä kehitettiin runsaasti koronapandemian seurauksena, joskin digitaalisuushanke nuorisopalvelutasolla on yhä kesken. Lisäksi nuorisotyötä tulisi tehdä digitaalisesti, mutta edellytykset digitaaliseen kohtaamiseen esimerkiksi nuorten käyttämällä digitaalisilla alustoilla ovat heikot kaupungin tiukkojen sääntöjen vuoksi.

Muut keskeiset havainnot

ARVIOINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl. 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Nuorten tilanteet ovat muuttuneet aiempaa haastavammaksi. Lisäksi tilanteet vaihtelevat eri ikäisillä, ja vaihtelua on myös sukupuolen mukaan. Helsinkiläisistä tytöistä enemmän kuin joka kolmas kokee ahdistuneisuutta tai masennusoireilua. Syrjinnän, häirinnän ja seksuaaliväkivallan kokemukset ovat yleisempiä tytöillä, ja häirintä on yleistynyt viime vuosina. Koulukiusaaminen on lisääntynyt. Helsinkiläiset pojat kokevat muuta maata enemmän fyysistä uhkaa, ja uhkaa koetaan entistä useammin. Väkivallan ja yksinäisyyden ehkäisy ovat täten keskeisiä ilmiöitä, mutta resurssit eivät ole kasvaneet suhteessa niihin moninaisesti odotuksiin, mitä nuorisotyölle on.

Lisäksi henkilöstöpula ja lisääntyneet tehtävät kuormittavat nuorisotyön tekemistä. Alalla on rekrytointivaikeuksia, eikä Helsinki ole enää houkutteleva työnantaja, koska lähikaupungit ovat nostaneet nuorisotyöntekijöiden palkkausta Helsinkiä korkeammaksi ja vakinaistaneet esimerkiksi koulunuorisotyötä tekeviä. Oppisopimuskoulutuksen ja harjoittelupaikkojen lisääminen voisivat parantaa työntekijöiden saataavuutta. Nuorisotyöntekijät toivovat palkkauksen ohella kehitettävän työn sisältöä siten, että tehtäviä eriytettäisiin, että työn pirstalemaisuus vähenisi.

Työhyvinvointi on osin heikentynyt nuorisopalveluissa, mikä näkyy lähtövaihtuvuuden kaksinkertaistumisena 2021–2023 sekä merkittävänä laskuna työnantajaa suosittavien määrässä. Koronapandemia on vaikuttanut henkilöstön työhön ja lisännyt kuormitusta. Negatiiviset vaikutukset ja alhaisempi työhyvinvointi painottuu Itäisen ja Pohjoisen nuorisotyön alueille. Näillä alueilla pandemian koettiin vaikuttaneen henkilöstön työhön enemmän ja koronan vaikutukset koettiin useammin kielteisenä kuin Läntisellä alueella. Idässä koronapandemia on lisännyt henkilöstön kuormittuneisuutta muita alueita enemmän.

Myönteistä kehitystä työhyvinvoinnissa on tapahtunut työstressin vähentymisenä sekä lähiesihenkilöltä saatavan tuen vahvistumisena. Myös työn mielekkyys on vahvistunut. Nuorisopalvelujen henkilöstön työhyvinvoinnin tilaa seurataan säännöllisesti, mutta kokonaisuuden kehitystä ei tarkastella palvelussa eikä toimenpiteitä ole laadittu koko palvelua läpileikkaavasti.

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl. 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

3 JOHTOPÄÄTÖKSET

Nuorisotyötä on vain osittain vahvistettu strategian ja talousarvion tavoitteiden mukaisesti. Nuorisotilojen lukumäärä, neliömäärä ja fyysinen saavutettavuus on heikentynyt, eikä perustoiminta tai avoin toiminta ole vahvistunut henkilöstöressurssien vajauksen vuoksi. Sen sijaan etsivää ja jalkautuvaa nuorisotyötä vahvistettiin koronapandemian aikana. Jalkautuvassa työssä henkilöstöressurssien kasvu oli pääosin tilapäistä, ja työntekijät siirtyivät takaisin avoimeen nuorisotyöhön, kun nuorisotalot jälleen avattiin. Jalkautuvasta työstä on kuitenkin tullut osa perusnuorisotyötä. Nuorisotyötä on kehitetty kouluttamalla henkilöstöä tavoitteiden mukaisesti, mutta uusien väkivallan ja yksinäisyyden ehkäisyn toimintamallien käyttöönotto on kesken.

Osalla nuorisotaloista on riittämättömät henkilöstöressurit perustoimintaan, sillä henkilöstöressusseja ei ole lisätty suhteessa kasvaneisiin odotuksiin ja lisääntyneisiin tehtäviin nähden. Henkilöstöpulan takia nuorisotaloilla joudutaan priorisoimaan töitä. Joudutaan ratkaisemaan milloin ja mitkä nuorisotalot pidetään avoinna ja ehditäänkö järjestää nuorista lähtevää pienryhmätoimintaa. Lisäksi tulee pohtia, mille ikäryhmälle toimintaa järjestetään, ehditäänkö jalkautua alueelle ja vielä kehittää toimintaa. Koska työ on kiireistä ja reagoivaa, nuorisotyöntekijöillä ei ole riittävästi aikaa kohdata nuoria, vaikka kohtaamisen tulisi olla nuorisotyön ydin. Sekä tehtävien että hallinnollisen työn määrä on kasvanut ja kiire lisääntynyt. Tiimiesihenkilömallilla on tarkoitus vähentää hallinnollista työtä, mutta kokeilu on vielä kesken.

Henkilöstöpulaan vaikuttavat sekä veto- että pitovoimatekijät. Helsinki on ollut aikoinaan vetovoimainen työpaikka verrattuna lähikuntiin, mutta nykyisin lähikunnat houkuttelevat työntekijöitä korkeammalla palkalla ja muun muassa vakinaistamalla henkilöstöä. Päteviä työntekijöitä on hankala saada. Henkilöstön saatavuudessa on ongelmia myös etsivässä nuorisotyössä, ja siinä moni toiminto on riippuvaista saatavista avustuksista. Rekrytointia ja työntekijöiden pysyvyyttä voitaisiin helpottaa palkkausta ja työnkuvia kehittämällä siten, että töitä voitaisiin eriyttää sen sijasta, että kaikkien tulee tehdä kaikkea. Oppisopimuskoulutus on havaittu hyvänä polkuna alalle.

Huolimatta siitä, että nuorisotyöntekijät kokevat työnsä mielekkääksi ja mielekkyyden kokemus on kasvanut, työhyvinvointi on paikoin heikko. Lähtövaihtuvuus on kaksinkertaistunut parissa vuodessa ja sairauspoissaolot ovat haastattelujen perusteella kasvaneet. Osa nuorisotyöalueiden ongelmista tiivistyy johtamiseen ja ilmapiiriin. Työhyvinvointi on heikentynyt erityisesti Itäisellä alueella, mutta myös Pohjoisen alueella on heikkenemistä. Näillä alueilla myös koronapandemian vaikutukset koettiin rankemmin kuin muualla. Toimialalla seurataan työhyvinvointia, mutta toimenpiteitä ei ole laadittu koko palvelua läpileikkaavasti.

Nuorisotyöntekijöitä on koulutettu Common Approach -malliin talousarviotavoitteen mukaisesti. Henkilöstöä on koulutettu ja ollaan kouluttamassa moniin työmuotoihin, joilla ehkäistään väkivaltaa ja yksinäisyyttä. Koulutusten hyödyntäminen - esimerkiksi

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (JulKL 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

aiemmin ART väkivallan ehkäisyssä - edellyttäisi resursseja tai tiimin, jossa toimintamalli otetaan käyttöön. Koska tällaisia ei ole ollut ART-koulutuksen tapauksessa, koulutusta ei voitu hyödyntää tarkoitetulla tavalla. Uudessa väkivallan ehkäisyhankkeessa ja yksinäisyyden ehkäisemisen hankkeessa on tarpeen ottaa tämä huomioon.

ARVIOINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl. 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

LÄHTEET**Arviointiin liittyvät käynnit ja kokoukset**

Nuorisopalvelukokonaisuus. Diaesitys tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan kokouksessa 18.9.2023.

Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalle 10.11.2023.

Haastattelut

Nuorisosiainjohtajan, läntisen nuorisotyön aluepäällikön ja pohjoisen nuorisotyön aluepäällikön alkuhaastattelu 21.6.2023.

Nuorisosiainjohtajan ja aluepäälliköiden haastattelu 23.10.2023.

Etsivän ja jalkautuvan nuorisotyön haastattelu 17.11.2023: Etsivän nuorisotyöyksikön päällikkö, Ruoholahden nuorisotalon tiimiesihenkilö, jalkautuvan nuorisotyön toiminnanjohtaja

Nuorisotyöyksiköiden työntekijöiden haastattelu 29.11.2023: Kaarelan nuorisotiimin tiimiesihenkilö, Malmin nuorisotyöyksikön tiimiesihenkilö, Haagan nuorisotyöyksikön nuorisiohjaaja, pohjoisen nuorisotyön projektityöntekijä, Herttoniemen nuorisotiimin nuorisiohjaaja.

Keskeiset sähköpostitiedustelut

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan HR-partnerilta saadut henkilöstötiedot syksyllä 2023 ja keväällä 2024.

Nuorisopalvelujen erityissuunnittelijalta sähköpostitse saadut tilastotiedot syksyllä 2023 ja keväällä 2024.

Nuorisopalvelujen erityissuunnittelijalta sähköpostitse saatu koonti nuorisotyöyksiköiden päälliköiden näkemyksistä nuorisotyöyksiköiden ja nuorisotalojen käyntiker-toihin vaikuttavista tekijöistä 27.11.2023.

Muut lähteet:

Berg, P. & Myllyniemi, S. (toim.), Palvelu pelaa! Nuorisobarometri 2020. Valtion nuorisoverkosto. Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto. Opetus- ja kulttuuriministeriö 2021.

Helsingin hyvinvointisuunnitelma 2022–2025. Hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta kaikille. Kvsto 16.11.2022, 277 §.

ARVIOINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl. 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Helsingin kaupungin talousarvio 2023.

Helsingin kaupungin raportti opiskelijoiden yksinäisyyskyselyn tuloksista, 2022. School to belong. HelsinkiMissio ja School to belong – yksinäisyyskysely 2023: Helsingin kaupungin 2. aste. HelsinkiMissio.

Helsingin nuorisopalveluiden nuorisotyön perussuunnitelma – NUPS. Helsingin kaupungin nuorisopalvelukokonaisuus joulukuu 2020, muokattu marraskuu 2022.

Helsingin seudun avoimet tilastotietokannat. Nuorten määrä iän, sukupuolen ja äidinkielen mukaan. Saatavana. https://stat.hel.fi/pxweb/fi/Hyvinvointitilastot/Hyvinvointitilastot_Lasten_ja_nuorten_hyvinvointi_1_Vaesto_ja_elinolot/VE02_nuortenmaara.px/. Katsottu 1.8.2023.

Helsingin seudun avoimet tilastotietokannat. Aluesarjat. Saatavana <https://stat.hel.fi/pxweb/fi/Aluesarjat/>. Katsottu 21.12.2023

Hoikkala, T. & Vauhkonen, T., Kohdennetun nuorisotyön vaikuttavuus. Näkökulma 55/2020. Nuorisotutkimusseura ry. Saatavana <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/nakokulmat/nakokulma55.pdf>.

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry. Vuosikertomus 2021, 19.4.2022. www.intory.fi.

Kanuunan toimintakertomus 1.4.2022- 31.3.2023. Saatavana <https://www.nuorisokanuuna.fi/sites/default/files/materiaalipankki/2023-06/Kanuunan%20toimintakertomus%202022%E2%80%932023.pdf>.

Kiilakoski, T., Nuorisotalotoiminnan kehittäminen. Teoksessa Komonen, K. & Suurpää, L. & Söderlund, M. (toimi), Kehittyvä nuorisotyö. Nuorisotutkimusseura. Tammerprint Oy, Tampere 2015.

Kinnunen, R., ”Olen päässyt omille jaloilleni”. Etsivän nuorisotyön valtakunnalliset Sovari 2022 -tulokset. Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry, 2023. Saatavana <https://www.intory.fi/materiaalipankki/olen-paassyt-omille-jaloilleni-etsivan-nuorisotyon-valtakunnalliset-sovari-2022-tulokset/>.

Kivijärvi & Kauppinen & Kiilakoski & Leskinen (2022). Hidasta kasvua ja lisääntyviä vastuita: kunnallinen nuorisotyö Suomessa 2021. Nuorisotutkimusseuran/Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 238, 2022.

Kivijärvi, M. (toim.), Läpi kriisien. Nuorisobarometri 2022. Valtion nuorisoverkosto. Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto. Opetus- ja kulttuuriministeriö 2022. Saatavana <https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2023/03/nuorisobarometri-2022-web.pdf>.

ARVIOINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl. 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Komonen, Katja., Leena. Suurpää, & Markus. Söderlund. Kehittyvä nuorisotyö. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 2012. Print.

Koulutuksen ja työn ulkopuolella olevat (NEET) nuoret, katsaus tilanteeseen ja toimenpiteisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö 19.2.2019.

Kasvun paikka. Helsingin kaupunkistrategia 2021–2025.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan toimintasääntö 19.12.2022.

Maailman toimivin kaupunki. Helsingin kaupunkistrategia 2017–2021.

Mukana-ohjelma 2017–2021. Eriarvoisuuden vähentämisen ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyn kaupunkistrategiahanke. Loppuraportti. Helsingin kaupunki, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala. Saatavana https://www.hel.fi/static/liitteet-2019/KasKo/hankkeet/Mukana%20ohjelman%20loppuraportti_verkkoon.pdf

Lahtinen, P., Kunnallisen nuorisotyön mahdollisuudet nuorten lähiyhteisöjen tukemisessa. Teoksessa Kivijärvi, M. (toim.), Läpi Kriisien, Nuorisobarometri 2022.

Laine, S., Kauppinen, E., Malm, K. & Hoikkala, T. (toim.), Nuoruus korona-ajan kaupungissa. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, Verkkojulkaisuja 176/2023. Saatavana https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/nuoruus_korona_ajan_kaupungissa.pdf.

Määttä, S. (2023). Kouluterveyskysely 2023 -Helsinkiä lasten ja -nuorten koettu hyvinvointi, terveys ja turvallisuus. Tilastoja 2023: 6. Helsinki: Helsingin kaupunginkanslia. Saatavana https://www.hel.fi/static/kanslia/Kaupunkitieto/23_10_26_Tilastoja_6_Maatta.pdf

Nuorisolaki 1285/2016.

Soanjärvi, K., Mitä on ammatillinen nuorisotyö? Nuorisotyön villiä kenttää kesyttämässä. Väitöstutkimus. Kasvatustieteiden tiedekunta, Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä 2021.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Kouluterveyskyselyn tulokset. Perusopetuksen 8. ja 9. luokan, lukion, ammatillisten oppilaitosten tulokset tilastokuutiosta. Saatavana <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset>. Noudettu 23.10.2023.

THL (2023), Monialainen yhteistyö nuorille suunnatuissa palveluissa on vaihtelevaa – katsaus kirjallisuuteen. Tutkimuksesta tiiviisti 23/2023, THL.

Työterveyslaitos. Kunta10-tutkimuksen tulosportaali. Saatavana

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

<https://tulosportaali.fi/fi/login/NWYzMDMyOTEtM2FkZi00NDgzLTlk-MjYtM2UxODJhZWJhNTJh>. Noudettu 26.10.2023

Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma 2020–2023. Tavoitteena nuoren merkityksellinen elämä ja osallisuus yhteiskunnassa. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2020:2.

Valtion nuorisoneuvoston politiikkasuositukset 2020. Saatavana <https://tietoanurista.fi/wp-content/uploads/2021/03/politiikkasuositukset.pdf>. (Katsottu 11.4.2023)

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl. 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

LIITTEET

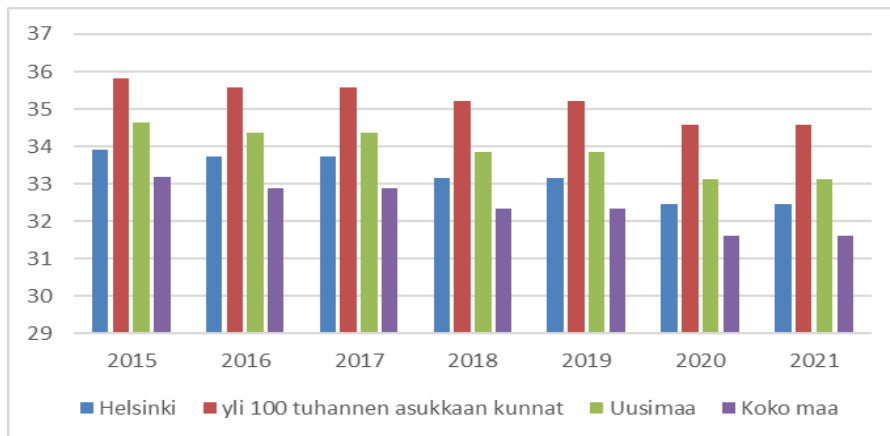
Liite 1 Nuorten määrä ja osuus väestöstä

Taulukko 6 Nuorten määrä Helsingissä ikäryhmittäin 2015–2022²⁶⁹

Ikäryhmä	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
10 - 12-vuotiaat	15 618	16 156	16 709	17 315	17 866	18 605	18 913	19 364
13 - 15 -vuotiaat	14 991	15 069	15 534	16 140	16 559	16 920	17 626	18 220
16 - 18 -vuotiaat	16 085	16 049	16 132	16 097	16 286	16 665	17 327	17 861
19 - 24 -vuotiaat	54 491	53 283	51 957	50 250	48 979	48 012	47 589	48 307
25 - 28 -vuotiaat	49 094	50 225	50 933	50 532	49 770	48 863	46 852	46 137
10 - 28 vuotiaat yhteensä	150 279	150 782	151 265	150 334	149 460	149 065	148 307	149 889
Helsingin väestö yhteensä	628 208	635 181	643 272	648 042	653 835	656 920	658 457	664 028

Taulukko 7 Helsingin nuorten ikäryhmien osuuden kehitys koko väestöstä 2015–2022, %²⁷⁰

Ikäryhmä	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
10 - 12-vuotiaat	2,5	2,5	2,6	2,7	2,7	2,8	2,9	2,9
13 - 15 -vuotiaat	2,4	2,4	2,4	2,5	2,5	2,6	2,7	2,7
16 - 18 -vuotiaat	2,6	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,6	2,7
19 - 24 -vuotiaat	8,7	8,4	8,1	7,8	7,5	7,3	7,2	7,3
25 - 28 -vuotiaat	7,8	7,9	7,9	7,8	7,6	7,4	7,1	6,9
10 - 28 vuotiaiden osuus koko väestöstä %	24	24	24	23	23	23	23	23

Kuvio 20 Nuorten (0–28-vuotiaiden) osuus asukaslukuun suhteutettuna Helsingissä verrattuna muihin isoihin kaupunkeihin, Uudenmaan kuntiin ja koko maahan 2015–2021²⁷¹

²⁶⁹ Ikä tarkoittaa henkilön ikää kokonaisina vuosina vuoden viimeisenä päivänä. Väkiluku tilastoajanjakson lopussa (31.12.) Lähde: Tilastokeskus, väestörakenne (Statfin-tietokanta).

²⁷⁰ Ikä tarkoittaa henkilön ikää kokonaisina vuosina vuoden viimeisenä päivänä. Väkiluku tilastoajanjakson lopussa (31.12.) Lähde: Tilastokeskus, väestörakenne (Statfin-tietokanta).

²⁷¹ Tilastokeskus, www.nuorisotilastot.fi, tiedot ladattu 12.6.2023.

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Liite 2 Kouluterveyskyselyn tuloksia

Taulukko 8 Kouluterveyskyselyn tuloksia Helsingissä 2017–2023, perusopetus, %²⁷²

Perusopetuksen 8. ja 9.luokkalaiset	2017	2019	2021	2023
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, %	73,7	73,7	65,0	66,2
Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, %	-	96,2	96,2	95,6
Kokee, että asuinalueella ei ole tarpeeksi oleskelutiloja nuorille, %	24,0	23,9	27,4	25,4
Kokee, että asuinalueella järjestetään kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa nuorille, %	32,9	32,6	30,1	30,9
Kokee harrastuspaikkojen sijaitsevan liian kaukana, %	19,5	17,9	18,3	19,4
Kokee kiinnostavat harrastukset liian kalliiksi, %	22,8	18,9	18,5	21,7
Harrastaa liikuntaa ohjatusti vapaa-ajalla vähintään viikoittain, %	-	60,7	52,7	60,8
Harrastaa liikuntaa omatoimisesti vapaa-ajalla vähintään viikoittain, %	-	71,2	75,2	73,5
Ei yhtään läheistä ystävää, %	9,2	11,3	8,1	7,3
Tuntee itsensä yksinäiseksi, %	11,0	15,0	20,0	12,0
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, %	13,7	15,7	21,8	22,5
Vähintään kaksi viikkoa kestänyt masennusoireilu, %	17,4	19,0	26,2	25,7
Ei ole kiusattu koulussa lainkaan lukukauden aikana, %	76,4	72,4	92,1	87,2
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, %	5,5	7,9	1,3	2,9
Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana, %	-	20,1	13,1	-
Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, %	-	31,0	38,9	-
Kokenut seksuaaliväkivaltaa vuoden aikana, %	-	9,3	12,0	-
Kokenut syrjintää koulussa tai vapaa-ajalla, %	-	35,8	23,3	-

Taulukko 9 Kouluterveyskyselyn tuloksia Helsingissä 2017–2023, lukiokoulutus, %²⁷³

Lukion 1. ja 2.vuosikurssin opiskelijat	2017	2019	2021	2023
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, %	73,7	72,2	65,3	64,8
Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, %	-	96,9	97,1	96,5
Kokee, että asuinalueella ei ole tarpeeksi oleskelutiloja nuorille, %	25,6	25,6	27,1	24,7
Kokee, että asuinalueella järjestetään kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa nuorille, %	28,6	28,2	29,8	30,4
Kokee harrastuspaikkojen sijaitsevan liian kaukana, %	16,7	17,2	17,8	17,6
Kokee kiinnostavat harrastukset liian kalliiksi, %	21,5	21,6	19,4	21,9
Harrastaa liikuntaa ohjatusti vapaa-ajalla vähintään viikoittain, %	-	45,1	38,3	41,3
Harrastaa liikuntaa omatoimisesti vapaa-ajalla vähintään viikoittain, %	-	73,3	76,6	74,1
Ei yhtään läheistä ystävää, %	10,3	7,3	8,9	11,3
Tuntee itsensä yksinäiseksi, %	12,0	10,9	16,6	22,8
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, %	14,3	17,2	25,1	24,4
Vähintään kaksi viikkoa kestänyt masennusoireilu, %	17,8	21,5	28,6	26,9

²⁷² Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Kouluterveyskyselyn tulokset. Perusopetuksen 8. ja 9. luokan, lukion, ammatillisten oppilaitosten tulokset tilastokuutiosta. <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset>. Noudettu 23.10.2023.

²⁷³ Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Kouluterveyskyselyn tulokset. Perusopetuksen 8. ja 9. luokan, lukion, ammatillisten oppilaitosten tulokset tilastokuutiosta. <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset>. Noudettu 23.10.2023.

ARVIONTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Lukion 1. ja 2.vuosikurssin opiskelijat	2017	2019	2021	2023
Ei ole kiusattu koulussa lainkaan lukukauden aikana, %	77,4	90,5	90,0	91,2
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, %	5,2	1,3	2,2	2,2
Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana, %	19,5	-	13,8	17,4
Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, %	22,3	-	36,5	32,2
Kokenut seksuaaliväkivaltaa vuoden aikana, %	7,4	-	10,2	13,1
Kokenut syrjintää koulussa tai vapaa-ajalla, %	-	-	26,3	23,4

Taulukko 10 Kouluterveyskyselyn tuloksia Helsingissä 2017–2023, ammatillinen koulutus, %²⁷⁴

Ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat	2017	2019	2021	2023
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, %	75,6	74,8	61,3	55,8
Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, %	-	91,5	93,1	90,2
Kokee, että asuinalueella ei ole tarpeeksi oleskelutiloja nuorille, %	23,1	25,6	25,2	25,5
Kokee, että asuinalueella järjestetään kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa nuorille, %	27,6	33,4	28,6	28,4
Kokee harrastuspaikkojen sijaitsevan liian kaukana, %	19,6	24,4	19,3	22,1
Kokee kiinnostavat harrastukset liian kalliiksi, %	32,3	31,3	27,5	29,2
Harrastaa liikuntaa ohjatusti vapaa-ajalla vähintään viikoittain, %	-	35,5	23,1	28,4
Harrastaa liikuntaa omatoimisesti vapaa-ajalla vähintään viikoittain, %	-	64,8	65,6	64,1
Ei yhtään läheistä ystävää, %	10,5	8,3	5,8	10,0
Tuntee itsensä yksinäiseksi, %	17,5	13,6	10,6	21,7
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, %	13,3	12,9	21,2	23,5
Vähintään kaksi viikkoa kestänyt masennusoireilu, %	14,0	17,7	24,4	28,1
Ei ole kiusattu koulussa lainkaan lukukauden aikana, %	77,8	91,0	87,3	85,5
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, %	5,4	1,1	1,9	5,0
Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana, %	17,6	13,5	18,0	18,5
Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, %	32,6	27,4	24,8	30,7
Kokenut seksuaaliväkivaltaa vuoden aikana, %	9,7	9,3	9,9	13,5
Kokenut syrjintää koulussa tai vapaa-ajalla, %	32,1	-	-	30,3

²⁷⁴ Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Kouluterveyskyselyn tulokset. Perusopetuksen 8. ja 9. luokan, lukion, ammatillisten oppilaitosten tulokset tilastokuutiosta. <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset>. Noudettu 23.10.2023.

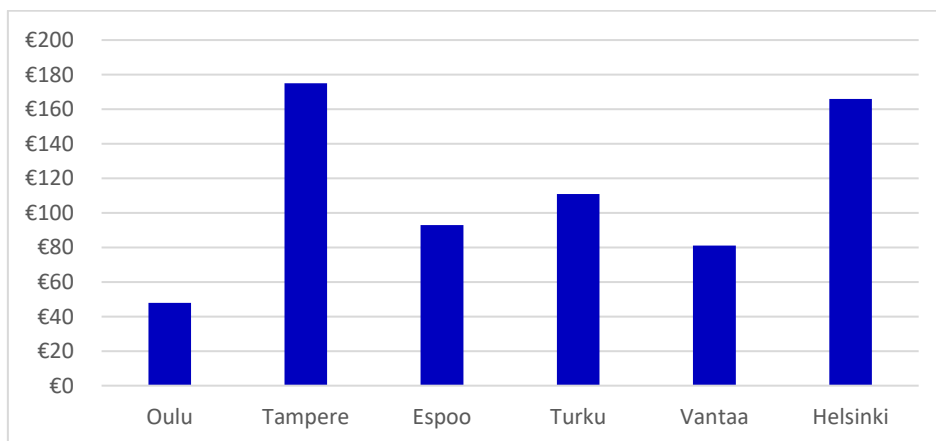
ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl. 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Liite 3 Nuorisopalvelujen taloustietoja

Taulukko 11 Nuorisotoimen nettokäyttömenot, osuus kunnan budjetista ja menot/0–28-vuotias nuori ja 15–28-vuotias nuori 2022²⁷⁵

Kunta	Nuorisotoimen nettokäyttömenot, €	Nuorisotoimen osuus budjetista, %	Nuorisotoimen menot/nuori (0-28-v.)	Nuorisotoimen menot/nuori (15-28-v.)
Oulu	3 929 484	0,32 %	48 €	85 €
Jyväskylä	5 546 000	0,67 %	103 €	169 €
Vaasa	1 813 304	0,39 %	74 €	123 €
Tampere	15 521 949	1,08 %	175 €	274 €
Espoo	10 125 000	0,58 %	93 €	190 €
Seinäjoki	1 814 395	0,44 %	78 €	149 €
Turku	7 740 972	0,65 %	111 €	172 €
Joensuu	1 703 000	0,37 %	63 €	102 €
Rovaniemi	1 567 596	0,40 %	71 €	132 €
Vantaa	6 766 705	0,50 %	81 €	159 €
Kuopio	4 428 000	0,57 %	108 €	188 €
Helsinki	35 219 000	0,86 %	166 €	298 €
Lappeenranta	1 781 000	0,43 %	78 €	136 €
Porvoo	2 168 744	0,70 %	139 €	301 €
Lahti	6 605 000	0,91 %	183 €	341 €
Pori	1 862 113	0,36 %	76 €	140 €
Hämeenlinna	1 051 000	0,25 %	54 €	104 €
Mikkeli	631 853	0,17 %	43 €	82 €
Kotka	2 673 000	0,74 %	197 €	369 €
Salo	1 400 767	0,43 %	107 €	219 €
Kouvola	2 697 000	0,47 %	133 €	261 €

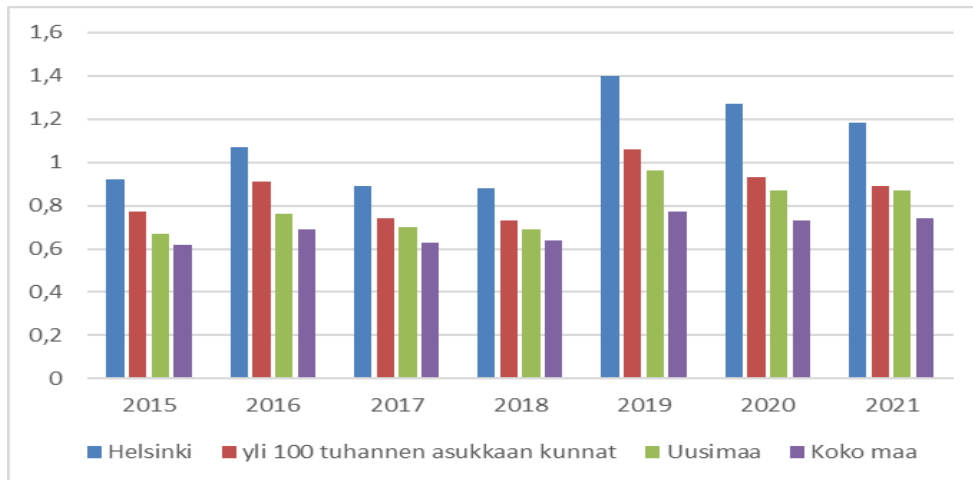
Kuvio 21 Nuorisotoimen menot/0–28-vuotias nuori (€) kuudessa suurimmassa kaupungissa 2022

²⁷⁵ Kuntien perustietoja taulukossa 2022, www.nuorisotilastot.fi. Väestöä ja taloudellisia tunnuslukuja koskevat tiedot perustuvat Tilastokeskuksen ja Kuntaliiton tietoihin.

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Liite 4 Nuorisopalvelujen suoritteet ja henkilöstötietoja

Kuvio 22 Nuorisohjaajien ja vastaavien määrä/0–28-vuotiaat (1000) Helsingissä verrattuna muihin isoihin kaupunkeihin, Uudenmaan kuntiin ja koko maahan 2015–2021²⁷⁶

Taulukko 12 Yksikön kaikki oma toiminta (käynnit ym.) nuorisotyöyksiköittäin 2019–2022²⁷⁷

Nuorisotyöyksikkö	2019	2020	2021	2022	2023	Muutos% 2019-2023
Itäkeskuksen nuorisotyöyksikkö	38 630	28 160	38 373	33 861	34 662	-10
Kaakkoinen nuorisotyöyksikkö	35 160	25 657	29 797	39 643	47 339	35
Ympäristötoiminnan yksikkö (painottuu asukaskäyttöön)	17 801	6 786	8 384	10 203	8 566	-52
Kontulan nuorisotyöyksikkö	63 741	37 268	30 910	52 015	57 760	-9
Vuosaaren nuorisotyöyksikkö	41 732	30 558	30 206	34 203	42 937	3
Eteläinen nuorisotyöyksikkö	57 856	40 840	44 446	36 448	70 681	22
Haagan nuorisotyöyksikkö	25 760	16 203	17 398	23 184	32 292	25
Helsingfors svenska ungdomsarbetsenhet	38 732	30 121	32 310	44 462	48 192	24
Kaarelan nuorisotyöyksikkö	21 980	15 585	15 411	23 683	24 104	10
Munkkiniemen nuorisotyöyksikkö	51 376	34 510	34 355	51 247	58 770	14
Koillinen nuorisotyöyksikkö	42 803	28 941	35 357	42 470	39 445	-8
Malmin nuorisotyöyksikkö	73 785	34 815	36 893	46 511	48 380	-34
Maunulan nuorisotyöyksikkö	41 607	26 044	28 178	33 055	37 491	-10
Pasilan nuorisotyöyksikkö	58 537	34 760	39 560	47 433	57 724	-1
Viikin nuorisotyöyksikkö	22 493	17 945	23 434	30 225	37 887	68
YHTEENSÄ	631 993	408 193	445 012	548 643	646 230	2

²⁷⁶ LSSAVI, kysely kuntien nuorisosivistystoimen johtajille. www.nuorisotilastot.fi, tiedot ladattu 12.6.2023. Nuorisotilastot.fi -sivuston tilastotiedot koskien kuntien nuorisotyötä perustuvat pääasiallisesti kuntien itse ilmoittamiin kyselyvastauksiin. Kysely kunnille nuorisotyön palveluista on toteutettu vuosittain vuodesta 2015 lähtien.

²⁷⁷ Nuorisopalvelujen suunnittelijalta sähköpostitse saadut tiedot 25.10.2023 ja 16.2.2024.

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Taulukko 13 Helsingin nuorisopalvelujen henkilöstö vuosittain 2015–2023, henkilötyövuosina²⁷⁸

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023*
Nuoriso-ohjaaja	194	230	190	190	300	270	252	265	281
Nuorisotyön suunnittelija						12	33	39	18
Projektityöntekijä						10	14	24	32
Eriyisnuorisotyöntekijä	2	15	20	20	20	30			
Etsivän nuorisotyön tekijä								34	11
Nuorisotoimen johtaja	6	25	11	11	14	23	22	25	35
Muut		30	50	50	20	13	20	11	48
Yhteensä	202	300	271	271	354	358	341	398	425

Taulukko 14 Helsingin nuorten 0–28-vuotiaiden määrä, nuoriso-ohjaajien ja vastaavien määrä sekä nuorten määrä suhteessa nuorisotyötä tekevien henkilötyövuosien määrään²⁷⁹

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023*	Muutos% 2017-2022
0-28-vuotiaiden määrä	214 163	214 931	214 931	213 149	213 149	225 403	227 135	5
Nuoriso-ohjaaja ja vast. (htv)	190	190	300	270	252	299	292	57
0-28-vuotiaat/nuoriso- ohjaajaja vastaava (htv)	1 127	1 131	716	789	846	754	778	-33

²⁷⁸ Nuorisotilastot, kuntayhteenveto, <https://nuorisotilastot.fi/1131/visualisoinnit/nuorisotyö-kunnissa/> (Katsottu 16.6.2023). Nuorisotoimen johtajan työpanos sisältää kaikki päällikkö- ja esihenkilötason työntekijät, nuorisosihteerit ja muut nuorisotoimesta vastaavat työntekijät. Vuoden 2023 tiedot: kaupunginkanslian henkilöstöosaston ennuste 14.12.2023.

²⁷⁹ Helsingin seudun avoimet tilastotietokannat <https://stat.hel.fi/pxweb/fi/Aluesarjat/> (Katsottu 15.12.2023), <https://nuorisotilastot.fi/1131/visualisoinnit/nuorisotyö-kunnissa/> (Katsottu 15.12.2023) sekä kaupunginkanslian henkilöstöosastolta 14.12.2023 saatu ennuste henkilötyövuosista 2023.

ARVIINTIMUISTIO 12.4.2024

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2023 (Julkl 6 § 1 mom. 6 ja 8 kohdat)

Liite 5 Kunta10-tutkimustuloksia alueittain et ja kouluterveyskyselyn tuloksia

Taulukko 15 Nuorisotyön Kunta10-tutkimustulokset Helsingissä, alueittain, 2018–2022²⁸⁰

	Alue	Kokee usein työn imua	Kokee työstressiä	Työ on palkitsevaa	Kokee työnsä mielekkäänä	Työyhteisö on yhteistyökykyinen	Työpaikan ilmapää	Lähiesimiehiltä saa tukea työhön	Täydennyskoulutus on ollut riittävää	Suosittelisi työnantajaystävilleen
2018	Itäinen	58,2	27,8	25,5	65,1	61,3	61,6	77,8	68,4	75,9
	Läntinen	63,4	15,9	31,1	67	68	66,8	67,6	66,7	71,6
	Pohjoinen	62,4	16,7	27,4	67,3	72,6	70,9	66,9	71,4	74,4
2020	Itäinen	59,9	6	30,9	70,8	56	67,1	77,9	63,9	83,1
	Läntinen	60,3	8,2	32,5	71,8	69	68,8	75,9	65,9	72,9
	Pohjoinen	67,2	8,2	38,8	70,8	66,8	68,8	69,1	69,1	82,7
2022	Itäinen	57,3	11,5	34,2	69,8	56,9	63,7	76,2	68,4	57,7
	Läntinen	63,4	10,6	40,4	75	76,8	74,1	83,8	75	72,9
	Pohjoinen	59,3	10	30,4	73,1	68	62,5	82,3	78,4	52,2

²⁸⁰ Työterveyslaitos. Kunta10-tutkimuksen tulosportaali.

<https://tulosportaali.fi/fi/login/NWYzMDMyOTEtM2FkZi00NDgzLTlkMjYtM2UxODJhZWJhNTJh>. Noudettu 26.10.2023